Romulus Lal

TEMERARII

EDITURA ION CREANGĂ

ROMULUS LAL

TEMERARII

EDITURA ION CREANGĂ BUCUREŞTI, 1985

CUPRINS

PUIUL DE LUP

PĂDUREA CĂRBUNARULUI

VÂLVA BĂII

GRÂUL DACIC

O BARCĂ PE IAZ

FOCUL SACRU

PUIUL DE LUP

Era ultima zi de şcoală. Începea vacanţa mare.

Retraşi lângă fântâna cu roată din curtea şcolii, câţiva copii din clasele mici pun ceva la cale în mare taină. Vorbesc aproape în şoaptă deşi nu e nimeni prin apropiere.

— Atunci, aşa rămâne, hotărî Răzvan. Mâine dimineaţă, la şase, ne vedem exact în acest loc. Nu uitaţi, înainte de a vă culca, verificaţi-vă încă o dată rucsacurile. Să nu vă lipsească nimic. La control, cine nu-i în ordine, face cale întoarsă. Salve!

— Salve! îi răspund ceilalţi în cor şi se împrăştie plini de gravitate spre casele lor.

Echipajul Temerarilor, se formase cu un an în urmă, din iniţiativa lui Răzvan şi avea ca obiectiv mici expediţii ştiinţifice la hotarul satului sau chiar mai departe. Încă din clasa a treia, acest pionier curajos încerca o ciudată curiozitate de a ajunge în vârful Setraşului, conul de munte ce ţine în umbra lui satul Petreni, şi să-şi rotească de-acolo privirea peste lumea din jur, până hăt departe cât o cuprinde cu ochii.

Se vorbea atât de mult despre acest munte şi despre pădurile sale, despre vieţuitoarele sălbatice care trăiesc acolo, într-o împărăţie de nimic tulburată, despre izvoarele care susură cântece nemaiauzite, venind parcă de pe alt tărâm, încât sufletul i se umpluse de poveşti care nu-l mai lăsau să doarmă. De cum punea capul pe pernă, poveştile auzite de la bătrânii satului căpătau viaţă, coborând în vise şi coşmaruri din care se trezea de multe ori lac de sudoare. Cel mai mult îl tulburase povestea lupului roşcat.

Se spune că, în pădurile adânci şi neumblate ale Setraşului, trăieşte un lup neobişnuit de mare, cu blana roşcată ca frunzele cireşilor sălbatici în noiembrie, care mănâncă o dată la şapte ani, în prima noapte de la lăsarea secului cel mare. Atunci iese din ascunzişul lui de nimeni ştiut, cutreieră satele din jur de nimeni văzut şi nici de câini simţit, până întâlneşte o fecioară după placul inimii lui, o fixează vreme de câteva clipe, după care fecioara porneşte în neştire spre bârlogul lupului ca dusă de o vrajă la care nimeni până acum nu s-a putut opune. De fiecare dată îşi alege victima din alt sat. Şi cum în jurul muntelui sunt nouă sate, fiecăruia îi vine rândul să-şi dea tributul o dată la şaizeci şi trei de ani. După socotelile unora, chiar în această

vară se împlineşte sorocul pentru satul lui Răzvan. Ultima victimă din Petreni a fost fata notarului. Avea şapte fete notarul, una mai mândră ca alta. Lupul a ales-o pe cea mai frumoasă dintre toate. O chema Valeria şi părinţii o iubeau mai mult decât pe oricare dintre celelalte. Era cuminte, harnică şi pricepută la toate, nu ieşea niciodată din vorba lor şi era gata oricând să vină în ajutorul celor sărmani.

În ajunul lăsării secului, seara târziu, oamenii au auzit urletul lupului pe coclaurile îndepărtate. Un urlet prelung, tânguitor, ca o chemare stranie. S-au mirat foarte, pentru că nu mai auziseră de mult un urlet de lup în acest sezon, dar şi-au văzut de treabă. Povestea lupului roşcat fusese demult uitată. Numai cei mai bătrâni din sat bănuiau că nu e semn bun.

În tinereţea lor mai auziseră o dată acest urlet şi acum el le-a răscolit aducerile aminte. Au închis bine vitele în grajd, au tras zăvoarele la uşi şi şi-au vârât capul sub cergă. Dacă o fi adevărată povestea cu răpirea fecioarelor, îşi spuneau cei mai mulţi, atunci putem dormi liniştiţi. Noi n-avem fecioare, iar cei care au să şi le păzească.

Acasă la notar era şezătoare. Tocmai îşi tunsese turma şi chemase fetele din sat să-i ajute notăresei la tors lâna, ca, la iarnă, după ce va fi toarsă, să poată pune războiul şi să ţeasă covoarele de zestre pentru prima dintre fete care se va mărita. Veniseră, ca de obicei, şi mulţi flăcăi. Fără ei nici nu era de închipuit o şezătoare. Abia în prezenţa lor fetele îşi arătau adevărata hărnicie, întrecându-se în răsucirea firului moale şi umplerea fuselor.

Şezătorile la notar erau vestite. Curgea ţuica şi vinul, iar ograda mirosea încă de dimineaţă a plăcinte cu brânză şi friptură de purcel. De aceea, mai de fiecare dată, treceau dealurile spre Petreni mulţi flăcăi din satele din jur. Gazdele îi primeau cu bucurie şi cu fală.

Pentru că avea cu ce se făli. Casa mare şi frumoasă, acareturi, vite multe şi grase ca ale notarului nu aveau prea mulţi gospodari. Dar adevărata lui mândrie erau fetele. Cele patru mai mari erau de-acum bune de peţit.

Din pricina cântecelor, a veseliei din casă, oaspeţii de la

şezătoare n-au auzit urletul lupului şi petrecerea a continuat până după miezul nopţii. Coşurile erau pline cu fusele încărcate de fir, când, rând pe rând, torcătoarele şi flăcăii începuseră să-şi ia rămas bun şi să plece spre casele lor. Aşa cum e obiceiul în Petreni, gazda îi petrecea până afară, la poartă, pe cei care plecau, mulţumindu-le încă o dată pentru că le-au făcut cinstea de a le răspunde la invitaţie. Într-un ceas, toţi oaspeţii plecaseră. Fetele gazdei începuseră să facă ordine, să strângă, să deretice prin odăi, să adune resturile de mâncare şi de băutură. Erau mulţumite că şezătoarea a ieşit bine şi n-o să-şi audă vorbe în sat. Când totul a fost gata, zorii băteau în fereastră. Notarul se culcase de cum plecaseră musafirii. Acum era rândul fetelor să meargă la culcare. O să poată dormi câteva ceasuri bune, pentru că e duminică şi au timp destul.

— Da’ Valeria unde-i? întrebă mama, căutând-o cu privirea.

Celelalte fete au făcut ochii mari. Chiar, unde e Valeria? Parcă n-o văzuseră la strânsul lucrurilor după plecarea oaspeţilor.

— O fi pe aici, pe undeva, a răspuns Violeta, mezina şi a început s-o strige:

— Valeria! Valeria!

Au căutat-o prin toate odăile, apoi au ieşit afară şi au strigat-o. S-au sculat şi vecinii, auzind larmă pe afară şi s-au strâns la poarta notarului nedumeriţi de cele întâmplate.

— O fi căzut în fântână! şi-au dat unii cu părerea…

Au scotocit cu o prăjină până în fundul fântânii, dar nimic. Poate s-a dus să petreacă vreo fată până acasă.

O fi la vreo prietenă, presupuneau alţii. Surorile şi vecinii au alergat pe la casele celor care fuseseră la şezătoare, întrebând cu disperare:

— N-aţi văzut-o pe Valeria?

Nu, n-o văzuse nimeni, nu ştia nimeni nimic. Satul fierbea. Era a doua zi, aproape de prânz şi nici urmă de fată. Părinţii îşi pierduseră firea, nu mai ştiau ce să creadă, disperarea îi doborâse cu totul. Fiecare ceas care trecerea însemna pentru ei o veşnicie şi cu fiecare ceas îşi pierdeau tot mai mult nădejdea. Aşa ceva nu s-a mai pomenit, mintea nu-i ajuta să-şi imagineze ce s-a putut întâmpla. Parcă o înghiţise pământul.

Spre seară ajunsese la urechile lor un zvon care prinsese să cutreiere satul: fata a fost victima lupului roşcat. În afară de familia notarului şi oaspeţii săi, toţi îi auziseră urletul în noaptea aceea şi legenda lui renăscuse.

La început, părinţii n-au vrut să audă de aşa ceva. E o prostie, ziceau ei, până când fostul pădurar al satului, un bătrân care mergea pe suta de ani, le-a mărturisit că, pe vremea când era el în plină tinereţe, lupul roşcat mai făcuse o victimă în sat, ademenind în bârlogul lui pe fata unei văduve care ţinea crâşma de la capul satului. Atunci notarul şi nevasta lui începură să-şi smulgă părul de durere. A doua zi, în zori, tatăl Valeriei şi-a luat puşca din cui şi a pornit spre Setraş, cu gând ucigător. Nu se va întoarce până nu-şi va găsi fata. Dacă e adevărat ce spun unii, atunci nu se poate să nu dea de vreun semn.

Toţi l-au sfătuit să nu plece într-acolo, că nu se poate măsura cu lupul năzdrăvan, că nici măcar nu se lasă văzut, dar mi-te doborât. El nu-i auzea şi nu le răspundea, văzându-şi de drum. Oamenii l-au petrecut cu privirea până a trecut vârful Lazurilor şi a coborât spre Valea Runcului. L-au mai zărit o dată către seară, ca un semn mişcător, căţărându-se pe crestele Arşiţei, pentru a dispare dincolo de înălţimi.

Vreme de o săptămână nimeni n-a ştiut nimic de el. Când toţi erau încredinţaţi că s-a prăpădit pe munte, ori şi-a făcut singur seama de durere, a apărut la poartă. La început nevasta şi fetele nu l-au mai recunoscut. Era îmbătrânit, cu părul albit, adus de spate şi cu privirile rătăcite. N-a mai scos de atunci nicio vorbă, îşi pierduse graiul şi nimeni n-a putut afla vreodată ce i se întâmplase, ce văzuse şi cum trăise atâtea zile şi nopţi în codru. Minţile i se rătăciseră şi nu avea să le mai recapete, închizând, în muţenia lui cine ştie ce taină. După un an de zile s-a sfârşit.

Povestea asta îl tulburase mult pe Răzvan, deşi cei care i-o spuseseră ziceau că s-a întâmplat demult de tot. Simţea fiori pe şira spinării numai când şi-o reamintea. Deşi era doar în clasa a treia, încetase să mai creadă în zmei, în vrăjitoare, în zâne atotputernice. Nici nu mai citea basme. Îl fascinau de-acum povestirile ştiinţifico-fantastice, descoperirile tehnice; îşi montase singur un tranzistor după o schemă din revista Tehnium. Când se anunţa la televizor vreo emisiune despre ştiinţele viitorului, despre explorările cosmice sau ale mărilor şi oceanelor, uita şi de mâncare şi de joacă şi stătea cu ochii lipiţi de micul ecran. Se şi vedea de pe acum un temerar explorator al necunoscutului.

Cu atât mai mult l-a tulburat povestea Valeriei. Cei care i-o relataseră erau oameni de toată cinstea, bătrâni cumsecade şi serioşi. Nici prin gând nu i-ar fi trecut că ei i-ar fi depănat nişte simple scorneli. Mai întâi o auzise de la mătuşa Magdalena,

când fuseseră împreună cu vitele la păscut, pe dealul Cărpinişului. Când a ajuns acasă seara, l-a întrebat pe bunicul lui dacă e adevărat.

— Vezi bine că e adevărat i-a spus bătrânul. Am auzit-o şi eu de la tata, şi tata era om teafăr la minte.

„Dacă aşa stau lucrurile, atunci trebuie să cercetăm”, şi-a zis Răzvan în gândul lui şi s-a aşternut pe treabă. S-a gândit, s-a răzgândit, şi până la urmă a încropit un plan: să organizeze o expediţie în munţi. Planul era pe cât de îndrăzneţ, pe atât de greu de înfăptuit. Trebuiau puse la punct atâtea şi atâtea lucruri, iar timpul îi era foarte bine drămuit: şcoala, cercurile aplicative de creaţie tehnică, de ştiinţele naturii, orele de engleză şi franceză, treburile gospodăreşti la care îi plăcea s-o ajute pe mama. Nu-i nimic, în vacanţa mare avea să aibă timp berechet, credea el. Numai că n-a fost chiar aşa. Fusese trimis în tabără la Homorod, o tabără a fruntaşilor la învăţătură, deci expediţia trebuia amânată cu cel puţin un an.

Zilele petrecute în tabăra din munţii Harghitei i-au fost de mare folos. Comandant al taberei se nimerise să fie un profesor de sport din Braşov, mare alpinist, care îl luase în câteva rânduri în scurte escaladări, destăinuindu-i multe din secretele alpinismului. Şi-a notat totul cu mare grijă într-un carneţel pe care îl ţinea ascuns pe fundul valizei.

— Reuşita oricărei expediţii depinde de pregătirea şi disciplina fiecărui membru al grupului, îi spusese profesorul. Deci trebuie să alegi cu toată atenţia partenerii de drum: să fie rezistenţi la eforturi, să nu fie prea vorbăreţi şi lăudăroşi, să fie buni colegi, cu un dezvoltat simţ al echităţii şi cu spirit de sacrificiu, îi explicase profesorul, să nu se văicărească şi să posede toate deprinderile de a se descurca singuri, pe cont propriu, în împrejurări deosebite. Trebuie să ţii foarte bine minte că, într-o expediţie alpină, deviza: „Toţi pentru unul şi unul pentru toţi” e literă de lege. Orice nesocotire a acestei reguli poate duce la nenorociri.

Trebuia, deci să-şi aleagă mai întâi echipajul corespunzător. N-a fost câtuşi de puţin uşor. Avea prea mulţi colegi răsfăţaţi de părinţi.

— Ia ascultă, vere, l-a încercat el pe Andrei, colegul lui de clasă. Tu te îmbolnăveşti des?

— Nu, de ce mă întrebi?

— Aşa, să ştiu şi eu cum stai cu sănătatea. Poate o să mă fac medic şi vreau să-mi strâng de pe acum clientela.

— Las-o baltă. Eu îs tare ca piatra. O singură dată, astă-iarnă, am făcut fierbinţeală mare, că am intrat cu picioarele în gârlă, atunci când s-a rupt gheaţa cu mine şi, în loc să fug acasă, am stat cu apa în cizme până a îngheţat. Noaptea aveam senzaţia că luasem foc.

— Şi ţi-a umplut mama burta cu pilule, nu?

— Pe naiba. Nici vorbă. Tata nici n-a lăsat-o pe mama să cheme doctoriţa. A zis că mă doctoriceşte el. A luat un litru de ţuică de aia întoarsă, m-a frecţionat până am crezut că îmi dau duhul, apoi cu restul a stropit un cearceaf şi m-a învelit ca pe un bebeluş până peste cap. A aruncat după aceea cerga peste mine şi mi-a spus că, dacă scot nasul afară, o să mi-l ciugulească cocoşul. Dimineaţa n-am mai avut nimic. „Ăsta-i omul care îmi trebuie”, şi-a zis Răzvan. Apoi, către Andrei:

— Tu ştii să ţii un secret?

— Doar nu mă crezi un limbut? Ce secret vrei să-mi spui?

— Întâi, dă-ţi cuvântul de onoare că nu sufli o vorbă.

— Pe onoarea mea că-mi ţin gura. Eşti mulţumit?

— S-a făcut. Ascultă-mă cu atenţie. Ai vrea să faci parte din echipajul de expediţii ştiinţifice „Temerarii”?

— Nu prea înţeleg.

— Vreau să punem pe roate nişte acţiuni pionereşti mai interesante. Să escaladăm dealurile de la hotare şi chiar Setraşul, iar mai târziu, Apusenii. Ce zici? Am vorbit şi cu tovarăşa instructoare. Ne ajută.

— Ştiu eu? M-ai luat cam repede. Când e plecarea? Ce-o să le spun la ai mei?

— Nu-ţi face griji. Deocamdată să formăm echipajul. Ar trebui să fim cel puţin opt-nouă băieţi. Se înţelege, fetele nu intră în discuţie.

— Cine sunt ceilalţi?

— Eu sunt primul, tu al doilea. Mai ştii pe cineva de încredere.

— Ar fi Cătălin dintr-a patra. A fost cu taică-său la pădure şi ştie drumul. Are şi un câine.

— Lasă câinele. Ne trebuie băieţi de nădejde, hotărâţi şi inteligenţi. Pe Bogdan îl cunoşti bine? E vecinul tău.

— Cred că-i bun. Se pricepe la căţărat pe stânci, în copaci. Ne-ar fi de mare ajutor.

— Nu-i rea ideea. Stai de vorbă cu el. Dar, întâi, îl pui să-şi dea cuvântul că nu va sufla o vorbă până în ziua plecării. Cu Cătălin discut eu. O să văd dacă putem lua şi câinele cu noi. Bun

ar fi şi Florin.

— Sigur e bun! Eu m-aş mai gândi la Moţişor, dintr-a doua. E cam mic dar bun sportiv. Şi poate la Dragoş şi Ionuţ…

La începutul vacanţei, echipajul era format. Toţi alpinişti sobri şi hotărâţi. Urma acum partea cea mai dificilă a pregătirilor, stabilirea traseelor, a locurilor care meritau să fie explorate.

Discuţiile deveniseră aprige încă din start. Unii preferau un debut lesnicios şi sigur, fără riscuri. Alţii dimpotrivă, susţineau că trebuie să abordeze de la început traseele cele mai greu accesibile, pentru că vacanţele sunt oricum destul de scurte şi cu program încărcat. În afară de aceasta, e nevoie să facă şi puţină impresie în sat. Altfel, oamenii ar putea zice că sunt nişte pierde-vară care umblă teleleu pe dealuri.

— După părerea mea ar fi bine să urcăm pentru început vârful Strâmb.

— Cred că glumeşti, se opuse Florin „**Nas de Fetiţă**”, cum îl porecleau colegii în glumă, pentru că prichindelul dintr-a treia avea nasul puţin cârn. Ce să căutăm acolo? zise el. Am fost o dată cu fratele meu Vasile, cu caprele. Nu-i nimic, nicio scofală. Râpi, spini şi şopârle câte vrei.

— Ia ascultă, amice! Pe unde zici că ai urcat tu cu caprele?

— Pe drum, că doar n-am zburat.

— Ei, asta e. Nu atât ţinta finală ne interesează, cât drumul spre ea. O să atacăm Vârful Strâmb chiar pe creasta lui, adică pe unde e mai greu. Asta se cheamă, ca să ştii şi tu, antrenament.

— Şi după aceea?

— După aceea ne luăm zborul spre Piscul Negru. E mai înalt şi mai abrupt. Dar o să-l biruim cu experienţa Vârfului Strâmb.

După mai multe zile de dezbateri, grupul a căzut de acord cu traseele ce urmau să fie străbătute în vacanţa mare: crestele Dubei, ale Dealului Roşu, Buha, Săcărâmb, Lăptosu şi câteva văi mai interesante din punct de vedere geologic. Plecarea era fixată pentru ultima duminică din luna iunie. După o săptămână, **Jurnalul** expediţiei se încărcase de impresii culese de pe traseele străbătute. Cu toate acestea Temerarii erau departe de a fi mulţumiţi. Ei ţinteau mult mai departe. La toţi le erau gândurile la Setraş. Nerăbdarea nu le mai dădea astâmpăr. Dar legea de fier a Temerarilor este disciplina şi respectul pentru hotărârile luate împreună. Ceea ce stabiliseră odată, nu mai putea fi pus în discuţie: escaladarea Setraşului urma să aibă loc

în anul viitor. Până atunci vor mai creşte, se vor mai căli şi le va rămâne timp suficient pentru a-şi încheia pregătirile. Pentru că, orice s-ar spune, mai aveau multe de pregătit. Încă nu culeseseră suficiente informaţii despre munte şi căile care duc spre crestele lui, nu aveau echipamentul special pentru escaladări dificile. Cu tact şi discreţie, dar şi cu abilitate – planul lor nu trebuia să devină public înainte de vreme – pionierii au primit consemnul să afle de la oamenii mari din sat tot ce se poate afla despre acest munte: căi de urcare, izvoare, plante, animale, arbori, legende, întâmplări. Serile lungi de toamnă şi de iarnă aveau să fie foarte rodnice din acest punct de vedere. La şezători, sau acasă la gura sobei, Temerarii aflaseră mai multe lucruri interesante şi valoroase decât se aşteptau. Dimineaţa când se sculau, primele priviri le îndreptau spre vârful Setraşului, acoperit de zăpadă timpurie, numărând lunile, săptămânile şi zilele care îi mai despărţeau de momentul împlinirii visului lor.

Grija cea mare a pionerilor din grupul Temerarilor era însă învăţătura. Împieliţatul de Răzvan, după cum îl dezmierda Cătălin într-o perfectă unitate de păreri cu Moţişor, introdusese, evident, cu acordul majorităţii, inclusiv al instructorului de detaşament care deocamdată participa la expediţii numai ca îndrumător în faza pregătirilor, regula severă a lui zece. Asta însemna nota zece pe linie la toate materiile. Cel pe care nu-l ţinea cureaua, părăsea singur grupul. Moţişor şi Cătălin nu vedeau cu ochi buni această condiţie pentru un singur motiv pe care îl invocau cu toată convingerea:

— Suntem cam tari de ureche şi oricât am repeta la muzică, cântând toată ziua şi acasă şi pe uliţă, nu reuşim să scoatem nişte sunete care să nu-i îngrozească pe cei din apropierea noastră. Scoate zece dacă poţi, copile! Tovarăşa spune însă că ne mai rămâne totuşi o şansă: să ne punem cu burta pe teorie.

Primăvara, de cum şi-a lepădat Setraşul cuşma de zăpadă, Temerarii s-au întâlnit pentru a discuta. Fiecare trebuia să povestească tot ce aflase de la oamenii din sat şi apoi să convină asupra direcţiei din care vor porni urcuşul în primele zile de vacanţă.

— Unchiul Andronic, luă între primii cuvântul Bogdan **Gură cu Lacăt,** zice că fără cizme nu se poate urca pe Setraş, pentru că sunt o mulţime de vipere.

— Bravo, Bogdane. Ne-ai dat gata, îl ironiză Andrei. Unde ai văzut tu alpinişti cu cizme. Ar râde şi veveriţele dacă ne-ar

vedea. Cât despre vipere, n-o să ne ţină ele acasă.

Dar Florin îi împărtăşi părerea lui Bogdan.

— Nu putem trece cu vederea prezenta nedoritelor târâtoare. Eu personal n-am niciun chef să întâlnesc vreuna.

Negăsind însă nicio propunere rezonabilă în legătură cu apărarea contra reptilelor respective, s-a mulţumit să încheie cu recomandarea înţeleaptă că trebuie să fie toată lumea cu ochii în patru, să se uite pe unde calcă.

În clipa următoare, cineva deschise uşa. Era Mihaela, dintr-a cincea, sora lui Bogdan. Avea un aer hotărât.

— Sau mă luaţi cu voi, sau vă stric tot aranjamentul, le spuse ea ameninţător.

— Unde să te luăm, dragă? Ce-ţi veni? încercă o slabă şi neconvingătoare opoziţie Răzvan.

— Dacă mă crezi o proastă, să ştii că te înşeli? Ştiu că tu eşti conducătorul echipajului. Spune clar dacă mă luaţi cu voi pe Setraş, ori nu? Să ştiu şi eu ce am de făcut.

— Dar ştii, regulamentul nostru nu prevede fete în echipă. Pentru că părinţii n-o să le lase să plece pe munte şi ne vor mai face şi greutăţi, interveni Dragoş.

— Nu-i un motiv. Cum mă trimit cu vitele la păscut până în hotarul Văii, o să mă lase să urc şi pe Setraş.

În zadar încercară să-i explice că ei se pregătesc de mult, că s-au antrenat pe dealurile dimprejur, că au făcut zeci de escaladări, că şi-au procurat echipament special şi câte şi mai câte. N-au putut s-o abată de la hotărârea năstruşnică de a-i însoţi.

— Vrei să ne laşi puţin singuri? îi propuse Ionuţ. Să ne sfătuim.

— Da’ ce? În prezenta mea nu vă puteţi sfătui? Ia te uită, câtă importanţă îşi dau!

N-aveau încotro. Erau între ciocan şi nicovală. Dacă o iau cu ei, îi va încurca, pentru că nu are antrenamentul necesar şi te pomeneşti că o să trebuiască s-o mai care şi în spate. Dacă o refuză, va umple numaidecât tot satul şi acţiunea lor se duce de râpă. Lui Florin îi veni o nouă idee, care, credea el, îi va scoate din impas.

— Uite ce e, începu el grav, cu vocea forţat îngroşată, ca să pară mai mare. La expediţiile noastre ştiinţifice nu pot participa decât pionierii cu note numai de zece. Din câte suntem informaţi, tu…

— Sunteţi informaţi greşit! Sau mai bine zis te osteneşti

degeaba. Crezi că mă dai la fund una-două. Află că n-am avut până acum nicio notă mai mică de zece. Iar dacă nu crezi, n-ai decât să te convingi! Şi îi vârî carnetul de note sub nas. Ştia şi ea regula de netrecut a Temerarilor şi învăţase temeinic tot trimestrul.

— Să văd ce mai ziceţi acum!

Când se părea că nu mai are nimeni nicio replică, Bogdan încercă o ultimă pistă şi încă cea mai înfricoşătoare:

— Ai uitat de lupul roşcat? Din câte se spune anul acesta e rândul satului Petreni de a fi călcat de neînduplecata fiară. Or, noi mergem tocmai în pădurile în care se presupune că îşi are el bârlogul. Dacă te-o simţi prin preajmă, n-o fi nebun să-şi amâne prânzul până la lăsarea secului. Te atacă şi gata. Din ghearele lui noi n-o să te putem salva. Ştii doar că nu-i un lup ca toţi ceilalţi.

— Slăbeşte-mă cu basmele, spuse cu fermitate Mihaela. Mă mir că eşti băiat mare şi te gândeşti la prostii. Auzi colo, Lupul roşcat! În primul rând, nici nu există lupi roşcaţi. Numai suri ori maronii.

— Dar, ai uitat de fata notarului. Ştii şi tu povestea…

— O ştiu prea bine. S-a întâmplat acum o sută de ani. Doar că fata n-a fost răpită de niciun lup roşcat sau neroşcat. A fugit cu un fecior din Certej. Părinţilor le-a fost ruşine şi au ţinut ascuns adevărul. Le convenea mai mult să se creadă că a fost mâncată de sălbăticiuni.

Temerarii trebuiau să se dea bătuţi. Căzuseră toate argumentele lor. Erau nevoiţi s-o accepte. Nu înainte de a-i cere promisiunea solemnă că va păstra pentru moment tăcerea asupra programului de expediţii. Nu era încă definitiv şi n-avea rost să fie popularizat.

Ziua stabilită pentru plecarea pe Setraş a sosit. La ora şase dimineaţa toţi erau prezenţi în curtea şcolii. Echipaţi complet, cu rucsacurile în spinare, aşteptau startul. Luaseră cu ei o frânghie, un piolet, harta judeţului, pentru a identifica satele şi oraşele pe care le vor vedea din vârful muntelui, o busolă. Temerarii mai aveau un caiet de desen, un ierbar pentru strângerea plantelor rare, o cutie pentru insecte, alta pentru eşantioane de roci, care urmau să completeze colecţiile laboratorului de ştiinţe naturale ale şcolii. Pentru a evita vreo surpriză neplăcută, le spuseseră părinţilor că expediţia lor are drept ţintă Podişul Izvoarelor. De Vârful Setraş n-au scos o

vorbă. Unii îl socotesc din cale-afară de primejdios.

Şeful expediţiei verifică echipamentul fiecăruia, să fie complet şi bine aranjat, să nu aibă lucruri inutile care să-i îngreuneze rucsacul. Să nu fi uitat ceva. În rucsacul Mihaelei dădu cu ochii de o sticlă plină cu un lichid verzui.

— Ce-ai acolo?

— Spirt, nu vezi?

— Ce să faci cu spirtul? Pentru primul ajutor, în caz de nevoie am luat eu o trusă cu tot ce trebuie.

— Nu-i pentru prim ajutor. V-am auzit vorbind de vipere. Dacă avem norocul să prindem una o punem în spirt. Mi-a explicat tovarăşa instructoare cum se face…

— O să ne bagi în bucluc… Scopul expediţiei noastre este altul. Trebuie să spulberăm mitul lupului roşcat. Ce ne interesează viperele?

Răzvan rămase pe gânduri, după care clarifică lucrurile:

— Nu-i rău să avem şi o sticlă cu spirt. În trusa mea am numai tinctură de iod. Poate o să ne fie de folos. Dacă nu ţi-e greu o poţi păstra.

Când să zică gata, dădu cu ochii de o pungă burduşită pe fundul rucsacului.

— Acolo ce mai ai?

— Sare.

— Sare? se mirară toţi în cor.

— Ce faci cu atâta sare? Tot pentru vipere? o ironiză Andrei.

— Nu! Pentru cerbi şi căprioare, le răspunse ea calmă.

— Cu acest răspuns ne uluieşti pe toţi.

— Cum o să le-o serveşti? Pe prosop sau în palmă? întrebă zeflemitor Cătălin.

— Nu fi tăntălău. Fac şi eu cum fac pădurarii. Le-o presar lângă izvoarele la care se adapă, pe pietre, pe stânci, pe iarbă.

Copiii tăcură mâlc. Îşi pierduseră graiul. Unora le este chiar ruşine. Până acum nu ştiuseră că cerbilor şi căprioarelor le place tot atât de mult sarea, ca şi oilor şi caprelor.

Era o zi frumoasă, cu cerul senin. Vârful Setraşului părea doar la o aruncătură de săgeată. Temerarii ştiau însă cât au de mers, calculaseră totul cu exactitate, locurile şi timpul de odihnă, ora atingerii ţintei, durata drumului înapoi. La cinci după-amiază programul prevedea sosirea acasă.

Pornesc direct peste Coasta Mare, ca să lase a se înţelege că pleacă spre Podişul Izvoarelor. După un sfert de ceas, fac un unghi de nouăzeci de grade spre vest. Trec Pârâul Roşu, se

îndreaptă apoi către izlazul satului, înotând în ierburi până la piept. Câţiva iepuraşi care dormeau liniştiţi pe sub haturi sar speriaţi, spre bucuria copiilor. La ora şapte, aşa cum fixaseră, erau la Curmătură.

— Zece minute de odihnă, anunţă Răzvan. Puteţi bea câteva înghiţituri de apă, dar nu mai mult. Nu e sănătos să-ţi umfli burta cu apă când eşti obosit şi transpirat. Hei, Bogdane! Ridică-te de pe jos. Iarba e încă udă de rouă. Vrei să răceşti? Stai acolo, pe buturugă.

Acum vârful Setraşului se vedea şi mai aproape. Nu-ţi venea să crezi că mai sunt de mers câteva ceasuri bune, până să-i atingi crestele. Temerarii însă ştiau acest lucru. Îşi priveau ceasurile.

— La unsprezece o să fim sus, îşi dădu cu părerea Moţişor.

Nu greşea. Îşi calculaseră bine timpul, îşi potriviseră bine ritmul de mers şi, când soarele era aproape de amiază, se găseau pe cele mai înalte stânci care formează creasta muntelui. Nici pădurea adâncă de fagi pe care o străbătuseră în timpul urcuşului, nici izvoarele cu apă limpede şi rece, în jurul cărora se vedeau puzderie de urme de cerbi şi căprioare, de mistreţi şi urşi, nici vulturii care se ridicau dintre crengile arborilor, luându-şi zborul planat şi rotund deasupra văilor şi înălţimilor nu-i impresionaseră atât de puternic ca imaginea ce se deschide în fata ochilor lor, de aici, de la peste o mie de metri altitudine.

Spre sud-vest se vedeau zidurile albe ale cetăţii Deva. Aproape de ea, aruncat peste lunca de culoarea smaraldului, se distingea clar brâul de argint al Mureşului. Mai departe, în fundul zării, coborau, parcă din văzduh, coloanele alburii-albastre de fum ale Hunedoarei. Spre apus, se desluşeau sate şi văi, dealuri necunoscute, pe care încercară să le identifice pe harta judeţului. Deodată se auzi o sirenă.

— E ora două, băieţi. Sirena pe care o auziţi anunţă terminarea primului schimb la minele de aur din Gura Barza, le explică, plin de importanţă, Răzvan, deşi toţi copiii ştiau acest lucru.

— Ce curios! Gura Barza e totuşi departe, iar sirena se aude atât de aproape, constată Cătălin.

— Fenomenul e simplu, îi explică Mihaela. Pe timp frumos sunetele se propagă mai uşor şi străbat distanţe mari.

Îşi scot aparatele de fotografiat, le îndreaptă mai întâi obiectivul spre satul Petreni, care de aici arată ca o staţiune de

odihnă pitită între coline şi păduri de pomi roditori. Apoi îşi răsucesc unghiul de luat vederi în celelalte direcţii, spre Săcărâmb şi Deva, spre Băiţa şi Munţii Apuseni. Pelicula se încarcă cu imagini pe care Temerarii le vor păstra în fototeca şcolii lor. Le vor arăta mai întâi părinţilor şi colegilor şi-i vor pune să ghicească de unde sunt.

— Pregătiţi-vă să aplaudaţi, spune Andrei, vărul lui Răzvan. Voi face o propunere care o să ne meargă la toţi la inimă.

— N-am de gând să aplaud nicio propunere, îl contrează Dragoş, oricât ar fi de valoroasă, ea nu poate egala frumuseţea perspectivei pe care ne-o deschide acest pisc de munte.

— Bine, atunci iată propunerea mea: să mâncăm ceva, că mie mi s-a făcut o foame de-aş mânca şi un lup. Fie şi roşcat.

Aplauzele izbucniră numaidecât. Nu se putu abţine nici Dragoş. După care toţi se reped asupra sacilor cu merinde. Înfulecau fiecare, pe nerăsuflate, ceea ce îşi adusese de acasă: caş, slănină, ouă, ridichi.

După masă, se tolănesc pe stânci la soare. Îşi fac siesta. Unii desenează, alţii îşi completează, în caiete, impresiile urcuşului. La două şi jumătate, se dă semnalul de întoarcere.

Începea coborârea şi partea a doua a programului, adică strângerea de plante pentru ierbar, roci şi insecte pentru colecţiile şcolii. Mihaela presărase sare pentru cerbi şi căprioare în jurul izvoarelor, încă de la urcare.

— Băieţi, li se adresă Răzvan, coborârea e întotdeauna mai periculoasă, aşa că trebuie să ne prindem frânghia.

Îşi legară frânghia peste mijloc, aşa cum procedează alpiniştii, şi se lăsară la vale, de data aceasta, mult mai spre nord faţă de creasta pe care urcaseră. Pe la jumătatea drumului, dau de o poieniţă în care păştea liniştită o căprioară cu doi iezi. Ca la comandă, pionierii îşi îndreaptă spre ea aparatele de fotografiat. Dar căprioara şi iezii ţâşnesc ca nişte flăcări vii spre desişul pădurii.

— Aţi plecat la vânătoare cu puşca împiedicată, îi ironiza Mihaela. Va scăpat „vânatul” până v-aţi deschis voi aparatele.

Se mai odihnesc câteva minute, întinşi pe iarba fragedă, după care îşi continuă coborârea. Ultimul, la capătul frânghiei, este Cătălin. Observă sus, pe o stâncă, o floare de colţ.

— Ia uitaţi ce norocos sunt, spune Cătălin. Priviţi colo sus! O floare de colţ!

Toţi se uită spre locul arătat.

— Ce floare de colţ visezi? E o buruiană oarecare, i se pare

lui Ionuţ.

Ca să le probeze că nu degeaba i se spune lui **Ochi ager,** Cătălin se căţără într-o clipă pe stâncă.

— Nu-i nevoie să te urci până acolo. Îţi mai scrânteşti vreun picior, îl sfătuieşte Bogdan. Te credem pe cuvânt.

Dar Cătălin îşi continuă căţăratul. Ceilalţi îi lungesc frânghia. Ajunge sus. Nu greşise! Era chiar o floare de colţ. Se pregăteşte s-o culeagă. Mihaela intervine la timp şi îl face atent:

— Nu cumva s-o rupi. Floarea de colţ este monument al naturii. Iar noi, pionierii şi şoimii patriei, trebuie să fim cei mai buni prieteni ai naturii, să-i ocrotim frumuseţile.

— Aşa e, Cătălin, i se alătură şi Răzvan. Şi apoi, în ierbarul şcolii avem un exemplar. E de ajuns.

Coboară pe partea opusă celei pe care urcase. De sus i se păruse că e mai puţin abruptă. Când ajunge aproape la poala stâncii sare sprinten ca să... scurteze drumul. În clipa următoare colegii aud un ţipăt. Aleargă să vadă ce se întâmplase. Cătălin nu era nicăieri. Siguri că s-a ascuns şi vrea să-i păcălească îl strigă:

— Hei! Unde eşti?

— Aici, se aude o voce înfundată, venind parcă din fundul pământului.

Pionierii privesc în jur, dar nu-l văd.

— Parcă l-a înghiţit pământul, zice Ionuţ, fără să-şi dea seama că spune un adevăr.

Mihaela observă cea dintâi capătul frânghiei sub un morman de frunze uscate. Ceilalţi abia acum îşi amintesc de frânghie. Trag de ea repede. Cătălin îşi face apariţia din fundul unei gropi. Temerarii se sperie, nu-l mai recunosc, plin de praf cum e. Credeau că scot din pământ o stafie. În cădere antrenase în urma lui alunecarea frunzelor, care îl acoperiseră. Eliberată acum de frunze, gura gropii se deschidea chiar la picioarele copiilor. Cătălin e galben la faţă ca o turtă de mălai. Nici colegii lui nu arată mai bine. Dar spaima trece repede. Îi ia locul curiozitatea.

— Ce groapă să fie asta? Doar pe-aici nu văd niciun izvor, nici alunecări de teren, îşi zise ca pentru el Răzvan, care se considera un priceput observator al terenului.

— O groapă ca toate gropile, îi răspunse Cătălin, care tocmai se scutura pe haine de praful pe care îl adusese la suprafaţă. Nu-i mai adâncă de un metru şi ceva, aprecie el.

Copiii se apucă să dea frunzele şi crengile la o parte, cu

băgare de seamă. Şi, deodată observă că, de fapt, groapa nu este altceva decât „vestibulul” unei galerii adânci ce merge spre dreapta. Curioşi, înaintează cât le permite să vadă lumina slabă în interior.

— S-ar putea să fie o peşteră, băieţi, presupune Mihaela. Scoateţi lanternele.

— Ce lanterne? se mirară Temerarii. N-am prevăzut că o să avem nevoie de lanterne.

— Isteţilor, nici eu n-am prevăzut, dar pe viitor să ne fie învăţătură! Rupeţi repede nişte cioturi de crengi de brad să facem torţe.

Cioturile răşinoase ard cu flacără puternică şi luminoasă în interiorul galeriei. Îşi fac curaj şi păşesc înainte. Un pas, încă unul. Nu se întrevedea nicio primejdie. Se profila o peşteră, destul de adâncă şi primitoare. Câţiva lilieci, speriaţi de luminile neaşteptate, îşi iau zborul bezmetic. Grupul înaintează, atras ca de un magnet, tot mai adânc. Undeva, departe, în întuneric, strălucesc în bătaia luminii coloane albe ca de marmură. Ai fi zis că sunt porţile unui palat subteran din basme. Dinspre adâncuri vine o răcoare pătrunzătoare. Din pereţii peşterii încep să coboare ţurţuri de gheaţă, ca iarna din streaşinile caselor.

Pionierii sunt tot mai uluiţi. O necunoscută fascinaţie îi cuprinde pe toţi. Nimeriseră într-o lume feerică. Stalactitele şi stalagmitele în care se reflectă razele torţelor înfăţişează privirii un nebănuit joc de culori. Se apropie de ele. Le ating cu palmele. Sunt netede şi reci ca nişte trunchiuri de mesteceni pietrificaţi sub o boltă de sloiuri.

— Putem spune că suntem nişte norocoşi, izbuti să vorbească, după multe minute de muţenie, şeful expediţiei. Am descoperit ceea ce oamenii din sat nici nu bănuiau că ar avea în hotarele lor: o peşteră extraordinară.

Încep să tremure de frig. Nu mai pot întârzia prea mult în peşteră. Hotărăsc să revină echipaţi cum se cuvine, pentru continuarea cercetărilor. Pornind spre ieşire, Florin se împiedică de ceva. Coboară flacăra unei torţe spre vatra peşterii şi văd un bolovan de gheaţă. Are o formă ciudată. Totuşi nu-i dau nicio atenţie. În clipa următoare, Mihaela zice:

— Ia staţi puţin. Mi se pare mie, ori…

Torţele se apropie iarăşi de bolovanul de gheaţă. Seamănă cu un animal. Se disting capul, picioarele, coada, deşi gheaţa le atenuase mult formele.

— Să-l ridicăm, propune Ionuţ.

Îl ridică şi îl scot afară până în poieniţa cu izvor. La lumina zilei, nu li se mai pare că acest maldăr de gheaţă ar avea vreo formă de animal. E doar un joc al naturii.

Îl abandonează în apropierea izvorului. Frânţi de oboseală, băieţii se întind pe iarbă la umbra unui copac. Somnul îi cuprinde pe neaşteptate. Mihaela pare mai puţin doborâtă de oboseală. Nu-şi ia ochii de la ciudatul bulgăre de gheaţă. Soarele bate chiar pe el. Încet, încet gheaţa se topeşte, iar căldura accentuează tot mai clar formele animalului strâns în carapacea rece. Inima fetei începe să bată năvalnic.

— Hei, sculaţi-vă să vedeţi ceva nemaipomenit! le strigă ea colegilor.

Nimeni nu-i răspunde. Îl zgâlţâie de umeri pe Bogdan. Acesta îngână ceva nedesluşit şi se întoarce pe partea cealaltă. Îl trage de picioare pe Dragoş. Acelaşi rezultat. Băieţii dorm somn adânc, ca de piatră.

Când revine lângă izvor, Mihaela vede că gheaţa se topise de tot şi eliberase trupul înţepenit al unui pui de lup. Să fi avut ca vârstă patru-cinci luni.

— Bietul de tine, spune Mihaela, mângâindu-i cu palma blana moale şi sură, pe care soarele o zvântase. Cine ştie de când zaci tu în acest gheţar. Te-oi fi rătăcit de mama ta şi ai îngheţat, sărmane pui de lup.

Continuă să-l mângâie pe spinare, pe cap, pe botul cu nări de animal tânăr. Are părul des şi lucios, de parcă ar fi murit doar de o zi sau două. O mare milă o cuprinde pe Mihaela. I se umezesc ochii. Îşi imaginează cât de mult o fi suferit puiul de lup, înainte de a muri.

Tot mângâindu-l, descoperă că puiul are o rană la coapsa dreaptă. O rană proaspătă, aproape sângerândă. Fără să-şi dea seama ce face, Mihaela scoate repede din trusa lui Răzvan tinctura de iod şi o faşă. Curăţă rana, o dezinfectează, apoi pansează coapsa lovită. Lucrează ca sub un farmec. Nu are câtuşi de puţin sentimentul că tratează un stârv de sălbăticiune. Dimpotrivă. Cu mişcări uşoare, delicate, plină de grijă şi afecţiune, ea încearcă să salveze parcă viaţa unui copil. Când termină, i se pare că puiul de lup îşi mişcă pleoapele. Mihaela se întreabă dacă nu cumva visează. Îi pune palma pe inimă. Simte zvâcniri. Fie că palma ei tremură de emoţie, fie că inima micului animal bate cu adevărat. Îi trece prin minte să-i dea să bea apă. Se repede la izvor, care este la câţiva paşi. Umple un bidonaş, după care aleargă înapoi. În clipa următoare scapă un ţipăt de

uluire. Puiul de lup nu mai era. Pe acelaşi loc stătea un tânăr frumos, aproape gol, încins doar cu o blană de lup peste mijloc. O vede pe fată şi se înclină adânc, îngenunchind în faţa ei, cu mâna la inimă:

— Îţi mulţumesc cu supunere, frumoasă şi fericită domniţă. M-ai readus la viaţă, ca să pot lupta mai departe împotriva duşmanilor care ne-au cotropit ţara.

Auzindu-i glasul, graiul atât de blând şi de dulce, Mihaela îşi revine şi îi răspunde fără sfială:

— În ţară e pace. Nu ne-a cotropit niciun duşman.

— Cum? N-auzi vuietul bătăliei din Munţii Orăştiei?

— E doar vântul prin frunzişul pădurii.

— Nu-ţi înţeleg prea bine vorbele, dar îţi datorez viaţa şi nu voi uita până la moarte acest lucru.

— Nu ştiu cine sunteţi, de unde aţi apărut şi nu pricep de ce spuneţi că eu v-am readus la viaţă. Îngrijeam doar un pui de lup…

Cum tânărul stătea îngenunchiat în faţa ei, Mihaela îi vede coapsa bandajată şi se tulbură din nou.

— Eu sunt acel pui de lup. De când romanii au trecut Dunărea, nenumăraţi tineri daci ne-am prefăcut în lupi, pentru a fi mai puternici şi nepăsători în faţa morţii. Şi să ştii că ne-am bătut vitejeşte şi la Drobeta şi la Tapae şi în strâmtoarea munţilor, dar romanii ne-au copleşit cu numărul lor. Războiul însă nu e pierdut. Dacia va fi curând iarăşi liberă, prea frumoasă domniţă.

Ca o străfulgerare, Mihaela îşi aminteşte că citise undeva o legendă în care se spunea că dacii cunoşteau taina preschimbării în lupi. Cum era să creadă însă în aşa ceva?

— Nu sunt domniţă, sunt pionieră.

— La naşterea mea ursitoarele mi-au prezis că voi fi rănit de moarte în luptă şi că voi reveni la viaţă doar atunci când o vrednică urmaşă a celui mai vechi neam de regi din Dacia îmi va îngriji rănile şi mă va mângâia pe frunte. Tu şi nu altcineva este acea domniţă regală care mi-a readus sufletul în trup şi chipul de om. Dar astrul zilei a trecut de cumpăna amiezii şi eu n-am ajuns încă la Sarmizegetusa. Regele mă aşteaptă cu ştiri de pe câmpul de luptă. Îngăduie-mi, aşadar, să-mi continui călătoria.

Se ridică, îşi roteşte privirea în jur, căutând parcă drumul pe care s-o apuce. Abia acum vede băieţii tolăniţi la umbră, cufundaţi în somn.

— Scoală-i de grabă, pe aceşti pui de lupi. Să pună mâinile pe arme. Înaintarea duşmanului spre Capitală trebuie oprită.

— Ei sunt încă prea mici pentru război, încearcă Mihaela să-i apere.

— Când Dacia şi Decebal sunt în primejdie, niciun dac nu e prea mic sau prea bătrân pentru luptă…

— Dar Dacia şi Decebal…

Mihaela nu-şi termină vorba, iar tânărul n-o mai asculta. Pornise la vale, alergând de-a lungul poienii. Frecându-se la ochi, vrând parcă să-şi alunge un vis, fata se repede spre băieţi,

trăgând de ei şi ţipând.

— Treziţi-vă! Treziţi-vă repede...

— Dau tătarii, sau ce-ţi veni, de zbieri aşa? o ceartă Dragoş.

— Priviţi într-acolo.

... Şi le arătă cu mâna întinsă în direcţia răsăritului. Dar în aceeaşi clipă amuţi de uimire.

Băieţii mai apucară să vadă un pui de lup alergând în salturi lungi şi înalte spre inima pădurii...

PĂDUREA CĂRBUNARULUI

În pauza mare, Sorina dintr-a cincea, bruneta înaltă şi subţire, cu părul negru, strălucitor, împletit în codite groase, trece pe la fiecare dintre membrii echipajului de expediţii ştiinţifice, comunicându-le lapidar:

— După terminarea orelor, în camera pionierului.

— Despre ce e vorba? vor unii lămuriri suplimentare.

— O să aflaţi acolo.

— Cine te-a trimis? întreabă Dragoş.

— Cine altul decât Căpitanul.

— Să înţeleg că faci parte din echipajul Temerarilor şi eu nu ştiu?

— Am fost admisă de curând. Tu erai în spital cu apendicită.

— Atunci, felicitările mele. Forţele noi aduc întotdeauna un suflu nou.

— A mai fost admis şi Grigoraş dintr-a şasea. A câştigat olimpiada la matematică pe şcoală.

— Cu atât mai bine. Dar pasiunea ta care e?

— Literatura, folclorul, chimia…

— Chiar ne lipsea un astfel de membru. În programul nostru avem prevăzută şi o expediţie folclorică pentru înregistrarea de cântece populare, legende, poveşti, strigături.

— Mi-a spus tovarăşa profesoară de română că i-aţi cerut ajutorul. Sunt nerăbdătoare. Deocamdată cred însă că e vorba de altă expediţie.

Niciunul dintre Temerari nu bănuieşte motivul pentru care sunt invitaţi în camera pionierului.

— Pentru că aşa-i Răzvan, căpitanul, spune înciudat Cătălin. Vorbeşte întotdeauna cu mare zgârcenie. Te pomeneşti că zice: „am o idee”, după care te lasă să aştepţi, să te perpeleşti de curiozitate. „Zi-i odată, ce-i cu ideea aia”, îl întrebi ca omul. El, cu calmul lui de urs umflat de miere, îţi răspunde după o lungă pauză că „toate la timpul lor”, de-ţi vine să dai cu căciula după câini.

La fel şi de data aceasta. Nimeni nu se îndoieşte că le va propune o nouă expediţie, dar unde şi când e greu de presupus.

Orele trec anevoie. Mai ales pentru Moţişor. Curiozitatea îl chinuieşte rău de tot. Se luptă din răsputeri cu ea, se concentrează, încruntându-şi fruntea, pentru a urmări cu atenţie

lecţiile. Reuşeşte, preţ de câteva momente, să asculte şi să înţeleagă expunerea profesorului, pentru ca dintr-o dată să-şi dea seama că nu-l mai aude, gândurile lui o luaseră razna. Le recheamă, le struneşte cât poate pentru a se trezi din nou rătăcind pe traseele închipuite ale expediţiei pe care o plănuise Răzvan şi pe care le-o va propune abia la sfârşitul orelor.

Îi este cu atât mai necaz pe slăbiciunea lui de a nu-şi putea fixa atenţia în clasă, cu cât se află la ora de muzică. Profesorul vorbeşte despre valoarea notelor, pe care e obligatoriu s-o înveţe la perfecţie. Trebuie să fie tare la teorie. Ştie teorie? Are zecele asigurat. Nu ştie teorie? Nu ştie, sau nu poate, nici să solfegieze corect? Atunci adio expediţii ştiinţifice.

Până acum teoria l-a salvat. O să-l salveze şi în continuare, dacă se va ţine de ea. Dar, iată, tocmai aceste meditaţii îl abat de la urmărirea atentă a lecţiei. Bine cel puţin că mâna îi merge repede, notează totul fără să scape niciun cuvânt. Îi va prinde bine la recapitulare.

Dar oare ce o fi vrând Răzvan? Mare pişicher. Nu le-a lăsat nici măcar o portiţă prin care să le zboare imaginaţia. O fi chiar atât de secretă ideea lui? Sau nu are suficientă încredere în ea şi aşteaptă părerea colegilor?

Clopoţelul îl trezeşte strident din aceste gânduri. Ultima oră s-a terminat. Aleargă direct spre camera pionierului. Sosise primul. Ceilalţi mai întârzie. Ştie motivul. Unii profesori au obiceiul să tragă de ore ca de elastic. Sună în toată regula, iar dumnealor tot mai găsesc câte ceva să-ţi spună, îi judeca Moţişor.

— Dă-i drumul, Temerarule. Zi-ne ce planuri măreţe ne propui, îl îmboldesc alpiniştii.

Numai că Răzvan, ca Răzvan. Nu le răspunde nimic. Se îndreaptă spre tablă, ia, spre nedumerirea celorlalţi, o cretă şi începe a scrie: 1 kg zmeură egal 12 lei, 1 kg fragi 15 lei, 1 kg de afine 20 lei; 1 kg de ciuperci 8 lei, 1 kg de cireşe amare 10 lei, 1 kg de melci 30 lei, 1 kg de muşeţel 6 lei…

— Ia stai! intervine Florin **Nas de Fetiţă.** Ne-ai adus cumva la o oră de matematică?

— N-am terminat ce aveam de spus, zice Răzvan, autoritar, şi îşi continuă calculele. Dacă fiecare dintre noi strânge câte un kilogram de fructe de pădure şi plante medicinale pentru centrul de achiziţii, procurăm frumoasa sumă de cel puţin o sută lei de persoană. Sunt tocmai banii de care avem nevoie pentru o excursie la cetăţile dacice din Munţii Orăştiei…

Cineva îl întrerupse din nou. Pare-se Dragoş **Cocoş Furios.**

— Parcă înţeleg unde baţi. Vrei să ne cărăm acum pe coclauri ca să strângem fructe de pădure, pe care să le valorificăm la ocolul silvic?

— Eşti mai inteligent decât bănuiam! Tocmai asta vreau să spun. Fără bani nu putem ajunge la cetăţile dacice, care sunt prevăzute în programul nostru de expediţii pentru vacanţa de vară.

— Bine, dar acum nu e sezonul pentru toate fructele de care vorbeşti.

— Până în august le vine rândul la toate.

— N-ar fi mai bine să strângem fier vechi şi borcane? E mult mai comod, îşi dă cu părerea Bogdan **Gură cu Lacăt.** Se plătesc la fel de bine.

— Să lăsăm deocamdată borcanele şi fierul vechi pentru alţii, e de părere Mihaela. Dacă tot ne mândrim cu emblema de Temerari, atunci suntem datori s-o onorăm prin fapte. Sunt de acord să plecăm chiar duminică în expediţia pentru strângerea fructelor de pădure.

Câţiva o aplaudă. Cătălin **Ochi ager** are însă altă părere:

— Pentru o sută de lei sau cât o fi, n-are rost să mă ostenesc. Îmi dă tata banii ăştia pentru excursie.

În sală se face linişte. Pionierii se privesc miraţi. De unde o fi căzut ăsta? parcă spun privirile lor. Tăcerea apăsătoare îl nedumereşte. Face ochii mari, a mirare. Îl lămureşte Ionuţ, punându-i o întrebare de… o sută unu puncte:

— Câţi ani zici tu că ai, măi Cătălin **Ochi Ager?**

— Doisprezece. Adică, doisprezece ani, patru luni şi o săptămână.

— Bine. Văd că îţi ţii evidenţa vârstei cu ceasul în mână. Dar să trecem peste asta. Spune-mi, la vârsta pe care spui că o ai, nu eşti capabil să trăieşti pe picioarele tale?

— Ba da, dar m-am gândit că…

— Ce te-ai gândit? Că eşti un papă lapte şi-i ceri mămichii câţiva bănuţi pentru acadele?

Un râs general se stârneşte în sală. Răzvan face ordine.

— Deviza cercului nostru ar putea fi „Descurcă-te singur”. Ce ziceţi?

— Eu zic să ne descurcăm, îi răspunde Moţişor.

— Bine, bine, sigur că ne descurcăm! Eu vă întreb dacă sunteţi de acord cu deviza.

Toţi ridică mâna. Se votează în unanimitate.

— Acum să nu mai lungim vorba. Anunţaţi-i pe colegii voştri din toate clasele mici şi mari care vor să vină împreună cu noi, să fie prezenţi duminică dimineaţa, la orele şase, în curtea şcolii. Să aibă toţi coşuleţele şi sacoşele de plastic, pentru fructe, melci şi ciuperci. Vine şi tovarăşul comandant-instructor cu noi. Acţiunea este aprobată de tovarăşul director. Nu-i luăm în expediţie decât pe cei care îşi pot strânge singuri banii de drum din fructele şi plantele medicinale predate la ocolul silvic.

— Dacă asta-i treaba, se grozăveşte Cătălin, atunci vă chem pe toţi la o întrecere. Să vedem cine strânge mai multe coşuri cu fragi şi ciuperci sau cine se caţără mai repede în cireşii sălbatici din pădure…

— Acum te recunosc! îi zice Mihaela, privindu-l cu coada ochiului, nu fără ironie.

Cei prezenţi primesc cu entuziasm chemarea la întrecere. În sinea lor, fiecare este hotărât s-o câştige cu orice preţ.

— Eu strâng orice. Numai melci nu, se scuză Sorina.

— De ce? întrebă Săndel.

— Mi-e milă de ei.

— Bine, strâng eu melci, dar tu strângi frăguţe şi pentru mine, îi propune Săndel.

Cei doi se cam pripiseră, pentru că distribuirea sarcinilor se va face organizat, după anumite criterii.

— Nu e după cum vrea fiecare, încearcă să-i pună la punct Bogdan. Vreau să zic că poate face fiecare cum vrea, dar nu ceea ce vrea. Cred că am fost cât se poate de clar.

— Cum să nu! Mai clar nici n-ai putea fi, îl aprobă Mihaela, cu uşoară ironie.

— Să formăm echipele, propune Răzvan. N-avem timp de pierdut. Să ridice mâna cei care vor să meargă la ciuperci.

În sală sunt prezenţi elevi din toate clasele. Ridică mâna câţiva dintre ei.

— În ordine. Voi veţi forma echipa „ciupercarilor”. Retrageţi-vă într-un colţ şi alegeţi-vă un căpitan. Cine vrea să culeagă muşeţel? continuă el.

Niciun răspuns. Răzvan repetă întrebarea. Aceeaşi tăcere stânjenitoare. Căpitanul nu pare surprins. Adresează, imperturbabil, o nouă întrebare:

— Cui îi plac cireşele amare?

Se stârneşte hărmălaia. La toţi le plac cireşele dulci-amărui, dar mai ales dulceaţa pe care mamele lor o prepară din aceste fructe. Se ridică o mulţime de mâini.

— Cred că nu m-am făcut înţeles. Vroiam să întreb cine e amator să se caţere în cireşii sălbatici, reformulează căpitanul întrebarea.

Se ridică o fetiţă dintr-a opta, cu o obiecţie:

— Dar cireşele amare se coc abia pe la jumătatea lui iulie?

— Ai dreptate, dar noi trebuie să formăm echipele de pe acum, să se pregătească, să caute din vreme pomii şi să ştim pe cine şi pe ce contăm. Conducerea şcolii are de dat un răspuns clar ocolului silvic.

— Vreau să spun şi eu ceva, intervine o altă pionieră. Mama zice că cireşele amare sunt mai bune pentru dulceaţă înainte de a se coace prea tare. Trebuie să fie numai roşii, ca să aibă dulceaţa culoare frumoasă.

— O să ne spună pădurarul când putem începe culesul, o lămureşte Răzvan. Deocamdată să vedem ce forţe vom putea mobiliza pentru această acţiune, să-i cunoaştem pe adevăraţii căţărători…

Primul ridică mâna Cătălin. Îşi mai anunţă participarea încă opt băieţi, iar după o disimulată şovăială, făcându-se că se uita pe fereastră la ceva foarte interesant, li se alătură şi restul băieţilor. Ba chiar şi o fetiţă dintr-a şaptea, Ioana, care îi asigură că nicio veveriţă n-o întrece la urcatul în copaci. La urmă de tot, ridică mâna şi Răzvan.

— Se pare că o să fim echipa cea mai numeroasă. Cel ce va fi ales căpitan, are de unde alege.

— Eu zic să conduci tu echipa, propune Bogdan.

Ceilalţi aplaudă zgomotos, exprimându-şi astfel votul pentru Răzvan.

— Atunci, dacă aşa vreţi voi, am să-mi fac singur echipa: Bogdan, Dragoş, Florin, Moţişor, Grigoraş, Cătălin, Ioana, Sandei, Ionuţ, Viorel. E acţiunea cea mai grea, completează el, ca o scuză faţă de cei pe care nu-i selectase.

În mai puţin de o oră echipele sunt constituite. Căpitanii, toţi unul şi unul, încearcă, apoi, împreună cu comandantul-instructor, care îi lăsase pe Temerari să se descurce singuri în organizarea echipelor, să stabilească locurile unde se va face deplasarea. Hotărăsc ca echipa cireşelor amare să urce pe Dealul Băilor, „frăgarii” pe Coasta Mare, „afinarii” pe culmea Lazului. „Ciupercarii” şi „melcarii” – asupra acestui adjectiv au loc dispute aprinse, pentru că unii susţin că ar fi corect să se spună „melciari“ – vor lua pieptiş pantele dealului cu păduri adânci care se cheamă Runcu.

Pentru „zmeurari” frontul de lucru nu poate fi altundeva decât sub poalele Dubei, dealul acela înalt, împădurit, care desparte hotarul Petrenilor de cel al satului Curechi, şi pe care îl bate soarele de dimineaţa până seara. De aceea zmeura se coace aici mai devreme.

— Noi, zmeurarii, nu putem merge în expediţia noastră fără vânător, zice Andrei.

— Cum aşa? Ce să facă vânătorul acolo, întreabă nedumerită Ioana?

— I-auzi, întrebare! Ai uitat de urşi? E plină pădurea de ei. De cum vine primăvara, încep să dea târcoale zmeurişului, aşteptând să se coacă fructele. O să dăm nas în nas cu ei.

— Dacă o să păţeşti vreodată aşa ceva, te sfătuiesc eu cum să te descurci, spune Aneta, comandanta detaşamentului de pionieri dintr-a şasea. Fă şi tu ca pădurarul fricos din poveste.

— El cum a făcut?

— Când a văzut ursul, s-a întins la pământ, prefăcându-se că e mort.

— Şi?

Ursul l-a mirosit, a simţit că nu răsuflă şi a crezut că e mort. S-a gândit totuşi să-l încerce. L-a gâdilat cu vârful cozii pe la nas. Pădurarul fricos a strănutat.

— Şi?

— Şi, se înţelege. Ursul n-a scăpat ocazia. S-a ospătat după poftă. De atunci nici nu mai există pădurari fricoşi.

— Asta-i o poveste gogonată. Doar ştim că ursul n-are coadă. Ce tot vorbeşti, tu, Aneto!

— Acum sigur că nu are. Dar povestea s-a petrecut înainte de a-l păcăli vulpea. Nu pricepi?

— Destul cu copilăriile, anunţă căpitanul. Acasă toată lumea! Dar, staţi. Era să uit. De muşeţel tot n-aţi scăpat. Mâine, după ore, mergem cu toţii în Luncă. Pentru că şi de muşeţel e nevoie.

Mihaela, ca responsabilă cu proiecţia muncii şi „asistenta” medicală a Temerarilor, le mai dă câteva sfaturi, ca nu cumva să audă că „vreun gură cască s-a accidentat”.

În duminica primei secţiuni, spre seară, echipele se întâlnesc la centrul de achiziţii a fructelor de pădure. Au coşurile şi traistele pline. Cel mai slab se prezintă „melcarii”. Au adus doar vreo zece borcane cu melci. Colegii încep să glumească pe seama lor. Şeful centrului de achiziţii însă e foarte mulţumit. Nu se aştepta la mai mult de două-trei borcane. Îi felicită şi le plăteşte „marfa” la categoria întâi de calitate.

Bilanţul câştigului e încurajator. Primiseră dublu faţă de cât calculaseră că vor câştiga în duminica aceea. Cei din echipa cireşelor amare adunaseră fiecare câte zece kilograme de fructe, cu excepţia lui Cătălin, care adunase douăsprezece kilograme. Câştigase detaşat întrecerea pe care o propusese. Nu scăpă însă de glumele colegilor.

— Dacă n-ar fi fost legat cu frânghia ar fi făcut cunoştinţă cu fundul prăpastiei deasupra căreia se afla cireşul, îi aminti Bogdan.

— Cum aşa, Cătălin, ce s-a întâmplat? îl descoase Mihaela.

— Fleacuri. Îţi pierzi timpul ascultându-i. S-a rupt o creangă cu mine. Asta e. Calculasem eu bine că, la grosimea ei, poate suporta cele treizeci şi şapte de kilograme ale mele. Nu luasem însă în calcul şi traista cu cireşe, pe care o aveam atârnată de gât. Uitasem de ea. Se poate întâmpla oricui. Şi uite aşa, cele treizeci şi şapte de kilograme ale mele, plus cele douăsprezece kilograme de cireşe din traistă, fac tocmai patruzeci şi nouă de kilograme. Peste capacitatea de susţinere a crengii.

— Ştiinţifică demonstraţie, n-am ce zice, intervine Răzvan. Dar ia spune, te rog, cum ar fi fost dacă nu ţi-ai fi legat frânghia? Că abia te-am convins s-o faci.

— Simplu, încearcă el să facă pe grozavul. Aş fi coborât ceva

mai repejor.

Cătălin, un mucalit fără pereche, iese cu uşurinţă din orice încurcătură. Are întotdeauna ultima replică. Ca şi acum, pentru că, în excesul lui de modestie, Răzvan nu-i mai aminteşte că, de fapt, nu se redresase singur, ci cu ajutorul lui, care se nimerise să fie în acelaşi pom.

Întâmplarea lui Cătălin este repede dată uitării, pentru că vine la rând echipa „ciupercarilor”. Rând pe rând îşi golesc sacoşele pe cântar. Urmează la rând o fetiţă, care abia târăşte după ea două coşuri mari, încărcate. Toţi o privesc cu mirare. Deşi e cea mai mică din echipă, strânsese cea mai mare cantitate de ciuperci. Când le deşartă în coş, achizitorul şi ceilalţi de faţă fac ochii mari. Nu le vine să creadă.

— Astea-s otrăvitoare, spune Andrei. Una singură dacă ai mâncat, te duci pe copcă.

— Dar sunt aşa de frumoase, se apără, cu lacrimi în ochi, fetiţa.

— Sunt, într-adevăr, frumoase, dar necomestibile, îi explică pădurarul achizitor, mângâind-o pe pletele blonde. Ai şi ciuperci bune printre ele, dar trebuie să le aruncăm pe toate fiindcă otrava se poate transmite de la una la alta, dacă au stat grămadă la un loc. Uite, de pildă, acestea roşii cu picăţele albe se cheamă pălăria şarpelui şi sunt mortale. Aceasta cu piciorul înalt şi pălăria mică, lunguiaţă, şi verde, este buretele puturos, de asemenea, foarte periculos, dacă din întâmplare ajunge în cratiţă, printre cele comestibile.

În a doua sacoşă are însă ciuperci bune. Le culesese pe coama dealului cu grupul. Apoi venise cineva cu ideea să se disperseze pentru a cuprinde o suprafaţă mai mare de pădure. Ea a rămas singură şi a cules tot ce a găsit în cale.

— Trebuie să fiţi cu mare băgare de seamă, îi sfătuieşte pădurarul. Se poate întâmpla ca şi ciupercile despre care de regulă se ştie că sunt comestibile să prezinte proprietăţi otrăvitoare.

— Nene pădurarule, spune o şoimiţă dintr-a doua, mama, înainte de a ni le da să le mâncăm, le probează.

— Cum, întreabă ceilalţi.

— După ce le pune la fiert în cratiţă, mestecă în ele cu o linguriţă de argint. Dacă linguriţa de argint se înnegreşte, le aruncă. Dacă linguriţa…

— De argint, o ajută Dragoş repede…

— Da, de argint. Dacă nu se înnegreşte, înseamnă că

ciupercile nu sunt otrăvitoare şi ni le dă să le mâncăm.

— Dar lingurele de cositor sau de aluminiu nu sunt bune? întreabă Ionuţ. Noi de argint nu avem. Numai de cositor, de aluminiu şi de lemn, cioplite din salcie, de Luca Lingurarul.

— Nuuu! Nu sunt bune! Numai cele de argint, îi asigură şoimiţa.

— Noi avem un bănuţ de argint adus de bunicul din primul război mondial. Zicea că îl are de la împăratul Austriei, spuse Moţişor. O fi bun pentru aşa ceva?

Copiii izbucnesc în râs.

— Ai grijă să nu-l înghiţi, îi atrage colegial atenţia Mihaela. Ar fi păcat de bănuţ.

— Cu linguriţa de argint văd că mai mult v-aţi încurcat. Şi nici nu e o metodă sigură, spune pădurarul. Eu ştiu una mai simplă. Cu ceapa. Aveţi ceapă acasă?

— Daaa! răspund toţi în cor.

— Atunci, uite cum procedaţi. Când puneţi ciupercile în oală, la opărit, puneţi odată cu ele şi o ceapă albă, curăţată de coajă. După ce apa clocoteşte câteva minute, scoateţi ceapa şi vedeţi dacă s-a înnegrit sau nu. Dacă s-a înnegrit, aruncaţi ciupercile. Dacă nu şi-a schimbat culoarea, e în ordine.

— Aşa mai merge, apreciază Ionuţ. Dar chestia cu ceapa e sigură?

— Nu întotdeauna. Ca să ocoliţi cu siguranţă riscul, trebuie să consumaţi numai ciupercile pe care le cunoaşteţi foarte bine.

Se făcuse târziu. Umbrele înserării se lăsau tot mai jos dinspre crestele Setraşului. Pionierii se pregăteau să plece, făgăduindu-i pădurarului că, duminica următoare, o să-i ia şi mai mulţi bani.

— O să revenim negreşit, promite Bogdan. Ne trebuie multe fonduri, pentru expediţia în Munţii Orăştiei, la cetăţile dacice, şi în Munţii Apuseni.

— Vă aştept cu drag.

— Am uitat să vă întreb ceva, îşi aduce aminte Aneta, în ultima clipă. Am observat, urcând pe dealul Runcului, că pădurea e altfel decât celelalte prin care am umblat. Sunt şiruri lungi cât ţine coasta numai de stejari. După care fagi şi brazi. Apoi iarăşi stejari şi iarăşi fagi şi brazi. Şi încă ceva: cu cât urci mai sus, cu atât arborii sunt mai tineri. Mă întreb, cum o fi crescut astfel pădurea?

Cei dintâi care se miră de această întrebare sunt chiar pionierii din echipa ciupercarilor. Străbătuseră şi urcaseră şi ei

pădurea până în vârful dealului, dar n-au observat nici alternanţa regulată a speciilor, nici vârsta diferită a plantaţiei. Abia acum îşi aminteau şi ei că întâlniseră în cale când stejari, când fagi, când brazi. Numai că pe ei nu-i interesa altceva decât ciupercile. Acum, întrebarea le stârni interesul. Ceilalţi pionieri nu găsesc însă nimic interesant în amestecul acesta de specii de arbori, găsindu-l ca ceva normal.

— Aşa o fi fost plantată de specialişti, îşi dădu cu presupusul unul dintre băieţi. Mai bine să ne grăbim spre casă, că ne prinde noaptea pe drum.

— Povestea acestei păduri e ceva mai lungă, răspunse pădurarul, şi am să v-o spun altădată. Cum zice colegul vostru, acum e târziu şi aveţi destul de mers până în sat.

— Dacă e vorba de o poveste, eu stau şi până la cântatul cocoşilor. Nu mi-e frică să merg pe întuneric, intervine Moţişor. Şi alţi câţiva copii îl susţin.

— Cine vrea poate să rămână, cine nu, poate să plece, hotărăşte Răzvan, căutându-şi loc pe o buturugă, aproape de pădurar.

Îi urmează şi alţii, exemplu, aşezându-se pe jos. Fuseseră preveniţi că povestea e lungă.

— Dacă vreţi cu adevărat să ascultaţi istoria acestei păduri, atunci, până pregătesc eu fructele, pentru ca mâine dimineaţă când vine maşina să le ridice, să fie totul în regulă, voi încropiţi un foc. O să coacem pe jăratec nişte ciuperci că parcă văd că vă cam dă foamea târcoale.

În câteva clipe flăcările încep să se înalţe pe rugul de vreascuri clădit de copii.

— Se poate începe? întreabă pădurarul.

— Se poate! răspund ei într-un glas.

— Atunci, aflaţi că toţi munţii, toate apele, dealurile şi văile îşi au povestea sau legendele lor din care îşi trag numele. Pe vremea dacilor şi a romanilor, de pildă, toate dealurile pe care le vedeţi în jurul vostru erau acoperite cu păduri. O să mă întrebaţi de unde ştiu acest lucru. E foarte simplu. Ia spuneţi-mi, voi, cum îi zice dealului acela dinspre miază-zi?

— Dealul Cărpinişului, răspund mai mulţi pionieri deodată.

— Exact! Dar celuilalt, din dreapta sa?

— Dealul Curpenişului, vine imediat răspunsul.

— Ei, asta e treaba. Unul se cheamă Cărpiniş, de la pădurea de carpeni, iar celălalt Curpeniş, de la curpeni. Dacii au tăiat carpenii şi curpenii şi au eliberat terenul. Şi i-au zis: Cărpiniş şi

Curpeniş. De două mii de ani tot aşa li se zice. Denumirile sunt dacice şi s-au transmis de la tată la fiu, până în zilele noastre. Romanii au început să taie şi ei pădurile şi să-şi deschidă câmpuri agricole. Dealul pe care aţi urcat voi după ciuperci a fost curăţat de copaci, acum aproape două mii de ani, de romani. Iarăşi o să mă întrebaţi, de unde ştim cu atâta precizie? Iar eu vă răspund: cum să nu ştim dacă acestui deal i se spune până în zilele noastre **Dealul Runcului.** Cuvântul vine de la **runcus,** care în latineşte înseamnă pădure tăiată. Mi-a spus şi mie aceste lucruri un profesor. Să ne apropiem însă de povestea noastră...

Era o linişte plăcută, tulburată doar de pocnetul vreascurilor cuprinse de flăcări şi de sfârâitul ciupercilor pe jăratecul tras la marginea vetrei, pe care ardea focul. Pădurarul continuă:

— Cum ziceam, muntele acesta se cheamă **Runcu,** valea care îl taie în două se cheamă **Valea Runcului,** iar pădurea care îi îmbracă acum până sus, pe creste, i se spune **Pădurea Cărbunarului.** Ştiţi şi voi foarte bine. Ce nu ştiu însă mulţi oameni din sat este povestea celui care i-a dat pădurii, fără să vrea, numele lui.

De sute de ani, de când pe Cerna Hunedoarei începuse topirea fierului, oamenii din partea locului se ocupau cu prepararea mangalului din trunchiurile copacilor. Li se spunea cărbunari. Era şi meseria multor ţărani din Petreni. Făceau cărbunele, îl încărcau în căruţe şi îl duceau la topitoriile de fier. Li se plătea bine. Fără cărbune, cuptoarele n-ar fi putut topi minereul. Dar munca era grea, istovitoare, încât, rând pe rând, tot mai mulţi cărbunari s-au lăsat de această meserie, rămânând cu plugăritul, cu semănatul, cu culesul.

La noi în Petreni un singur bărbat se încăpăţânase să ducă mai departe îndeletnicirea tatălui său. Numele lui s-a uitat. Oamenii îi spuneau aşa cum se deprinseseră de când se ştiau: Cărbunarul. Se zice că se născuse chiar în pădure, lângă vatra unei bocşe aprinse, iar unii duc legenda mai departe şi zic că a fost plămădit dintr-un tăciune. Pentru că nimeni nu l-a văzut vreodată altfel decât mânjit cu funingine din cap până în tălpi. Aşa mi s-a şi părut când l-am văzut în copilăria mea: ca un trunchi de fag pe care focul îl încercase până aproape de inimă dar pe care nu-l putuse doborî.

Toate anotimpurile şi le petrecea în munte. Cât era ziua de mare, pe căldură, pe ploaie, pe frig, pe ninsoare, securea cărbunarului nu mai tăcea. Lovea greu şi ritmic în arborii pădurii, codrul îi amplifica ecourile şi ele ajungeau până la noi în sat. Ni se părea că vin din străfundurile timpului, măsurându-l ca un orologiu de taină.

După ce dobora copacii, îi împărţea în mărimi potrivite, îi clădea după legile meşteşugului său, unul lângă altul, în formă de stog, apoi îi acoperea bine cu lut frământat. Când totul era gata, bocşa arăta ca un muşuroi uriaş de furnici. Din loc în loc străpungea crusta de lut făcând nişte orificii prin care trebuia să iasă fumul. Aproape de vatră deschidea gura bocşei pe unde punea focul. După care o închidea iarăşi aproape de tot, lăsând doar o mică gură ca o vizuină de dihor prin care să intre oxigenul şi să întreţină arderea.

Lemnele ardeau sub lut, încet şi mocnit, multe zile şi multe nopţi la rând, până ce deveneau un munte de jăratec. Atunci, cărbunarul desfăcea cu grijă bocşa şi cu chipul luminat de bucurie, dezvelea cărbunii ca pe o comoară fără de preţ. Străluceau ca aurul în cenuşă. Omul era fericit. Dusese la capăt o treabă bună. Niciun ciot nu rămânea nears, niciun fir de fum nu ieşea din muntele dogoritor.

Uneori bucuria era scurtă şi-i urma o mare amărăciune. Se întâmpla să vină, mai ales vara şi primăvara, ploi neaşteptate, ca din senin şi, dacă găseau cărbunii descoperiţi, îi umplea cu apă şi nu mai erau buni de nimic. Toată truda de săptămâni se zădărnicea. Alteori, o singură scânteie rămasă într-un miez de cărbune îi reaprindea la cea mai slabă suflare de vânt şi îi prefăcea în cenuşă.

Bătrânii povesteau cum a pierit tatăl cărbunarului din pricina unei scântei. Se zice că pornise spre seară, cu carul încărcat de cărbuni, cu gând să înnopteze în satul vecin, pentru ca, dimineaţa, să-şi continue drumul spre topitoriile de pe Cerna. Când a ajuns în Dealul Crucii, vântul serii, care bătea dinspre asfinţit, aprinsese cărbunii în care rămăsese o nenorocită de scânteie şi flăcările au cuprins dintr-o dată carul. Boii s-au speriat şi au luat-o la goană înnebuniţi pe creasta Lazurilor, iar oamenilor din sat, care văzuseră acel caier de foc rostogolindu-se pe linia orizontului, li s-a părut că e o mare stea căzătoare, care se prăbuşeşte pe pământ. Abia dimineaţa au auzit că nici din cărbunar, nici din boi, nici din car nu mai rămăsese decât cenuşa, spulberată şi ea în cele patru vânturi.

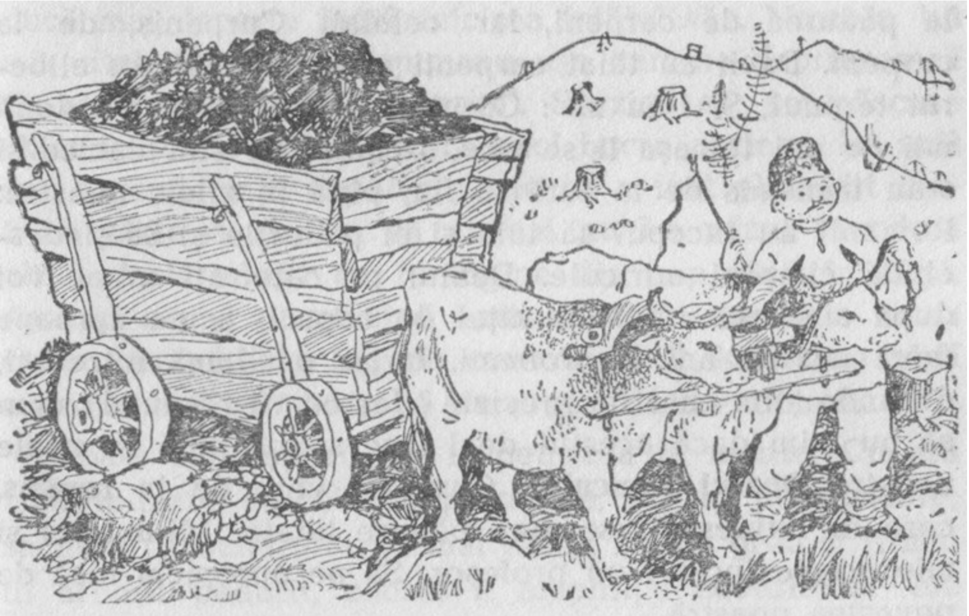

Pădurarul se opreşte sa-şi odihnească glasul. Se făcuse întuneric. Focul aproape se stinsese. Toţi uitaseră de el. În acest

răgaz, băieţii se reped după vreascuri şi îl reaprind. Flăcările se ridică şi mai sus, luminând în jur până departe.

— Povestea noastră, continuă pădurarul, este legată de cel de-al doilea cărbunar, adică de fiul celui care pierise în flăcările carului încărcat, pentru că el nu s-a dat bătut, a continuat ceea ce începuse încă din copilărie, alături de tatăl lui. Şi-a cumpărat alţi boi şi alt car şi aprovizionarea topitoriilor de fier cu mangal n-a încetat. Când ajungea acolo, la Hunedoara, dădea cărbunele, îşi punea banii primiţi în chimir şi se întorcea pe drumul pe care venise. Se apuca să taie alţi copaci, să clădească alte bocşe. Se cerea tot mai mult mangal şi cum cel al cărbunarului din Petreni era cel mai apreciat, topitorii îl rugau să le aducă mai multe care pe lună, câte poate el de multe, că îi vor plăti mai bine. S-a ambiţionat şi lucra fără odihnă. Începuse să clădească mai multe bocşe deodată şi le aprindea pe rând, în aşa fel ca, până făcea el un transport la Hunedoara, şi se întorcea să fie gata altă „şarjă”. Alerga cu ea la topitorii care îl aşteptau şi, pe când se întorcea pe Dealul Runcului, altă bocşă înceta să mai fumege, semn că toate lemnele s-au prefăcut în jăratec şi trebuie dezvelită din crusta lutului.

Zilele şi nopţile erau prea scurte pentru el. Pe măsură ce termina de doborât copacii din jur, îşi urca bocşele tot mai sus, pentru ca lemnul să-i fie mai la îndemână. Iarna, pe frig, îşi construia „muşuroaiele” lui dogoritoare în cerc, iar între ele îşi aşeza coliba, la fereală de ger. În preajmă îşi avea mormanele de lut pregătite de cu toamnă. Când vremea era atât de rea, încât nu putea face transportul şi nu putea scoate cărbunii, astupa toate orificiile de fum şi aerisirile din pântecele bocşelor, focul se stingea în interior cu totul şi cărbunii se păstrau acolo timp îndelungat. Când vremea se îndrepta, îi scotea şi pornea cu ei la drum.

N-a băgat de seamă nici cum trec anii, nici cum urcă cu bocşele sale spre vârful dealului, până s-a trezit sus de tot. Nu-i nimic, şi-a zis el, mă mut pe Dealul Cornilor, acolo, fagii sunt buni şi drepţi ca lumânarea.

S-a întâmplat însă chiar atunci că, ajungând cu carul încărcat la topitoriile din Hunedoara, cel cu care lucra de vreme îndelungată, un meşter bătrân, să nu-l mai primească cu bucuria de altădată. Devenise cam scump la vorbă şi grăbit. Ce i-o fi căşunat, s-a întrebat cărbunarul, ne cunoaştem de când eram amândoi tineri, iar acum parcă îi alunecau privirile peste mine.

Când s-a dus cu un nou transport de mangal, trebuie să fi

fost foarte bătrân de-acum, nimeni nu-i ştia vârsta ascunsă sub praful de cărbune de pe chip, nu-l mai găsise pe vechiul lui tovarăş de târg. Era în locul lui altul tânăr care i-a spus: moşule, ne pare rău, dar nu mai avem nevoie de cărbunii dumitale. Pe aceştia ţi-i plătesc, pentru că ai venit până aici, dar alţii să nu mai aduci. Vremurile s-au schimbat, lucrăm după alte orânduieli, după alte tehnologii.

S-a întors cu inima beteagă de amărăciune, fără să înţeleagă cum e cu putinţă ca lumea să-şi ducă mai departe rosturile fără cărbunii ăştia scoşi de el din fagii pădurii.

Când a ajuns în sat şi-a ridicat cu durere privirile către crestele Runcului, unde îşi petrecuse viaţa, pentru a-şi lua parcă rămas bun pentru totdeauna de la munte. A văzut însă în clipa aceea ce nu văzuse niciodată: un munte fără viaţă, golit de pădure, scorojit şi zgâriat, brăzdat de râpi. Era muntele lui pe care îl găsise în copilărie mândru şi întreg, cu păduri adânci, aşternute de culcuşurile cerbilor, legănând cuiburi de vulturi, iar acum părea la fel de împuţinat şi îmbătrânit ca şi el. A stat cărbunarul locului să se întrebe când şi cum a putut aduce o aşa mare rană pământului şi i se părea că altcineva, nu el, lăsase acele urme ca de pârjol.

S-a urcat la vechea lui colibă din munţi şi nopţi la rând s-a răsucit şi s-a frământat pe maldărul frunzelor uscate pe care îşi avea aşternutul şi nu ştia ce ar putea face ca să îndrepte răul pe care îl făcuse. Deodată, i-a venit gândul cel bun.

Era toamnă târzie şi s-a sculat în zori. A coborât la buza muntelui şi a început să sape. Săpa în pământ şi în piatră de-a latul costişelor, săpătură adâncă şi dreaptă şi se grăbea cât îl ţineau puterile. O zi săpa şi una semăna. O zi semăna ghindă, ca să crească stejari, în ziua următoare jir, ca să crească fagi, apoi cucuruzi de brad cu miresme de cetini.

Şi iarăşi o zi săpa, una semăna şi în alta uda cu câte o gură de apă fiecare sământă, pentru ca arborii să crească repede şi viguroşi. Iarna se odihnea şi aştepta cu înfrigurare venirea primăverii, pentru a-şi relua truda de unde o lăsase.

Ceilalţi oameni din sat arau şi semănau grâu şi secară, el semăna păduri de fagi, de stejari, de brazi. Lucra fără odihnă din iarnă în iarnă. Din când în când, pe la mijlocul verii se uita în urma lui şi vedea cum răsare şi creşte pădurea şi inima lui reîntinerea.

Urca tot mai sus, tot mai îndârjit spre vârful muntelui, săpând şi semănând şi măsurând cu privirea cât mai are de urcat. Oamenii din sat uitaseră de mult de el, şi de multe anotimpuri nu-l mai văzuseră, credeau că s-a prăpădit de-acum, că a murit de bătrâneţe ori mâncat de sălbăticiuni. Vedeau însă, în fiecare primăvară, cum pădurea urcă tot mai sus pe povârnişuri, ca o umbră de lumini, că tot mai mult se împuţinează golul de munte spre creste.

Cei din sat credeau că pădurea creşte de la sine, şi nu-i dădeau nicio atenţie. Mai erau, ce-i drept, unii care bănuiau că bătrânul cărbunar ar continua să sape şi să semene. Dar cine îi

auzea râdea de ei şi le zicea să nu mai creadă în stafii.

Într-o primăvară, eu eram copil ca voi pe atunci, întreg Dealul Runcului a înverzit, până în vârf, de parcă o zână din poveşti aruncase în urma ei peria fermecată care s-a prefăcut în stejari, în fagi şi în brazi, drepţi şi falnici, cum nu mai sunt alţii. Bătrânul cărbunar îşi isprăvise treaba; ce s-o fi ales de el după aceea, nimeni nu ştie, nimeni nu l-a mai văzut.

O fi devenit şi el un arbore mândru, între miile de arbori pe care i-a sădit pe munte. Poate chiar l-aţi întâlnit în drumul vostru, astăzi, în pădure, l-aţi admirat şi l-aţi mângâiat cu privirea şi el s-a bucurat văzându-vă cât de frumoşi şi harnici sunteţi. Crengile lui or fi început să se legene de bucurie şi frunzele lui să cânte în buzele vântului.

Dinspre munte, cobora la vale, odată cu răcoarea, nopţii, freamătul codrului, înfiorat de razele lunii.

— Ia, ascultaţi! îi face atenţi bătrânul pădurar. Auziţi cât de frumos cântă pădurea? E glasul cărbunarului care îşi deapănă povestea…

VÂLVA BĂII

Dealurile dinspre răsărit ale Petrenilor păreau până nu de mult nişte bucăţi de caşcaval pline de găuri întunecate. Erau fostele „mine" ale aurarilor din sat care, de sute de ani, sfredeleau fără odihnă povârnişurile spălate de apă, în căutarea metalului strălucitor. Uneltele lor rudimentare îi ajutau să scoată doar atât cât să nu moară de foame şi cât să le întreţină obsesia îmbogăţirii. De îmbogăţit nu s-a îmbogăţit nimeni în Petreni de pe urma mineritului.

Pe la sfârşitul secolului trecut, au venit peste ei concesionarii străini, cu capitaluri mari şi unelte mai bune. Minerii din Petreni nu le-au putut ţine piept. Şi-au pierdut micile lor proprietăţi şi au devenit salariaţi la noii stăpâni. Găurile, cât nişte vizuini de sălbăticiuni, s-au transformat repede în galerii adânci din care minereul se scotea cu vagoneţi traşi de cai. Afacerea a mers strună multă vreme până ce aurul s-a cam terminat şi, rând pe rând, minele au început să fie părăsite.

Cu timpul, s-au prăbuşit, peste gurile lor s-au întins ierburile şi spinii, încât, acum, cu greu li s-ar mai găsi urma. Doar în Prelunci, pe faţa de deal golaş întoarsă spre sat, a mai rămas o pată de întuneric, ca un ochi cu privirea rea.

Ochiul acesta întunecat nu se închide niciodată. Când soarele se-apropie de asfinţit, noaptea iese din gaura aceea neagră, lăţindu-se cu paşi de felină peste sat. În zori, îşi strânge linţoliul şi se înghesuie tot acolo, în vizuina ei de sălbăticiune. Cândva ieşeau din ea – cel puţin aşa li se părea unora – viscole puternice şi, urlând, răvăşeau satul, rupeau acoperişuri şi smulgeau copaci. Aceasta era însă o nimica toată. Gaura neagră devenise de nesuportat din altă pricină. Acolo se ascundeau strigoii care îi speriau şi îi făceau pe copii să viseze urât. Cel mai nesuferit dintre ei era Vâlva băii.

Nicio altă poveste auzită de la bătrânii satului nu-l tulburaseră atât de mult pe Răzvan ca aceea despre Vâlva băii. O povesteau mai ales foştii mineri şi mulţi dintre ei erau gata să depună jurământ că au văzut-o cu ochii lor, sau, dacă n-au văzut-o, că i-au simţit prezenţa prin apropiere, în cele mai ciudate chipuri.

Culiţa Cătanei, de pildă, a avut şi el de a face cu Vâlva. Povestea că în tinereţe, dăduse peste un bulgăraş de aur, aşa

cam cât o nucă, ce se desprinsese din filonul pe care înaintau minerii în ziua aceea. Strălucirea aurului îi întunecase pentru o clipă vederea, dar şi-a revenit imediat şi a avut îndemânarea să-l acopere cu steril înainte de a mai fi văzut şi de alţii. Apoi, cu aceeaşi grijă, l-a călcat cu piciorul în noroiul din rigola în care se scurgea apa şi a făcut un semn pe perete cu târnăcopul. Avea atâtea emoţii, încât abia dacă mai putea vorbi.

Bine că avea la el o sticlă cu ţuică, din care a tras câteva guri zdravene şi s-a liniştit. Le-a dat şi celorlalţi ortaci să bea. După aceea putea fi sigur că nimeni nu va băga de seamă frământarea lui. De fapt, şutul se terminase şi echipa lor trebuia să iasă afară. Până i-a venit gândul cel bun să-şi facă uitată traista, s-a chinuit destul. Trebuia, întâi de toate, să se ferească de ortaci şi apoi să vadă cum s-o descurca cu controlul de la gura minei. Deocamdată era mulţumit cu planul pe care şi-l făcuse. Ortacii l-au crezut şi el s-a întors singur în frontul de lucru, rugându-i să-l aştepte, ca să meargă împreună. Ştia el bine că, dacă iese singur, o să bată la ochi şi paznicii o sa-l scotocească până în adâncul măruntaielor.

— Mergi liniştit, i-au spus ceilalţi. Până vii, mai tragem şi noi o ţigară.

Ştia ce are de făcut. O să ascundă bulgăraşul de aur în rezervorul lămpii cu carbid. Paznicii n-o să bănuiască. S-a repezit la locul ştiut, scormonind cu unghiile în noroi. Bulgăraşul era acolo unde îl ascunsese. L-a dosit în grabă în carbidul din rezervorul lămpii şi când s-a ridicat de jos să plece, s-a simţit imobilizat pe loc. Cineva îl prinsese de gulerul de la ceafă al hainei şi îl ţinea strâns. În clipa aceea i-au trecut prin minte toate întâmplările pe care le auzise de la alţii despre Vâlva băii, şi pe care nu le crezuse niciodată, şi acum se simţea în ghearele ei. Pentru că nu putea fi altcineva decât Vâlva.

Văzuse bine că e singur în abataj şi nici măcar de ascuns nu s-ar fi putut nimeni ascunde acolo ca să-l pândească. Locul era strâmt şi fără niciun cotlon. Măcar de-ar vedea-o. Dar îl ţinea de spate cu faţa la perete neştiind parcă ce să facă cu el.

Culiţa Cătanei era un bărbat curajos şi nu se speria cu una cu două. De data aceasta, simţea cum îi curge sudoarea rece pe şira spinării. Auzise că Vâlva, paznicul comorilor de sub pământ, apare şi dispare ca o umbră, luând ba chipul unei femei frumoase, ademenitoare, ba chipul unei păsări sau al altei arătări, fascinându-i pe mineri şi rătăcindu-le minţile.

S-a hotărât să strige după ajutor. Glasul nu-l mai asculta.

Atunci s-a smucit din toate puterile. Vâlva îl ţinea bine de gulerul hainei. Acum nu mai avea nicio îndoială că e pierdut. A leşinat şi nu mai ştie nimic ce s-a întâmplat.

În aşteptarea lui ortacii s-au luat cu vorba, trecând sticla de ţuică de la unul la altul, uitând în cele din urmă de el. Abia după un timp, şi-au dat seama că omul lor întârzie cam mult. N-au mai stat pe gânduri. Erau aproape siguri că i s-a întâmplat ceva rău şi au alergat către fundul galeriei să-l caute. Când l-au văzut de departe, în lumina lămpilor, li s-a părut, în poziţia în care rămăsese, că e spânzurat de tavanul abatajului. Aşa arăta, ca spânzurat.

— Doamne, omul ăsta şi-a pus capăt zilelor, a zis careva. Ce-o fi avut pe suflet?

— Numai necuratul l-a putut împinge la această faptă necugetată, şi-a dat altul cu părerea, apoi s-au apucat să-l scoată din laţ. Când au pus mâna pe el au văzut că se întâmplase cu totul altceva. Culiţa Cătanei se agăţase cu gulerul hainei de un cârlig de sârmă pe care minerii îl înfipseseră în tavan ca să-şi atârne lampa şi el se speriase atât de tare încât îşi pierduse cunoştinţa. I-au udat faţa cu apă rece, l-au scuturat zdravăn de umeri, ba se zice că i-au ars şi câteva palme, după care Culiţa a revenit la viaţă.

— Ce-ai păţit, omule? l-a întrebat un ortac.

— M-a strâns Vâlva băii de gât, gata să mă omoare.

— N-a fost nicio Vâlva, au încercat ei să-l convingă. Uite cârligul în care te-ai agăţat.

Dar nu era chip să-l scoată din rătăcirea lui. Era convins că Vâlva îl ţinuse ţintuit în cârligul acela.

— Altfel, cum? întreba Culiţa. Doar toată ziua ne-am învârtit pe lângă acest cârlig, fără ca cineva să se agaţe în el.

Câtva timp nici n-a mai mers la lucru. I-au trimis însă vorbă de la director că, dacă mai lipseşte mult, se poate socoti dat afară.

Nu avea de ales, deşi ştia că, dacă mai intră în mină, Vâlva o să se ţină de capul lui. Pentru că, atunci, în zăpăceala cu care

ortacii îl scoseseră afară, a trecut uşor de controlul paznicilor şi s-a trezit acasă cu bulgăraşul de aur în lampa cu carbid. Ar fi trebuit să se bucure, dar nu se bucura. Avea credinţa că aurul îi va aduce nenorocire. Fără să vrea, o păcălise pe Vâlva băii şi nu se poate ca ea să nu se răzbune. Mai bine o să ducă aurul înapoi. Numai aşa o să poată scăpa de cine ştie ce nenorocire.

A pus bulgăraşul de aur în buzunarul hainei şi a mers la lucru. La intrare nu-i controla nimeni. Cine ar fi putut bănui că se găseşte vreun nebun care să bage în ascuns aur în mină? Şi dacă bagă, cu atât mai bine.

Chiar de la primele lovituri de târnăcop din ziua aceea în care îşi relua lucrul, Culiţa Cătanei s-a prefăcut că dă peste o pepită de aur şi a ridicat din grămada de steril bulgăraşul strălucitor.

— Ia uitaţi ce am găsit eu, le-a strigat el ortacilor în culmea bucuriei.

La aflarea acestei veşti, toţi şefii din conducerea minei au alergat în abataj. Tânărul norocos a fost îmbrăţişat şi sărutat. Directorul i-a spus că poate pleca acasă şi să vină la lucru peste trei luni. O să fie plătit ca şi când ar lucra. Era recompensa pentru norocul lui de a descoperi un bulgăraş de aur nativ, cam de mult nu se mai văzuse.

Oricare altul în locul lui s-ar fi socotit un om fericit, Culiţa nu. El zicea că e tot lucrătura Vâlvei. L-a răsplătit pentru că a dus aurul înapoi, dar cine ştie ce or păţi cei la care a ajuns bulgăraşul.

Acum, la bătrâneţe, când povesteşte toate aceste întâmplări, râde şi el. Şefii minei nu numai că n-au păţit nimic, ba dimpotrivă, şi-au umplut buzunarele cu bani.

Convingerea că Vâlva băii există totuşi, mai stăruie printre mineri. Răzvan auzise chiar el, când era mai mic, pe cineva care spunea că făcuse câţiva paşi în gura minei părăsite din faţa Prelucilor şi s-a speriat atât de rău, că n-a văzut pe unde să fugă mai iute. Dinspre fundul galeriei, zicea omul acela – Răzvan nu-şi mai aminteşte cine era – răzbătea zgomotul unor paşi de cal pe vatra de piatră a minei. Paşi rari şi apăsaţi de cal în plimbare. Era Vâlva băii, credea el, singura stăpână peste întunericul şi aurul din mina părăsită.

— Dacă nu mă credeţi pe mine, spunea el, n-aveţi decât să vă apropiaţi şi voi de intrarea în mină şi să ascultaţi cu atenţie.

Cei câţiva care i-au urmat îndemnul şi au urcat coasta prăpăstioasă şi brăzdată de râpi a Prelucilor, s-au întors acasă

cu spaima în suflet, mărturisind că paşii calului cu care se plimbă Vâlva prin mina părăsită se aud prea desluşit pentru a nu fi decât o părere.

De când ascultase Răzvan aceste poveşti, trecuseră mulţi ani. Pe atunci îl furnica pe şira spinării chiar şi numai gândul de a păşi în întunericul galeriei. Acum, când crescuse îndeajuns de mare ca să nu mai creadă în fantome, devenise prea conştient de alte primejdii peste care ar putea da în adâncul pământului. Şi amâna mereu o hotărâre, fără să renunţe însă nicio clipă la îndrăzneaţa idee de a se convinge singur, la faţa locului, de ceea ce se vorbeşte. Dar nici nu împărtăşise la nimeni intenţia de a coborî totuşi, într-o zi, când totul va fi pregătit, în lăcaşul Vâlvei.

Ziua aceea sosise. Nimic nu-l mai putea opri. Şi-a dezvăluit gândul doar la câţiva dintre membrii echipajului pe care îi considera potriviţi pentru a-l însoţi: Cătălin, Bogdan şi Mihaela.

Ei patru aveau să se aventureze într-o expediţie pe cât de cutezătoare, pe atât de riscantă.

Pregătirile s-au făcut în mare taină. Mai întâi au stat de vorbă, în aparenţă din simplă curiozitate, cu bătrânii mineri care lucraseră pe vremuri în mină, pentru a aduna informaţiile de care aveau nevoie. Trebuia să ştie câte galerii sunt, la ce distanţă se ramifică, dacă sunt suitori şi puţuri, cam ce lungime au şi, mai ales, îi interesa ce pericole ar prezenta o coborâre în această mină.

— Pericole? se mirau bătrânii mineri. La tot pasul. Numai nişte trăsniţi s-ar încumeta să păşească dincolo de pragul găurii negre ce se cască în faţa Prelucilor.

Nicio clipă Temerarii nu s-au gândit să dea înapoi. Au grăbit pregătirile, strângând materialele de care aveau nevoie: frânghii, lanterne, o busolă, îmbrăcăminte potrivită, un aparat de fotografiat cu bliţ, o trusă de prim ajutor medical şi câte altele. Fireşte, nu puteau aduna toate aceste lucruri fără să nu bată la ochi. De aceea s-au gândit şi la un răspuns bine ticluit, în cazul că li s-ar fi cerut explicaţii: vor spune că merg într-o excursie obişnuită pe munte, unde niciunul din obiectele luate cu ei nu ar fi părut suspect.

Plecarea a fost stabilită pentru o zi de luni dimineaţa. S-au întâlnit afară din sat, la Izvorul Căprioarelor, venind fiecare pe alt drum. Dacă vreun coleg ar fi descoperit ceva, planul ar fi fost dat peste cap. S-ar fi găsit prea mulţi amatori, ori Răzvan şi coechipierii ştiau că o coborâre într-o mină părăsită de zeci de ani nu-i o simplă plimbare pe munte şi că nu toţi membrii

echipajului sunt pregătiţi pentru această experienţă. Spre satisfacţia lor n-au întâlnit niciun curios care să le pună întrebări. La ora aceea oamenii erau pe câmp, la lucru, iar copiii cu vitele la păscut.

Timpul era cum nu se poate mai frumos. O adiere cu miresme de fân proaspăt cobora dinspre dealurile între care se cuibărise satul şi pe care se vedeau cosaşii culcând iarba înaltă în brazde drepte şi lungi. Cerul senin lăsa speranţa unei zile călduroase şi fără ploaie. Era o zi în care nu se putea întâmpla nimic rău.

Temerarii au urcat pe Pinul Şteampurilor, până aproape de marginea pădurii. În nisipul acestui pârâu, pe care erau instalate altădată şteampurile de zdrobit minereul – de unde şi denumirea lui – se mai zăresc strălucind în soare firicele de aur. Când plouă, şuvoaiele ce se rostogolesc dinspre vârful Prelucilor spală stâncile şi aduc la vale aceste resturi preţioase din ceea ce fusese cândva bogăţia muntelui.

Înainte de a atinge pădurea, grupul a luat-o la stânga, pe sub haturile acoperite cu trandafiri sălbatici. Abia înfloriseră şi corolele lor puternic mirositoare atrăseseră aici toţi stupii satului. Dealul era plin de zumzetul albinelor. Prin râpi fuseseră plantaţi salcâmi care răspândeau şi ei un parfum ameţitor. Mihaela a propus să se oprească puţin.

— Să ne luăm o rezerva de aer în plămâni, zise ea, pentru că acolo, jos, nu ştim cum o să fie. Poate o să avem nevoie de mască cu oxigen.

— Nu cred, interveni Cătălin. Numai în minele de cărbuni sunt gaze.

S-au aşezat. Odihna a fost destul de scurtă. Răzvan, căpitanul echipajului, se grăbea.

— La zece treizeci trebuie să fim la gura minei, le aminti el. Mai avem de urcat câteva sute de metri.

Pentru a nu obosi prea tare, urcau în zig-zag, cum îi învăţase profesorul de sport. Dacă ar fi luat muntele pieptiş, drumul ar fi fost mai scurt, dar i-ar fi istovit. La ora prevăzută se aflau în faţa a ceea ce din sat se vedea ca o gaură neagră în cenuşiul stâncilor golaşe din faţa Prelucilor. Sterilul scos din adâncuri nici nu se mai afla în gura minei. Apele îl duseseră de mult la vale, pierzându-l de-a lungul traseului pe care îl urma râul până la Mureş. După un sfert de oră de relaxare şi după ce şi-au mai verificat o dată echipamentul, cei patru era gata pentru marea aventură. Ceasul arăta ora zece şi patruzeci şi cinci de minute.

Au făcut câţiva paşi în interiorul minei. Vatra de piatră era acoperită cu un strat gros de praf, în care ghetele temerarilor intrau cu totul. Aerul era uscat şi cald, ceea ce i-a contrariat din prima clipa. Se aşteptau, pe bună dreptate, să simtă, de la primul contact cu întunericul galeriei, curenţii reci ai adâncurilor. Dar nicio adiere. Mihaela a consultat busola. Se aflau pe direcţia Nord. Lumina lanternelor răzbătea greu prin norul de praf pe care îl stârneau Temerarii. Şi, dintr-o dată, s-au trezit în faţa unui morman de piatră, care le închidea drumul. Galeria se termina aici. Mai departe nu se putea merge.

— E limpede, constată Bogdan. Galeria e prăbuşită, cine ştie pe ce lungime.

— Atâta aşteptare, atâtea emoţii şi eforturi, şi când colo…

Răzvan era foarte dezamăgit. Şi nu numai el.

— Asta-i tot! Haideţi să ieşim la aer, propuse Cătălin. Bine că am văzut şi atât.

Au revenit la gura minei. Nu mai aveau ce face în grota aceea. Pentru că aşa părea, ca o grotă pustie şi pe care o ocoleau până şi sălbăticiunile.

— Dacă s-a surpat tavanul, îşi dădu Mihaela cu părerea, ar trebui ca la suprafaţă să se vadă pământul înfundat.

— Ai dreptate, o aprobă Răzvan. Să urcăm coasta şi să cercetăm. Poate descoperim totuşi o deschidere spre subteran.

N-au urcat prea mult şi într-adevăr, sub coroanele unor salcâmi, se căsca o prăpastie cu marginile năpădite de urzici. Au luminat-o cu lanternele. Nu se vedea mai nimic. Le-a venit ideea să-i măsoare adâncimea cu frânghia. Au legat de capătul ei un bolovan şi i-au dat drumul în hăul întunecos. Când bolovanul a ajuns jos, l-au tras înapoi. Prăpastia măsura trei metri şi era suficient de largă pentru ca Temerarii să se poată strecura prin ea, unul câte unul. S-au hotărât repede. Vor încerca să pătrundă în subteran prin această deschizătură.

Un aer rece şi umed venea din întuneric. Şi-au pus urechea la pământ şi au ascultat. Nu se auzea nimic. Paşii calului cu care Vâlva îşi căra aurul prin galeria minei şi pe care câţiva din sat susţineau că îi auziseră cândva nu-şi mai trimiteau ecoul până aici. Poate şi pentru că Temerarii care se pregăteau să calce lăcaşul Vâlvei, nu prea credeau aceste poveşti şi le puneau pe seama închipuirii şi a superstiţiei. Cu toate acestea, înainte de a face primul pas în prăpastia ce se deschidea în faţa lor, inima copiilor începuse să bată ceva mai repede. Dacă, totuşi, Vâlva există şi…

Mihaela s-a uitat la ceas. Se făcuse ora douăsprezece. Ar fi vrut să mai noteze ceva în jurnal, înainte de a se lansa în bezna adâncului, dar căpitanul a dat semnalul:

— Coborâm. Să fiţi cu ochii în patru!

Cu lanterna în mână, bine legat cu frânghia peste mijloc, Răzvan s-a lăsat să alunece în necunoscut. În clipa când a ajuns pe la jumătatea drumului, şi lanterna a împrăştiat primele raze de lumină în jur, a scăpat, fără să vrea, un ţipăt de spaimă. Auzindu-l, colegii s-au speriat.

— A văzut Vâlva! izbucni Cătălin şi l-au tras imediat înapoi.

Fără voia lui, Răzvan s-a văzut din nou la suprafaţă.

— Ce v-a venit de m-aţi scos?

— Te-am auzit ţipând. Credeam că cine ştie ce ai văzut acolo.

— Lăsaţi prostiile. Mina e plină de lilieci. Au început să zboare năuciţi de lumină în jurul meu. Asta a fost. Nu mă mai scoateţi decât dacă vă fac eu semn.

— Cum e, se poate coborî? mai vroia să ştie Mihaela.

— Surpătura e destul de mare. Cred că putem ajunge în galerie, trecând peste mormanul de bolovani. Se pare însă că acolo jos, e multă apă şi noroi. Trebuie să ne punem cizmele de cauciuc.

S-a reluat coborârea. De salcâm fusese legată şi o scară de frânghii pentru ca la întoarcere să le fie mai uşoară revenirea la suprafaţă.

Ultimul care a pus piciorul pe vatra galeriei a fost Bogdan. Când s-au aprins toate cele patru lanterne, în colonia liliecilor s-a stârnit panica. Zburau haotic ca un roi în derută. Pionierii îşi trăgeau cu greu picioarele din nămolul adunat de atâta amar de vreme acolo. Erau primii care călcau în mină după zeci de ani, de când fusese părăsită. Stâlpii şi grinzile de lemn putreziseră, pereţii de piatră începuseră să se macine, lespezi mari, desprinse din plafon, căzuseră.

N-au ajuns prea departe când un zgomot ciudat, venind dinspre fundul galeriei, i-a ţintuit locului. Inima a început să le bată năvalnic, genunchii le tremurau. Cătălin a scăpat lanterna din mână. Mihaela a vrut să spună ceva, dar nu mai avea grai.

Zgomotul ce se auzea era un tropot de cal pe vatra de piatră a galeriei. Venea spre ei cu paşi rari şi măsuraţi, fără grabă. Venea de departe şi călca greu. Involuntar, Temerarii s-au retras câţiva metri. Puţin a lipsit să nu o ia la goană şi să compromită expediţia. Răzvan şi-a păstrat sângele rece. Se aflau într-un moment dificil. Trebuia să facă ceva pentru a linişti

echipajul. Dar nu înţelegea nici el ce-i cu tropăitul acela.

— Dacă tot se află aici un cal, măcar haideţi să-l vedem, spuse el fără convingere.

Temerarii au încercat să râdă, dar simţiseră că dinţii le clănţăne. Calul venea spre ei. Nu-l vedeau. Îl simţeau însă apropiindu-se. Liliecii îşi încetaseră şi ei zborul, rămânând atârnaţi cu capul în jos de bolta galeriei. Un ţipăt ca de pasăre rănită, venind dinspre fundul minei, le-a îngheţat răsuflarea. Apoi, în clipa următoare, o umbră zburând s-a repezit, fâlfâindu-şi aripile, spre ei. Mai avuseseră totuşi timp să se lase la pământ.

— E Vâlva băii, a reuşit să îngâne Cătălin. Va să zică, nu-s poveşti, există…

Umbra a trecut pe deasupra lor şi a ieşit afară. Spaima le luase graiul. Într-un târziu, Mihaela şi-a revenit:

— Era o bufniţă. O să mai fie şi altele. Haideţi să mai înaintăm puţin.

— Bine, dar calul? întrebă Cătălin, tremurând încă de spaimă. Calul e acolo…

— Nu e niciun cal. Haideţi, comandă Răzvan.

— Bineînţeles că nu e vorba de un cal adevărat. Dar un cal fantomă tot e. Nu-l auziţi? insistă Cătălin.

— Să ne întoarcem, Răzvane, îl susţinu Bogdan. E prea mare noroiul. Venim altă dată, mai bine echipaţi.

— Bine, voi staţi pe loc. Eu mai merg câţiva paşi. Când vă fac eu semn cu lumina lanternei, veniţi spre mine. Vorbiţi încet. Orice zgomot, amplificat de galerie, poate determina o surpare.

— Nu merge, Răzvane! E prea periculos, încercă Mihaela să-l oprească. La cea mai mică atingere, armarea asta putredă se prăbuşeşte.

Dar căpitanul echipajului era hotărât să lămurească enigma „calului-fantomă”. Înainta cu băgare de seamă. După câţiva metri constată că mina nu mai era susţinută cu stâlpi de lemn. Armarea devenise inutilă. Galeria trecea numai prin piatră. De o parte şi alta, pe pereţi, se prelingeau şuviţe de apă. Ploua şi din tavan. Umezeala îi pătrundea prin haine. Tropotul ritmic al calului se auzea tot mai clar.

Răzvan îşi pierduse parcă minţile. Nu se oprea. Înainta mereu, atent la fiecare pas. Cizmele intrau adânc în noroi. Liliecii îl atingeau cu aripile lor de piele. Mergea ca mânat de-o vrajă. Nu-i mai era frică. Inima îşi potolise bătăile. Curiozitatea devenea tot mai puternică, îl atrăgea tot mai adânc.

— Apropiaţi-vă cu atenţie, le spuse el colegilor. Nu vă fie teamă. Nu e pericol de surpare. Surpările se produc numai acolo unde straturile de piatră alternează cu straturile de pământ. Aici nu e decât piatră cenuşie şi rece, tăiată în linii neregulate de târnăcoape sau ruptă de dinamită.

La picioarele lor, prin rigolele ce flancau vatra, curgeau două pârâiaşe cu apa limpede. Se pierdeau undeva, prin crăpăturile muntelui.

Fascicolul lanternei lumina până departe. Răzvan s-a împiedicat de un târnăcop. Mai încolo a dat peste un vagonet răsturnat. Şinele de fier, pe care alunecau vagoneţii încărcaţi cu minereu, traşi de cai sau împinşi de oameni, erau măcinate de rugină. În galerie se simţea un aer curat şi rece care îl surprindea pe căpitan. Din faţă venea un curent. Înseamnă că undeva mai exista o legătură cu exteriorul, gândi el. Nu putea fi alta explicaţie.

Cei cu care vorbiseră Temerarii în sat, foştii mineri, nu le spuseseră că mina ar mai avea vreo ieşire. Galeria a fost săpată câteva sute de metri prin munte, pe traseul filoanelor, după care a fost abandonată. Şi acum, iată, pe undeva, mina respira. A aprins un chibrit. Flacăra era împinsă în direcţia opusă înaintării. S-a stins într-o clipă sub puterea curentului.

— Nu mai e niciun dubiu, îşi spune el. Mina mai are o comunicare cu exteriorul.

Dar poate acest lucru nu-l vor afla niciodată. Sunt prea multe ramificaţii subterane şi nu e obiectivul expediţiei lor. Ei doreau doar să lămurească povestea Vâlvei şi legenda calului pe care îl plimbă ea pe sub munte.

A făcut colegilor semn cu lanterna, să grăbească înaintarea. Drumul era fără pericole. Bliţul a străfulgerat de câteva ori. Vor fi necesare cât mai multe imagini din galerie. Ele vor avea un mare interes documentar pentru echipajul Temerarilor, dar şi o dovadă pentru cei care mai credeau în Vâlva băii. Ei au căutat-o chiar acolo, la ea acasă, şi n-au găsit-o. Deci, nu există. Dacă le-ar povesti doar, mulţi nu i-ar crede că au coborât prin gaura neagră. O să scoată, desigur, şi câteva unelte pe care le vor găsi prin mină. Le vor depune la muzeul etnografic al şcolii.

S-au liniştit şi ceilalţi. Frica dispăruse aproape complet. Dar mersul calului tot se auzea. Loviturile copitelor sale de lespedea de piatră îi mai ţinea, lotuşi, sub tensiune. Câţiva paşi încă, spre fundul galeriei şi deodată calul, mai bine zis fantoma lui, măsura scurgerea eternităţii chiar la câţiva metri, în dreapta. Pionierii s-au oprit ca la o somaţie. Inima fiecăruia începuse iarăşi s-o ia la galop.

— Suntem la botul lui, apucă să spună Mihaela.

— Cu atât mai bine, încercă să-i încurajeze Răzvan. O să-i aruncăm zăbala în gură.

Adevărul e că începuseră să i se cam înmoaie şi lui genunchii. Era atât de convins de netemeinicia oricărei închipuiri care se abătea de la legile naturii, încât ar fi fost gata să se ia de piept chiar şi cu o stafie şi să strige: nu există! Şi totuşi, picioarele nu-l mai ascultau. S-a concentrat la maximum şi, pentru a le insufla şi colegilor curajul de care aveau atâta nevoie, adăugă:

— Acum suntem foarte aproape de explicarea fenomenului care a aprins fantezia unora. Avem ocazia să râdem de ei.

Zgomotul venea de undeva de la dreapta. Însemna că urmează neapărat o ramificare a galeriei, şi-au spus Temerarii. Aşa şi era. După alţi câţiva paşi s-au trezit în faţa unei bifurcaţii. Erau două galerii. Una mergea înainte, alta o lua la dreapta. Paşii calului se auzeau venind din direcţia acestei ramificaţii.

— Veniţi pe aici, i-a chemat Răzvan pe coechipierii lui, care rămâneau mereu în urmă.

Galeria din dreapta era mai joasă şi mai îngustă. Trebuia să

te apleci ca să poţi înainta. Pereţii galeriei erau şi mai umezi. Ploua ca în octombrie, o ploaie mocănească.

„Calul”… era chiar după colţ. Într-o surpătură adâncă, probabil un puţ care făcuse cândva legătura cu o galerie de la un orizont inferior, cădeau cu zgomot, din bolta galeriei, stropi mari şi grei, de apă. Zgomotul lor ritmic ajungea până la gura minei. Numai că urechile oamenilor îl auzeau nu ca pe o cădere de apă, ci ca pe un tropot de cal.

În faţa acestei descoperiri Temerarii se simţeau cu adevărat viteji. Ajunseseră până la rădăcina enigmei. Aparatul de fotografiat a clipit din nou. Cu toate că n-ar fi putut surprinde la lumina bliţului altceva decât o pată neagră – gura puţului – pe cenuşiul stâncilor care formau pereţii galeriei. Şi nişte stropi de apă, căzând de pe bolta galeriei şi pierzându-se în neantul negru.

— După cum vedeţi, acesta e calul care ne-a speriat, zise Răzvan, reproşându-şi în primul rând lui însuşi slăbiciunea de a se fi lăsat pradă îndoielii. De ce să-i fie frică de ceea ce încă nu înţelegea sau nu-şi putea explica? Doar nicio clipă nu şi-a imaginat că ar putea exista fantome în mina părăsită, sau în orice altă parte. Atunci, de ce nu-şi stăpânise emoţiile, de ce nu-şi controlase bătăile inimii?

Erau întrebări pe care şi le punea fiecare, fără să găsească însă şi răspuns la ele. Căpitanul şi-a dat seama că trebuie să-l caute împreună. Îndată după ce vor ieşi la suprafaţă. I-a văzut şi i-a simţit pe cei trei care îl însoţeau. Le era frică şi lor.

Frică de ce? îi revenea lui Răzvan în minte mereu aceeaşi întrebare. Era o absurditate. Orice fenomen din natură are o explicaţie. Doar că această explicaţie nu este întotdeauna foarte simplă. Răspunsul nu ţi se arată întotdeauna cât ai bate din palme.

Or, ei sunt aici tocmai pentru a clarifica unele întrebări. Povestea calului au lămurit-o. Înseamnă că şi celelalte necunoscute îşi vor dezvălui secretele. Era nevoie numai de răbdare.

— După părerea mea, cred că ar fi bine să mergem în continuare pe galeria principală, propuse Cătălin.

— Aşa zic şi eu, îl susţinu Bogdan.

Nici nu-şi închipuiau ce-i aşteaptă mai departe. Dar bine că îşi redobândiseră încrederea în ei şi curajul de a merge înainte. Se aflau de un ceas şi mai bine sub pământ. Frigul începuse să pătrundă prin puloverele subţiri cu care erau îmbrăcaţi. Nu se

aşteptaseră să fie atât de rece. Ploaia îi udase până la piele. La ploaie chiar că nu s-au gândit.

— Poate ar fi bine să ne mulţumim cu cât am văzut, pentru prima etapă, a propus Mihaela.

În sinea lor, Cătălin şi Bogdan îi împărtăşeau părerea. Dar Răzvan avea ambiţia să parcurgă măcar o sută de metri, or, după socotelile lui, nu atinseseră această distanţă.

— Mai mergem puţin, le-a spus el, după aceea ne întoarcem. Priviţi, aici nu mai plouă. Nici tavanul, nici pereţii laterali nu sunt atinşi de vreun izvor.

Pe jos, timpul aşternuse şi în acest sector un strat gros de praf, care se ridica sub paşii copiilor, reflectându-se în fasciculul de lumini al lanternelor. Mihaela începuse să strănute. La fiecare pas dădeau de unelte mihereşti abandonate la întâmplare.

— La întoarcere, ia fiecare câte ceva: un troc, o lopată, un târnăcop, pentru muzeu, le spuse Răzvan.

Mergeau de câteva minute, în tăcere.

— Staţi! strigă Bogdan. Mi s-a stins lanterna.

— Vezi, poate e de vină întrerupătorul, îi sugeră căpitanul.

În acest timp îşi pierdea încet, încet lumina şi lanterna Mihaelei. Nu mai era nicio îndoială. Umiditatea din subteran alterase bateriile. Înseamnă că şi celelalte două se vor stinge curând. Teama îi asalta din nou. În întunericul absolut din subteran nu vor putea face niciun pas fără să fie în primejdie. Ieşirea ar deveni cu adevărat anevoioasă.

— Bună ar fi o lampă cu carbid, constată Cătălin. La umezeală, carbidul arde şi mai bine.

Nu-şi terminase bine vorba şi lovi cu piciorul un obiect metalic acoperit de praf, care se rostogoli zgomotos pe lespedea de piatră. S-a aplecat şi l-a ridicat. Era chiar o lampă cu carbid.

— Suntem salvaţi, spuse el neconvingător. Avem o lampă. Tocmai ce ne trebuie. Ştiţi careva s-o aprindeţi?

— Nu fi caraghios, îl potoli Răzvan. Lampa e bună, cum ziceam, pentru muzeul nostru. Atât. Cum ţi-ai închipuit că mai poate fi aprinsă după atâţia ani de când zace aici. Carbidul s-a pulverizat de mult.

— Mai bine să ne întoarcem cât mai e timp, interveni Bogdan. Nici lanterna ta, Răzvane, nu mai luminează cum trebuie.

— Înapoi, spre ieşire, comandă căpitanul echipajului.

În clipa aceea, înainte de a se întoarce cu spatele spre fundul

galeriei, undeva în faţă s-a aprins o lumină slabă şi stranie. Apoi s-a stins imediat pentru a se reaprinde în clipa următoare. Parcă scăpăra cineva un chibrit în dosul unei pânze subţiri, prin care razele abia pătrundeau.

Au făcut ochii mari. Ceea ce simţeau acum nu se mai numea frică, ci spaimă adevărată. S-au lipit unul de altul, într-un involuntar gest de apărare. Lumina care apărea şi dispărea era galben-roşcată, venind parcă de la un tăciune aprins, văzut prin ceaţă, dar tot atât de bine părea un ochi uriaş de animal preistoric. Un ochi de monstru mai degrabă, care li se arăta clipind.

Lanterna Mihaelei s-a stins şi ea. Temerarii erau paralizaţi. Tălpile li se lipiseră de vatra galeriei. Aveau picioarele ca de plumb. Când s-a aprins şi când s-a stins acea iluzie de lumină? Niciunul dintre ei n-ar fi putut spune. Şi-au revenit din starea aceea hipnotică după ce întunericul dens căzuse din nou peste fundul galeriei. Monstrul îşi închisese pleoapele. Nu mai era nicio clipă de pierdut.

Ar fi vrut să alerge. Picioarele însă nu-i ascultau. Li se instalase o slăbiciune în glezne, care abia dacă le îngăduia să păşească. Pe la jumătatea drumului, spre ieşire, venise rândul lanternei lui Răzvan să se stingă. Îşi luminau acum calea cu o singură lanternă. Şi aceea din ce în ce mai chioară. Respirau greu. Din urmă îi alerga urâtul. În faţă mergea Cătălin, iar în urmă Răzvan. Mai aruncau, din când în când, câte o privire înapoi. Lumina ciudată nu se mai reaprindea.

Lui Răzvan gândurile i se învălmăşeau în minte, întrebările îi apăsau tâmplele. Ce a fost de fapt acolo în fundul galeriei? Paleta aceea de lumină nu apăruse în tavan, ci în peretele stâng. Ca şi când se deschisese o fereastră. Aşa i s-a părut.

Afara o să-i întrebe şi pe ceilalţi unde au văzut ei lumina? În tavan sau în peretele lateral. Dar dacă a fost o simplă iluzie optică? Sau o reflectare a luminii lanternelor? Înlătură imediat o astfel de ipoteză. N-avea niciun argument pentru susţinerea presupunerii că ar fi vorba de o iluzie optică. Cu atât mai puţin o reflectare a fascicolului de lumină pornit din lentila lanternei. O să încerce să găsească răspuns la bătrânii mineri din sat. Pentru că nu poate fi vorba de un fenomen obişnuit. Nimeni nu le-a vorbit de el.

Se stinsese şi lanterna căpitanului. Mai lumina doar cât un foc de ţigară. Orbecăiau. Ieşirea încă nu se zărea. Galeria mergea şerpuind, după direcţia sinuoasă a filonului. Ajunseseră

în zona în care galeria era susţinută cu stâlpi de lemn. Se fereau să-i atingă. Putrezi cum erau, uşor puteau să cedeze şi să producă o surpare. Liliecii zburau curioşi în jurul acestor musafiri nepoftiţi, rătăciţi în bezna adâncurilor.

Prezenţa acestor vietăţi de noapte i-a mai liniştit, înseamnă că sunt aproape de ieşire, cu toate că nu se zărea nicio rază de lumină. Lanternele deveniseră inutile. Mergeau cu braţele întinse lateral pentru a nu se lovi de pereţi.

— Răzvane, parcă aveai un chibrit, îşi aminti Mihaela.

— Am uitat de el!

Ploaia cădea din abundenţă în acest sector al minei. Căpitanul începuse să aprindă câte un chibrit. Flacăra lumina pentru o clipă, după care se stingea. Oricum, era mai mult decât nimic. Mergeau aşa de vreun sfert de ceas. După o cotitură li se arătă, în faţă, ciobul de lumină solară ce pătrundea prin spărtura din tavanul galeriei, prin care intraseră. Erau în siguranţă, erau salvaţi. Niciun rău nu li se mai putea întâmpla. Se vedea lumina zilei. Acum făceau pe grozavii. Începură să glumească.

— Vâlva n-a avut curajul să ni se arate. N-a aruncat doar o privire, cu un singur ochi, roşu de mânie, pentru că i-am călcat lăcaşul. Văzându-ne atât de curajoşi s-a speriat şi a dispărut în neant, încercă Bogdan să le stârnească colegilor buna dispoziţie.

— Bine că ţi s-a deschis gura şi ai prins şi tu grai, îi răspunse Cătălin.

— Vorbiţi mai puţin. V-am spus că ecoul poate fi dezastruos, le atrase iarăşi atenţia Răzvan. Mai bine să ne grăbim. Acesta e ultimul chibrit.

L-a scăpărat, s-a aprins şi s-a stins. Erau însă pe direcţia cea bună. În câteva minute au ajuns la ieşire. Scara de frânghii era la locul ei. Au urcat-o cu greu. Răzvan rămăsese ultimul. Ajunşi afară, s-au trântit istoviţi pe pământul tare, pietros. Soarele dogorea. Văzându-şi chipurile la lumina zilei, s-au speriat. Erau atât de uzi şi de murdari, de parcă cineva îi tăvălise, în joacă, printr-o mocirlă. S-au dezbrăcat şi şi-au întins hainele la uscat. Între timp, au adormit toţi patru, doborâţi de oboseală.

S-au trezit târziu. Au coborât la râu, s-au spălat, şi-au curăţat hainele şi s-au despărţit pentru a intra în sat aşa cum au ieşit, pe drumuri diferite. Cine îi vedea credea că se întorc de la vite, de pe deal.

Ar mai fi avut multe de vorbit. Atât doar că foamea îi mâna

repede din urmă. Nu-şi luaseră de mâncare. Erau încredinţaţi că toată aventura lor în subteran nu va dura mai mult de două-trei ore, se scurseseră însă mult mai multe.

Au convenit în schimb să se întâlnească, după ce se întunecă, la Mihaela acasă. La ea, în grădină, sub mărul văratec, unde a mai rămas o bancă şi un leagăn agăţat de o creangă, de când era ea mică, nu-i va deranja nimeni. Trebuiau să recapituleze împreună toate câte se întâmplaseră în ziua aceea şi să le cântărească la rece şi cu chibzuinţă.

— Să vă zic una bună, înainte de despărţire, îi provocă Bogdan. Ceilalţi aşteptau curioşi. Obiectele alea pentru muzeu au rămas unde erau, adăugă el.

— Nemaipomenit! Cum de am uitat? Unde ne-a fost capul? se miră Cătălin cu prefăcută nedumerire.

După cum se înţeleseseră, la ora fixată se întâlniră în grădină. Erau în formă. Parcă toată ziua s-au zbenguit. Până acum nimeni nu aflase nimic despre escapada lor. Secretul trebuia păstrat în continuare, până ce vor lămuri nişte lucruri. De aceea se şi aflau acum, aici. Să lămurească anumite aspecte ale expediţiei, cel puţin să le discute, să-şi spună fiecare părerea, chiar dacă n-or să ajungă la o concluzie unanim acceptată.

— Ei, ce ziceţi de lumina aceea intermitentă? începu direct, fără ocolişuri, Răzvan. Mai întâi aş vrea să ştiu, voi unde aţi văzut-o? În tavan sau în peretele lateral?

— Mie mi s-a părut că vine de jos de tot, poate chiar din vatra galeriei, spuse Cătălin.

— Ba, mie mi s-a arătat în peretele din stânga, ceva mai jos de boltă, aprecie Mihaela.

— Tu, Bogdane, ce zici?

— Drept să spun, habar n-am de unde venea clipirea aceea de lumină. Poate nici n-am văzut-o cu adevărat. Dar, dacă a fost, atunci cu siguranţă venea din fundul galeriei. Dar de ce vrei să ştii aceste amănunte? Are vreo importanţă? Eu cred că ceea ce ne interesează este adevărata sursă a luminii, natura ei. Pentru că eu n-aş putea garanta că am văzut într-adevăr o lumină. Era ceva ca o lucire în întunericul din adâncuri.

Răzvan nu era mulţumit de mersul discuţiei. Nu se putea ajunge la niciun rezultat. Şocul pe care îl resimţiseră cei patru la apariţia ciudatei şi inexplicabilei tulburări a întunericului le-a şters din memorie amănuntele şi nimic nu mai putea fi reconstituit.

Cătălin, cel puţin, ştia că, în clipa aceea, avea în mână o lampă cu carbid pe care o adunase de pe jos şi cu care ar fi trebuit, în mod normal, să rămână în mână, dar s-a trezit pur şi simplu fără ea. Nu ştie când şi unde a pierdut-o. De fapt, nici n-ar vrea să susţină cu toată convingerea că li s-a arătat ceva neobişnuit în întuneric, acolo, sub pământ. Îşi amintea foarte exact doar de zgomotul produs de paşii calului cu care Vâlva băii-şi căra aurul de-a lungul galeriei şi, care, în cele din urmă, s-a văzut că nu era altceva decât nişte mari stropi de apă ce cădeau într-un puţ adânc.

— Aş vrea să vă mai întreb ceva. Cam cât era ceasul, după părerea voastră? revine Răzvan.

— Asta-i bună! Ce mai contează?, spuse Cătălin care nu înţelegea sensul întrebării.

— Contează, insistă Răzvan, cu un aer de severitate în glas. Spune, dacă ai vreo idee. Dacă nu, taci din gură.

— Dacă stau să mă gândesc bine, zice Mihaela, totul s-a întâmplat în jurul orei douăsprezece treizeci.

— Tu, Bogdane, ai vreo idee? vrea căpitanul echipajului să ştie.

— Cred că Mihaela se apropie de adevăr. Oricum, era trecut de amiază, pentru că noi am ajuns afară la ora treisprezece şi zece. Asta pot să vă spun sigur, fiindcă m-am uitat la ceas, când urcam pe scara de frânghii. Aşa, întâmplător. Iar prin galerie cred că am bâjbâit mai bine de jumătate de ceas. Greşesc?

— Tot ca voi gândesc şi eu. Nu putea fi nici mai mult, nici mai puţin. Fireşte, cu abatere de câteva minute.

— Ce importantă au toate astea, Răzvane? Spune, ce te frământă? vru să ştie Mihaela.

— Nu mă frământă nimic. Vreau numai să ştiu cum să ne pregătim mai bine pentru a doua coborâre în subteran.

— Vorbeşti copilării! N-o să-mi spui mie că te gândeşti să luăm de la început aventura în mina din Preluci?

— Uite că ai ghicit. Eşti o fată isteaţă. Aşa că eu zic să nu mai batem câmpii şi să ne pregătim cum trebuie. Dacă nu mă înşel suntem pe urmele unui fenomen necunoscut încă. E bine să-l lămurim. Merg şi mâine.

— Asta e, i se alătură Bogdan. Dacă zice Răzvan…

— Mi-ai citit gândul, Bogdane, se bucură Răzvan. Mâine e cea mai potrivită zi pentru a ne întoarce acolo, jos. Cine e de acord? întreabă el grav.

Au ridicat toţi patru mâna. Hotărârea era luată. Pentru

echipajul Temerarilor, o hotărâre luată de comun acord devenea o obligaţie. Se înţelege, dacă vreunul se răzgândea şi nu mai voia să participe la vreo acţiune asupra cărora conveniseră cu toţii, nu era o catastrofă. Numai că acela nu mai avea curajul să-i privească în ochi pe ceilalţi. Fireşte, dacă nu cumva retragerea era bine întemeiată, cum a fost atunci când Andrei, cu o zi înainte de plecarea cu pluta pe Mureş, s-a îmbolnăvit de pojar. Sau, când tot aşa, trebuiau să urce pe dealul Gorunilor, pentru a experimenta instalaţia eoliană pe care o construiseră; în ultima clipă, Ionuţ i-a anunţat că nu mai poate veni, pentru că tatăl lui îl ia la târg, la Băiţa. Acum însă nu se întrevedea nicio surpriză. Toţi patru erau disponibili pentru repetarea experienţei.

— Tu, Cătălin, te duci la moş Toma că e neam cu voi, şi îl rogi cum ştii tu mai frumos, să ne împrumute lampa lui cu carbid. Găseşti o explicaţie, dacă o să te întrebe la ce ne trebuie. Cu siguranţă că o să te întrebe. Până mâine dimineaţă o să-ţi vină ţie vreo idee. Bogdan şi cu mine mergem la cooperativă, să cumpărăm câteva baterii noi, ca să nu mai rămânem în pană de lumină. Tu, Mihaela, te apuci şi completezi jurnalul expediţiei. Vezi să nu-ţi scape niciun amănunt. Mâine, la aceeaşi oră, ne întâlnim în acelaşi loc.

Cu aceste precizări, discuţia din grădină s-a terminat. S-au despărţit, plecând fiecare spre casă. De data aceasta trebuiau să se pregătească mult mai serios pentru noua scufundare în adâncul pământului. Aveau câteva avantaje. Cunoşteau traseul, ştiau la ce surprize se pot aştepta, erau şi mai conştienţi de primejdiile pe care le vor înfrunta.

Cu toate acestea, a doua expediţie se anunţa mult mai dificilă. Tocmai pentru că avea un obiectiv foarte clar: să-şi explice un fenomen, să-l înţeleagă. Cu atât mai mult cu cât, după toate probabilităţile, era vorba de un fenomen cu totul şi cu totul nou, nemaivăzut de altcineva, pentru că nimeni nu le-a mai vorbit despre el.

Apariţia luminii din adâncul galeriei părăsite îi atrăgea ca un magnet. Asta nu înseamnă că frica şi teama de Vâlva băii îi părăsise. Dimpotrivă. Incertitudinile se înmulţiseră după prima expediţie.

Au fost punctuali ca de fiecare dată. Au venit pe aceleaşi drumuri ocolite, pentru ca la ora zece fix să fie la locul ştiut. Un prim incident:

— Ai adus lampa?

— Am adus-o!

— Şi ce vrei să faci cu ea?
— Păi, nu mi-ai spus…
— Lasă ce ţi-am spus eu. Zi, ce vrei să facem cu lampa asta?
— Să luminăm drumul în subteran.
— Ai carbid?
— Nu ştiu. Era vorba numai de lampă.
— Măi, copil născut pe pat de cetini. Te-ai întrebat tu cu ce combustibil funcţionează lampa asta?
— Ştiam că funcţionează cu carbid.
— Avem carbid?
— Habar n-am!
— E în ordine. Păstrează lampa pentru muzeul etnografic al şcolii. Ai cerut lui Moş Toma lampa, dar n-ai cerut şi carbid. Bine ai făcut că n-ai cerut. Tot nu avea. De unde să aibă? El a lucrat la mină acum patruzeci de ani şi mai bine.
— Şi de unde era să iau eu carbid?
— Ei, asta-i. Am uitat cu toţii de acest amănunt. Fii liniştit. N-ai nicio vină. Trebuia să-ţi fi spus eu, că nu avem de unde lua carbid. Dar am uitat. Aşa că o să ne descurcăm tot cu lanternele.
— Cred că am putea proteja lanternele împotriva umezelii din subteran, introducându-le în pungi transparente de plastic, propuse Mihaela.
— Genială idee, o aprobă şeful expediţiei. De ce n-ai spus-o mai demult?
— Acuma mi-a venit!
— N-am ce zice. Ţi-a venit chiar la timpul potrivit. Avem pungi?
Tăcere. Nu aveau pungi; contau totuşi pe faptul că bateriile erau noi. Cele cu care intraseră prima dată fuseseră uzate pe jumătate; umezeala le stinsese prea repede.
Era ora zece şi treizeci. A început coborârea. S-a procedat exact ca şi cu o zi înainte. Liliecii şi bufniţele nu i-au mai speriat pe copii. Nici „calul”. Totul a decurs normal. În timpul prevăzut, grupul a ajuns la cotitura din galerie unde fusese observat fenomenul luminos. Era trecut de amiază. Nu se zărea nimic.
— Stingeţi lanternele, spuse Răzvan.
Întunericul era atât de dens încât li se părea că le atinge obrajii. Inimile băteau repede, repede. Se făcuse dintr-o dată mai frig.
— Pe ce te bazezi tu de eşti atât de sigur că o să apară din nou lumina aceea? îl întreabă Bogdan, mai mult pentru a-şi

alunga teama.

— Nu sunt sigur. Bănuiesc numai.

Minutele treceau greu. Şi nu se petrecea nimic. Întunericul rămânea de nepătruns. Se auzea ţăcănitul ceasurilor de la mână. Undeva departe, paşii măsuraţi ai „calului”. Timpul se oprise parcă în loc. Pe ramificaţia din dreapta a galeriei ploua.

— Mi-e frică, Răzvane. Hai să plecăm!

— Taci şi aşteaptă!

Lanternele erau stinse. Privirile disting în întuneric arătări bizare. Capricii ale imaginaţiei. Pentru ce au venit aici? Muntele stă pe creştetul lor. Îi apasă. Respiră greu.

La câţiva paşi mai departe, în faţa lor, peretele galeriei se înroşeşte ca un ochi de jivină. Capătă contur. O pată diformă gălbui-roşcată. Apoi, ca şi prima oară, dispare imediat şi reapare.

— Haideţi! E aici.

— Taci! De cine vorbeşti?

— Haideţi! Ne face semn să mergem.

Se desprinde de grup. Aproape aleargă. Ajunge. În perete e o spărtură. Cât un ochi de fereastră. Dincolo e ceva. Priveşte. O încăpere mare. Mare şi înaltă. Pe boltă, puzderie de stele strălucitoare. În mijlocul sălii, o masă. În jurul ei, uriaşi diformi. Linişte. Răzvan îşi aude inima bătând ca un pumn într-o poartă de lemn.

— Veniţi, îi cheamă Răzvan.

Nu-l aud. Cuvântul nu se formează. Stelele de pe bolta sălii pălesc. Tot mai mult. Întunericul le înghite una câte una. Orice urmă de lumină a dispărut. Se arată din nou. Şi din nou dispare. Răzvan aşteaptă. Minutele se scurg. Dar lumina nu mai revine. Îşi aprinde lanterna. Ceilalţi fac la fel. Razele lanternelor tremură pe stâncile galeriei. Se întoarce la ceilalţi.

— Ce ai văzut? îl întreabă Cătălin.

Nu poate, sau nu vrea să răspundă. Le face semn să-l urmeze. Noroi cleios. Băltoace. Plescăituri. Traverse putrede de lemn. Fug cu întunericul în spate. Fug, li se pare, de-o veşnicie. În sfârşit, iată ieşirea. Ajung la scara de frânghii. O urcă repede. Soarele îi orbeşte. Întunericul a rămas acolo, jos, departe.

Acum nu mai aveau de ce să tacă. Au început să povestească, să spună tot ce văzuseră. Numai că ceea ce văzuseră ei n-a mai văzut nimeni. Oamenii din sat i-a ascultat dar au dat din cap a compătimire. Povestea lor nu era de crezut.

Nu după mult timp, în sat a venit un geolog. A întrebat de cei

patru copii. Îl aşteptau. Ei scriseseră o scrisoare Institutului geologic în care povestiseră totul, cu lux de amănunte. Specialiştii îi luaseră în seamă. Bănuiau ceva?

— Ce credeţi că e acolo, în mină? l-au întrebat copiii.

— Nu ştiu. Trebuie să văd cu ochii mei. Mâine cobor pe urmele voastre. La întoarcere o să vă spun ce aţi descoperit.

Geologul şi-a mai alăturat un fost miner din Petreni şi au coborât împreună. Cercetarea a durat mult. Au ieşit frânţi de oboseală.

— Du-te dumneata înainte, i-a spus geologul, când au ajuns afară, celui care îl însoţise în mină. Eu mai am puţină treabă. Aşteaptă-mă jos, în vale. Când ajungi, strigă-mă.

Bătrânul miner a coborât coasta Prelucilor şi când a ajuns în vale l-a strigat. După aceea s-a aşezat pe un bolovan, să se odihnească şi să-l aştepte pe ortacul lui.

Dar acesta întârzia. Apoi, deodată, un tunet puternic l-a făcut pe bătrân să sară în picioare. În faţa Prelucilor s-a ridicat un nor gros de praf şi fum. Peste pădure s-a abătut o ploaie de pietre. Puţin mai târziu a venit şi geologul.

— De ce aţi făcut asta? îl cercetă bătrânul.

— Pentru ca zăcământul aurifer descoperit de copii să fie în siguranţă. Până o să înceapă exploatarea lui.

Când să se ridice şi să plece apar şi Temerarii. Geologul îi felicită încă o dată.

— Aţi făcut o mare descoperire. Dacă n-aţi fi pătruns voi în mina părăsită, anomalia auriferă ar fi zăcut cine ştie cât timp acolo.

— Nu prea înţelegem, spune Răzvan. Ce am descoperit? Noi am văzut o sală mare, în mijlocul ei o masă, iar în jurul mesei stăteau uriaşi. Pe tavanul sălii erau o mulţime de stele palide.

— Sala, cum îi spuneţi voi, este o hrubă, într-adevăr foarte mare, ce s-a format în urma unor prăbuşiri de galerii suprapuse vechi, de cine ştie când. Hruba are o comunicare printr-un horn îngust, cu suprafaţa. La ora la care aţi văzut voi fenomenul, o rază de soare pătrundea prin horn, trecând mai întâi printre crengile unui copac probabil – numai aşa se explică intermitenţa luminii – făcând să strălucească pepitele de aur de pe bolta hrubei. Mâine o să căutăm gura hornului, s-o închidem.

Se înnopta, dar pionierilor li se părea că se face ziuă.

GRÂUL DACIC

Într-o zi de la mijlocul lunii iulie, pe adresa Temerarilor a sosit o scrisoare. O aşteptau cu mare interes. Îi scriseseră cu puţin timp în urmă unui profesor arheolog, despre care aflaseră din ziare că face săpături la cetăţile dacice din Munţii Orăştiei, rugându-l să le comunice dacă ar putea să-i primească pentru câteva zile pe şantierul arheologic, pentru a-l ajuta la săpături şi a le arăta cetăţile. Şi, iată că acum, cu mare promptitudine, profesorul le răspundea:

— Da, e chiar de la tovarăşul profesor, spuse Săndel, descifrând numele expeditorului de pe dosul plicului alb. Nici nu ne aşteptam să ne răspundă atât de repede.

— Nu te bucura prea devreme. Întâi să vedem ce ne răspunde, îl povăţui Mihaela. S-ar putea să…

— Lasă, nu umbla cu presupuneri. Haideţi mai bine să desfacem plicul, e de părere Moţişor.

— Cum să-l desfacem? Suntem doar noi trei. Corespondenţa echipajului se deschide şi se citeşte numai în prezenţa căpitanului, sau a cel puţin cinci expediţionari, spuse Sandei.

— N-am auzit până acum de regula aceasta. Dar dacă zici tu…

— Atunci ce mai stăm? îi zoreşte Mihaela. Să mergem la Vasile.

Toţi trei aleargă într-un suflet cu scrisoarea în mână spre centrul satului, unde locuieşte căpitanul echipajului, ales pentru această expediţie. Câinii, adormiţi la umbră, îi aud şi-i latră leneş de câteva ori, după care se lasă păgubaşi, văzându-şi mai departe de somnul lor.

— Vasile, măi Vasile, îl strigă ei de la poartă.

Iese într-un târziu din casă bunica lui Vasile.

— Nu-i acasă. E la uscat de fân pe dealul Roşu, le spune ea. Da’ ce aveţi cu el?

Nu mai apucă să-i răspundă; pornesc ca din praştie spre dealul Roşu. Trec puntea peste râul satului, urcă prin livezile cu pruni de peste vale, taie coasta mare de-a dreptul prin lanurile de porumb şi într-un sfert de ceas sunt la şura cea veche a părinţilor lui Vasile unde îşi ţin iarna oile. Căpitanul îi văzuse de departe şi bănuia că vin cu o veste. Lăsă din mână grebla, cu care strângea fânul şi le ieşi în întâmpinare. Ei ridicară

scrisoarea făcându-i semn cu ea.

— Am primit răspuns din cetăţile dacice, se grăbi să-l informeze Moţişor. Acum un ceas l-a dat badea Simion, poştaşul lui Săndel.

— Şi care-i răspunsul? întreabă Vasile cu interes.

— Nu ştim. De aceea venim la tine. Să deschidem plicul împreună, spuse Mihaela.

Vasile este elev în clasa a opta. Arată însă a fi cel puţin într-a unsprezecea. Mai înalt decât colegii lui, musculos, tuns scurt şi foarte bronzat, are o frumoasă alură de sportiv. A învăţat să cosească, să ţină de coarnele plugului, să ridice clăile cu fân şi să încarce carul. Oamenii din sat îl laudă mult pentru hărnicia lui şi îi prezic a fi un foarte bun gospodar. La concursul pentru tinerii îngrijitori de animale, el a ocupat locul întâi.

Ceea ce se ştie mai puţin în sat e faptul că Vasile are o veche şi mare pasiune pentru istorie. Când îi cade în mână o carte, o revistă, un articol care tratează un subiect de istorie, se cufundă cu atâta plăcere în lectura lui, încât uită de tot ce-i în jur.

Are de gând să scrie cândva o monografie a satului Petreni, despre care crede că datează din vremea dacilor. Ideea îi încolţise în minte atunci când s-a descoperit în vechiul cimitir al satului o piatră funerară din secolele III-V e.n. Dar îşi dă seama că trebuie să mai înveţe mult, pentru a putea înţelege şi interpreta mărturiile despre trecutul şi viaţa satului cum sunt: toponimele, numele oamenilor, obiceiurile, legendele, folclorul şi chiar registrele vechi de câteva sute de ani, pe care le-a văzut în arhiva primăriei. Echipajul Temerarilor l-a ales pe el căpitan pentru expediţia ştiinţifică în Munţii Orăştiei. Era cel mai recomandat.

— Aţi avut voi răbdarea să nu deschideţi plicul până acum? se miră sincer Vasile.

— Aşa ne cunoşti tu pe noi? îşi dădu Săndel importanţă. Dacă nu te găseam, îl puteam păstra mult şi bine neatins.

— Bine. Deschide-l, îi spune căpitanul.

Cei trei se reped asupra plicului. Scot scrisoarea şi Mihaela citeşte cu glas tare: **„Dragi pionieri din echipajul Temerarii. Vă aştept cu drag în prima duminică din august”.** Semna profesorul.

O mare fericire a înflorit pe chipurile lor arse de soare. De acum, pot porni la drum. Nimic nu-i mai reţine. Încă un vis se va împlini curând. Au aşteptat de mult momentul şi s-au pregătit pentru el cu toată sârguinţa. Citiseră tot ce le-a recomandat

profesorul de istorie în legătură cu fosta capitală a statului dac, Sarmizegetusa, cu războaiele daco-romane, cu viaţa de azi a ţăranilor din aceşti munţi. Cartea de căpătâi pentru această expediţie a fost „Dacii” de Hadrian Daicoviciu. Aproape au învăţat-o pe de rost.

— Teoretic, se poate spune că suntem bine pregătiţi, ziceau nu fără temei pionierii. Să vedem cum ne-om descurca în confruntarea cu… practica. E ceva drum până acolo.

Cu cât se apropia momentul plecării, cu atât mai nerăbdători erau. Le dispăruse somnul. Încercau să anticipeze, prin imaginaţie traseul, până în cele mai mici amănunte: privelişti, ruine, drumuri, păduri, ape, sate, oraşe, oameni. Mihaela, responsabila cu jurnalul expediţiei, nota în preajma plecării, între altele:

„Inimile noastre sunt pline de chipurile strămoşilor, până şi sunetele din corn şi din tulnice care anunţau primejdia cea mare a cotropirii romane răzbat peste timp şi spaţii către adâncurile sufletului nostru. Şi ne înfioară. Suntem copiii victoriei de la Sarmizegetusa. Cetăţile s-au prăbuşit în bătălia pe viaţă şi pe moarte. Au rămas ruinele. Abia ele sunt de neînvins. De două mii de ani le apărăm cu dragostea şi statornicia noastră şi nicio piatră nu s-a clintit de la locul ei. Puhoaiele au trecut, dar pietrele au rămas. Pentru că ele sunt una cu stâncile Carpaţilor. Cât vor fi Carpaţii, vor fi şi stâncile lor, iar noi vom rămâne de veghe…

Sub veghea noastră, a copiilor victoriei de la Sarmizegetusa înfloresc cireşii, în fiecare primăvară, şi pruncii cresc liberi ca puii de vultur. N-am moştenit palate şi castele. Doar nişte ruine. Pietrele lor mergem să le vedem în Munţii Orăştiei. Prin ele ne înrudim cu începutul şi cu eternitatea noastră. Cine şi-ar fi putut dori o mai mare bogăţie? Nu este aur în aceşti munţi. Doar nişte pietre care scapără scântei. Viaţa şi sufletul lor. Mergem la întâlnirea cu un vis frumos…”

Ca să se pună de acord asupra unui program amănunţit şi care să împace pe toata lumea, pionierii au discutat o după amiază întreagă. Fiecare avea altă părere despre cum trebuie să se organizeze plecarea, cum să se îmbrace, cu ce să se echipeze, pe ce traseu să se pornească, unde să poposească şi câte şi mai câte. Câţiva, în frunte cu Moţişor, susţineau sus şi tare că de-aia

au bătut dealurile şi şi-au zgâriat picioarele prin mărăcini pentru strângerea zmeurei, murelor, porumbelor şi a celorlalte fructe de pădure, ca să aibă bani cu care să-şi plătească autobuzul şi trenul până la destinaţie.

— Eu şi aşa sunt subponderal, iar dacă o să fiu pus în greaua situaţie de a merge pe jos o cale atât de lungă, argumenta el, cu siguranţă o să mai pierd câteva kilograme pe drum. Atât mi-ar mai lipsi. La toamnă, când încep şcoala, bunică-mea o să dea din nou fuga la medic şi n-o să se lase până nu-mi va obţine şi pentru noul an scutire medicală de la sport.

— Nu-ţi face atâtea probleme, Moţişor, îl linişti Dragoş că eu o să fiu tot timpul lângă tine. Când oboseşti, îmi spui şi eu te iau în spinare. Poţi conta pe mine.

— Ceea ce îmi spui tu, zice Moţişor, îmi mai dă un strop de curaj. Numai că am să te rog să vii să-i spui chestia asta bunicăi. Ea are încredere în tine.

Dragoş nu şi-a dat seama de cursa pe care i-o întindea Moţişor şi l-a urmat acasă la bunică-sa. A asigurat-o şi pe ea că la nevoie îl va căra pe Moţişor în spinare. Femeia s-a arătat bucuroasă şi i-a zis:

— O, ce copil bun eşti. Stai oleacă să-ţi dau ceva.

A dispărut în casă şi a revenit imediat cu o jordie în mână, gata să-l altoiască.

— Zici că vrei să-l cari tu pe Moţişor în spinare? Stai să îţi car eu câteva la fund, să-ţi treacă pofta de a mai râde de nepotul meu. Da' ce crezi tu, că el are nevoie să-l ajute un slăbănog ca tine, care abia dacă o să-şi poată duce traista cu mâncare?

Dragoş n-a văzut pe unde să se facă mai repede nevăzut. N-a mai apucat nici să-şi ceară iertare.

Ca să nu rămână mai prejos, Săndel a venit cu altă trăsnaie. Zicea să-l plătească pe moş Toader ca să-i ducă cu căruţa, peste deal, pe scurtătură, până la halta Geoagiului şi de acolo să ia „mocăniţa”.

— Altfel nu văd cum s-or descurca fetele cu atâtea bagaje, a încercat el să-şi susţină propunerea.

Cum era de aşteptat, Vetuţa, Aneta, Ioana, Mihaela, nici nu l-au lăsat să-şi termine vorba că i-au şi dat răspunsul, după merit:

— Mai mult ca sigur că dacă te-ai gândit la căruţă nu soarta noastră te îngrijorează, ci a ta în primul rând. Sau crezi că am uitat, i-au amintit fetele, cum curgeau apele pe tine când am urcat pe Setraş?

Nici plecarea cu bicicletele nu a avut suficienţi susţinători,

pentru ca să fie acceptată ca o posibilă variantă. Cel care a lămurit lucrurile a fost Andrei:

— Pe jos, drumul e mai lung dar mai frumos. Eu zic să alegem frumosul.

Pionierii l-au aplaudat şi nimeni n-a mai adus vreo contrapropunere. Înseamnă că împărţeau întrutotul părerea colegului lor, mai ales că Sorina adusese un preţios amendament:

— O să facem atâtea popasuri de câte vor avea nevoie băieţii pentru a-şi trage răsuflarea.

Gluma ei a căzut ca un duş rece pentru cei care se recunoşteau ca fiind mai comozi din fire. Florinel încearcă ceva, prea puţin inspirat:

— Dacă Sorina se crede atât de grozavă, eu propun să ne împărţim în două grupuri. Unul de băieţi şi altul de fete. Merge fiecare pe traseu] pe care ni-l alegem. Să rămână de ruşine cel care ajunge ultimul.

Nu era cine ştie ce, dar pentru moment băieţii se simţeau răzbunaţi şi se cuvenea să-i fie recunoscători lui Florinel. Să-i zică măcar mulţumesc. Numai că nu era timp pentru amabilităţi. Mai rămăsese încă o problemă spinoasă de lămurit: ce traseu vor alege spre ţinta finală – cetăţile dacice din Munţii Orăştiei? După unii era firesc să aleagă traseul cel mai scurt. După alţii, era de preferat un drum mai lung, dar mai interesant prin ceea ce le putea oferi vederii. Dar tocmai aici s-au împotmolit. Cineva pusese o întrebare cât roata carului de mare:

— La urma urmei, care e cel mai interesant traseu din punct de vedere turistic şi istoric?

Încercând să răspundă la această întrebare, Temerarii, în loc să se apropie de o soluţie, mai mult se îndepărtau de ea. Pentru că fiecare se întrecea în a susţine, invocând propriile sale cunoştinţe şi informaţii, unul sau altul dintre traseele ştiute, fără să obţină acordul unanim.

— O să-l întreb eu pe tata, se oferi Vetuţa. El cunoaşte bine toate drumurile şi potecile din munţi. Poate ne scoate din impas.

— Şi ce, crezi că tata nu le cunoaşte, interveni Săndel. E vânător şi pescar. Cât umblă el… Sunt sigur că o să ne dea un sfat foarte bun.

— Atunci să vedem ce zic şi părinţii noştri, conchise Vasile, căpitanul. După aceea luăm o hotărâre.

Ţăranii din Petreni bătuseră, într-adevăr, cu pasul, mânându-şi turmele, ori mergând la târgurile îndepărtate, toate coclaurile

Apusenilor şi cunoşteau mai bine ca oricine drumurile către vestitele cetăţi.

— Cu siguranţă că, în timpul războiului daco-roman, la chemarea buciumelor şi tulnicelor de pe zidurile cetăţilor de la Costeşti şi Blidaru, spunea moş Nicolae, bunicul Vetuţei, la chemarea focurilor aprinse pe crestele munţilor, şi din satul nostru au alergat luptători viteji în apărarea Sarmizegetusei. Pentru că vatra satului a fost locuită şi în vremea aceea. Doar chiar voi aţi strâns mărturii de netăgăduit: unelte agricole, obiecte casnice, vase de ceramică şi monezi din vremea dacilor şi a romanilor, găsite în hotarul Petrenilor. De ce n-aţi urma drumul lor? Nu-i greu de ghicit.

Şi moş Nicolae le-a spus care crede el că ar fi drumul pe care au alergat luptătorii daci pentru a i se alătura regelui Decebal. Dar nici cei mari, părinţii şi bunicii, nu împărtăşeau o părere comună. Iar comandantul instructor, care urma să-i însoţească pe copii, le spusese de la început că îi va lăsa să-şi organizeze singuri întreaga acţiune, în toate detaliile ei.

— Aţi putea s-o luaţi în direcţia miază-zi, trecând Setraşul spre Hondol-Săcărâm-Certej, i-a sfătuit tatăl lui Andrei. Acolo aţi putea vizita exploatarea auriferă, cunoscută încă de pe vremea romanilor. Ei au săpat primele galerii.

— Bine, tată, l-a întrebat Andrei, dar dacii nu cunoşteau acest zăcământ?

— Probabil că îl cunoşteau. Ştiţi şi voi că ei erau mari meşteri în prelucrarea fierului, aurului, argintului şi bronzului. Îi întreceau pe romani în acest meşteşug. Numai că, din câte se pare, dacii nu-şi băteau capul cu săparea galeriilor. Strângeau aurul de pe văile munţilor, chiar şi de pe valea satului nostru, unde îl găseau în stare nativă, printre pietrele şi nisipul aduse de ape de pe versanţii împânziţi de filoane. Abia când s-a terminat metalul preţios, aflat la suprafaţă, a început căutarea lui în subteran. Cum ziceam, după părerea unora se crede că romanii au fost cei dintâi care au pătruns, aici la noi, în măruntaiele munţilor prin galerii.

— Bine, şi de la Săcărâmb, încotro mergem?

— Treceţi peste dealuri spre satul Banpotoc; acolo trebuie să vedeţi neapărat cariera de marmură şi travertin. Romanii au fost şi de data aceasta cei dintâi care au pus-o în valoare, la construcţia palatelor lor din noua capitală Sarmizegetusa, Ulpia Traiana, pe care au construit-o după cucerirea Dacici. Dar a mai rămas şi pentru noi. De acolo ajungeţi la Rapoldu Mare, treceţi

Mureşul la Simeria, ţineţi firul râului Strei, pentru ca să ajungeţi în satul Băcia. Acolo vizitaţi casa memorială a doctorului Petru Groza, după care mergeţi înainte până la Călan. În acest oraş vă aşteaptă o surpriză interesantă: o să vedeţi una dintre primele băi termale de pe teritoriul ţării noastre. Acolo se află şi combinatul siderurgic „Victoria". De la Călan plecaţi mai departe până în satul Boşorod, unde o să dormiţi peste noapte. Dimineaţa continuaţi drumul, ţinând fără abatere râul satului spre izvoare. O să aveţi mult de mers, dar o să fiţi răsplătiţi prin frumuseţea de neuitat a peisajului. Dacă o să vă iasă în cale vreun zimbru să nu vă speriaţi. S-o fi îndepărtat puţin de poienile rezervaţiei din apropierea Haţegului. Imaginaţi-vă că sunteţi cu două mii de ani în urmă, pe vremea strămoşilor, a căror urme le căutaţi. Ei bine, pe vremea aceea, pădurile Daciei erau pline de zimbri…

Anela, topografa grupului, nota şi trasa pe hartă drumul indicat.

— Spre seară, dacă vă ţineţi bine, spune mai departe tatăl lui Andrei, sunteţi la Peştera Cioclovina. Înnoptaţi la şcoală, iar dimineaţa vizitaţi peştera. De acolo vă îndreptaţi fără zăbavă spre Grădiştea de Munte. Piscurile şi trecătorile pe care o să le străbateţi sunt de o frumuseţe unică. Bine ar fi dacă aţi urca şi pe Vârful Brusturelu. Nu are decât 1270 de metri. O nimica toată pentru nişte alpinişti temerari ca voi. Eu cred că pe acest vârf de munte au aprins străjeri daci focul cel mare care trebuia să vestească apropierea cotropitorilor şi chemarea la luptă. De acolo coborâţi la cetăţile Costeşti, Grădiştea, Blidaru.

Mai erau şi alte sugestii. Învăţătorul pensionar Stănică îi sfătuia să o ia peste Vârful Mare în direcţia Zlatnei. Să coboare apoi la Ceru Băcăinţi şi trecând Mureşul să intre în Şibot. De acolo, urcând pe râul Cugir, vor ajunge pe vârful Muncelu, înalt de 1 372 metri. Dacă o să le mai rămână suficientă vlagă ar putea escalada şi vârful Şurianu, de 2 059 metri, cu siguranţă alt post principal de observare al străjerilor daci. Întorcându-se în continuare cu faţa spre răsărit, pionierii ar atinge după câteva ore bune de mers vârful Bătrânei, pentru a se lăsa după aceea în jos spre Grădiştea de Munte.

— Mama spune că totuşi cel mai plăcut drum este acesta: să coborâm pe valea Petrenilor, trecând prin Almaşu Mic, Balşa, Ardeu, apoi pe valea Bozeşului, până la Geoagiu. Acolo am putea face un popas la renumitele şi străvechile terme, intervine Mihaela. Ne-ar prinde bine o baie în bazinul mare, săpat de

romani, cu aproape două mii de ani în urmă. Am putea da o fugă, cu ocazia asta şi până la Germisara romană, azi satul Cigmău, cale de şase-şapte kilometri, unde s-a născut Ion Budai Deleanu. Trecând Mureşul, vom fi în câteva ceasuri la Orăştie. De aici, pe firul râului Orăştie, ajungem la Beriu, după aceea, la Orăştioara de Sus, şi de acolo, la Costeşti.

S-au hotărât pentru drumul cel mai scurt la ducere şi cel mai lung şi mai bogat în locuri turistice – Grădiştea, peştera Cioclovina, Boşorod, Călan, Băcia, Simeria, Rapoltu Mare, Banpotoc, Săcărâmb – la întoarcere, fiindcă pe întâi august trebuiau să fie cu orice preţ, la Costeşti. Era data la care profesorul cu care corespondaseră deschidea noul şantier arheologic pe care doreau să lucreze Temerarii. Or, mai aveau o săptămână până atunci şi nu toate pregătirile erau terminate. Drumul înapoi putea dura oricât. Nimeni şi nimic nu-i mai zorea.

Ziua plecării a sosit. Sorina îşi notă momentul în jurnalul propriu: **Dormeam profund când cineva m-a trezit strigându-mă din uliţă. Cine să fie la ora aceasta, m-am întrebat fără să observ că zorii băteau cu petale de lumină în fereastra mea. Am sărit din pat. Am dat perdeaua la o parte şi l-am văzut pe Ionuţ. Ceasul de pe masă arăta ora şase fix. Toate lucrurile îmi erau pregătite de cu seară şi aranjate în verandă. Trebuia doar să mă îmbrac şi să mănânc. Ouăle la pahar şi cana cu lapte mă aşteptau pe masa din bucătărie. La şase şi jumătate eram în curtea şcolii, locul nostru de întâlnire. Mai lipsea Florinel. L-am mai aşteptat câteva minute. Dar el întârzia. Tovarăşul comandant-instructor a zis că oricum trecem pe lângă casa lui. O să vedem ce-i cu el. Poate nu s-a trezit la timp. Dar când am ajuns la el, am văzut că altul era motivul. Bunica începuse să-i împletească nişte şosete de lână şi încă nu erau gata. Iar fără ele nu-l lăsa să plece.**

— Abia acum trei zile mi-ai spus unde pleci! îl mustra ea.

— Bine, bunico, dar acum e vară. Cine mai poartă şosete de lână?, se mira Florinel.

— Tu o să porţi. A început să mă doară şalele. Înseamnă că se strică vremea. La munte o să ningă. Atunci să vezi ce bine ţi-or prinde. Să-ţi iei şi căciula. Altfel nu pleci de-acasă.

Florinel n-avea încotro. Protestele lui erau zadarnice. Bunică-sa avea argumentele ei.

— O căciulă şi o pereche de şosete nu-ţi îngreunează nu ştiu

cât bagajul. Şi-apoi, eşti destul de voinic ca să-ţi poţi duce sacul.

Povestea cu şosetele i-a întârziat aproape o jumătate de oră. Au recuperat-o grăbind pasul. La şapte şi jumătate trebuiau să fie la Stânca Albă de la Almaşu Mic de Munte, iar la opt şi jumătate la Cheile Măzii.

Era o dimineaţă frumoasă de sfârşit de iulie. Mirosul de fân proaspăt umplea valea. Cirezile de vite ieşeau pe dealuri la păscut. Câinii de la stână s-au repezit la ei, însoţindu-i cu lătratul lor, fără prea multă tragere de inimă, până ce pionierii au trecut de izvorul din Lunca arinilor.

— Drum bun şi aveţi grijă cum umblaţi pe munte, îi sfătuiau oamenii pe care îi întâlneau pe drum.

Pe la prânz, erau la Geoagiu Băi. Şi-au întins corturile şi au alergat în apă. Numai că ei veneau de la munte şi nu ştiau să înoate. Nu au în Petreni ape atât de adânci ca să poată învăţa înotul. Au fost nevoiţi să facă baie în bazinul pentru cei mici. Apa era caldă şi limpede. Nu ar fi ieşit până seara din ea, dacă comandantul-instructor nu le-ar fi atras atenţia:

— E cam albă pielea pe voi. Dacă o să mai întârziaţi mult în

apă o să vă ardă soarele de n-o să dormiţi la noapte. Haideţi, îmbrăcarea!

Ce-i drept, alături de ceilalţi copii care se bălăceau în bazin, şi care păreau făcuţi din ciocolată, Temerarii arătau ca nişte bucăţi de brânză. Apoi, comandantului-instructor i-a venit o idee.

— Nici n-am bănuit că voi nu ştiţi să înotaţi. Credeam că măcar atât aţi învăţat şi voi prin taberele prin care aţi fost.

— Dar noi am fost mai mult în tabere montane, se scuză Vasile, căpitanul expediţiei.

— Foarte bine, o să întârziem o zi aici. Vă învăţ eu să înotaţi. Deseară, după ce apune soarele, facem primele lecţii. Dacă puneţi un pic de inimă, după două-trei ore de exerciţii puteţi plonja în bazinul mare.

Nu le venea să creadă. Instructorul ştia însă ce spune. Lecţiile au continuat până târziu. Fetele au învăţat mai repede să se menţină la suprafaţă. A doua zi dimineaţa, la ora cinci, Temerarii erau deja în bazin, împreună cu comandantul-instructor. Pe la prânz, fiecare dintre ei putea traversa bazinul mare. Învăţaseră să înoate. Dar după pauza de masă, nu se mai puteau ridica. Au dormit până a doua zi dimineaţa, somn adânc, reconfortant. Câştigaseră o primă victorie în expediţia lor, o victorie pe care nici măcar n-o visaseră. Programul suferise o modificare, dar nu le mai păsa.

Bucuria succesului n-a ţinut mult. În drum spre Orăştie, lui Dragoş i s-a făcut rău. Avea dureri în abdomen şi frisoane. Aneta, „medicul” expediţiei, era sigură că totul se trage de la şederea prea multă în apă şi s-ar fi putut să fi făcut o insolaţie. La aşa ceva nimeni nu se aştepta. Aveau nevoie urgentă de un medic adevărat, or ei se aflau în lunca Mureşului, departe de oraş.

Au ieşit în şosea, ajutându-l pe colegul lor să se ţină pe picioare. Îi era tot mai rău. Trebuia să oprească o maşină. Au încercat fără succes. Conducătorii auto refuzau să oprească. Comandantul-instructor a fost nevoit să se aşeze în mijlocul drumului. Altă soluţie nu găsea. A oprit un autoturism. I s-a spus omului de la volan că Dragoş e grav bolnav şi trebuie dus numaidecât la spital.

Instructorul s-a urcat cu Dragoş în maşină. Celorlalţi le-a spus să-l caute, când ajung, la spital. În mai puţin de jumătate de ceas Dragoş era în camera de gardă a spitalului din Orăştie. O tânără doctoriţă l-a consultat şi i-a pus imediat diagnosticul:

apendicită acută.

— Acum o să mergi cu mine în sala de operaţie, a spus ea, şi până numeri tu de la unu la o sută, totul e gata. Scapi de apendicită.

— Cum, trebuie să fiu operat?

— Da, şi încă foarte repede. Altfel eşti în pericol să faci peritonită. Bine că aţi ajuns la timp. Când colegii tăi se întorc din munţi, o să treacă pe aici să te ia acasă.

Comandantul-instructor a ieşit în faţa spitalului în aşteptarea pionierilor. Calculase că peste trei ore vor sosi. Doctoriţa îi spusese să fie liniştit. Când totul va fi gata în sala de operaţii, o să-l anunţe.

Timpul trecea şi doctoriţa nu mai venea. Era neliniştit. Îi spusese că operaţia nu va dura, cu pregătire cu tot, mai mult de o oră, o oră şi jumătate. Privea ceasul din cinci în cinci minute. Cele două ore pe care le acordase de la el medicilor, trecuseră de mult şi nu primea nicio veste. A vrut să meargă să se intereseze. Dar nu mai era chip. Portarul se schimbase şi cel care îl înlocuise nu voia să discute cu el. Mai era o soluţie: să-i dea doctoriţei un telefon. Dar nu ştia cum o cheamă. A văzut o asistentă în halat alb. S-a apropiat de ea şi i-a spus despre ce e vorba, rugând-o să-l ajute, să afle neapărat ce-i cu Dragoş. Asistenta a alergat să se intereseze. S-a întors cât ai bate din palme. Zâmbea.

— Dragoş e bine, i-a spus ea. Operaţia a durat peste aşteptări, din pricină că boala era veche. Dar acum totul e în ordine. Din păcate nu-l puteţi vedea în următoarele câteva ore. Este la reanimare.

Pionierii au sosit şi ei cu întârziere. Comandantul i-a pus la curent cu situaţia lui Dragoş. Acum trebuia să hotărască împreună cum să procedeze: să-şi continue călătoria sau să amâne plecarea până îl vor putea vedea. Toţi au hotărât că e mai bine să aştepte până a doua zi când îl pot vizita la spital. Doreau să-l întrebe pe medicul care îl operase dacă e nevoie sau nu să-i anunţe pe părinţi.

Şi-au întins corturile la ieşirea din oraş şi s-au culcat cu amărăciunea în suflet. Nici măcar Moţişor nu-i mai putea abate, de la această amărăciune, cu glumele şi fanteziile lui, aşa cum făceau în fiecare seară, înainte de a se culca. S-au vârât în sacii lor de dormit, încercând să uite tristeţea care le stricase ziua. Dar somnul nu venea. S-au trezit în zori. Febra musculară începuse să-şi arate semnele. Nu se antrenaseră îndeajuns.

Cursul de înot de la Geoagiu Băi îi solicitase mai mult decât fuseseră ei pregătiţi să suporte. La aceasta s-a adăugat cu siguranţă şocul psihic provocat de îmbolnăvirea lui Dragoş.

Şi-au băut ceaiul pe terasa cofetăriei din centru, după care au pornit să viziteze oraşul. Au văzut mai întâi statuile lui Decebal, Aurel Vlaicu, Doctor Petru Groza şi a Paliei de la Orăştie. Aceasta din urmă este statuia primei cărţi tipărite în limba română aici, în acest oraş, la 1583. S-au dus apoi să vadă liceul la care au învăţat Aurel Vlaicu şi Doctor Petru Groza. Cineva le-a arătat casa în care se afla tipografia, unde a fost tipărită cartea de debut a lui Liviu Rebreanu. La muzeu, au întârziat mult în faţa unor unelte străvechi de minerit şi agricole, provenite chiar din Petreni şi din localităţile vecine, a veşmintelor pe care le-au purtat cu zeci şi sute de ani în urmă bunicii şi străbunicii lor, încărcate de cusături complicate şi măiestre.

Când au ieşit de la muzeu, se făcuse ora două. Au alergat la spital. Se deschideau porţile pentru vizitatori. O soră i-a condus în salonul lui Dragoş. El, niciuna, nici două, vroia să se scoale şi să plece cu colegii lui pentru că nu mai are nimic, nu-l doare nimic.

Ce-i drept, nu arăta rău, dar operaţia era încă proaspătă. Era necesar să stea liniştit. Pionierii şi-au dat seama de aceasta şi au scurtat şederea, asigurându-l că se vor întoarce peste o săptămână ca să-l ia cu ei acasă. A înţeles şi el că nu e bine să le strice programul. S-a rugat însă nu cumva să-i anunţe pe ai lui. S-ar speria degeaba. Acum nu mai are nimic, a scăpat cu bine. Aşteaptă numai să se mai întremeze.

A doua zi, în zori, din nou la drum, dar cu un pionier mai puţin. Se ţineau aproape de răcoarea râului Orăştie, urcând contra curentului, pe malul drept. Apa era limpede şi, din când în când, săgetată de păstrăvi argintii. Moţişor îşi făcea aspre mustrări de conştiinţă că, după părerea lui, la toate s-a gândit, mai puţin la nişte ustensile de pescuit. Ar fi făcut treabă bună, credea el, pe acest râu atât de liniştit.

— La ce ţi-ar folosi undiţa? l-a întrebat Ioana, blonda cu ochi ca viorelele, cum o dezmierdau băieţii. În primul rând, n-ai permis. În al doilea rând s-ar cuveni să ştii şi tu că păstrăvii se prind foarte greu. Trebuie să fii foarte îndemânatec.

— De îndemânare nu mă plâng! Aşteaptă până la primul popas şi ai să vezi.

Primul popas l-au făcut după trei ore de mers întins, înainte

de intrarea în satul Beriu. Ca să nu rămână lăudăros, Moţişor se pregătea să intre în râu. Comandantul-instructor nu i-a dat voie. Era transpirat, iar apa de munte, foarte rece. Seara însă, când şi-au ales locul de înnoptat, chiar pe malul râului, n-a mai avut încotro, l-a lăsat să-şi facă pe voie. Moţişor a plonjat într-o băltoacă, urmat imediat de Ionuţ, Săndel şi Florinel. A început o bălăceală pe cinste. Fetele n-au stat nici ele pe gânduri. O baie răcoritoare, după căldura îndurată în timpul zilei, era ceva mai mult decât reconfortant pentru toţi.

De păstrăvi au uitat. Cineva i-a amintit lui Moţişor.

— Număraţi până la o sută şi vă scot zece păstrăvi, s-a oferit el.

A intrat din nou în râu, a scotocit pe sub toţi bolovanii dar peştii intraseră parcă în pământ.

— Gata, îl am în mână, a anunţat el, cu entuziasm.

A scos de sub bolovan o broască. S-a speriat şi l-a apucat sughiţul. Când să iasă din apă, a călcat pe ceva care i s-a părut suspect.

A căutat cu mâinile şi a recuperat din nisip un obiect metalic. L-a adus afară şi au început să-l studieze.

— După părerea mea, a zis Ionuţ, mai întotdeauna foarte sigur pe el, e un fragment dintr-o sabie dacică.

— Nu prea aduce a ceea ce ar fi putut fi cândva o sabie, socoti Vetuţa. Mai degrabă e o bucată dintr-un coif dacic.

— Pot paria pe orice că e o bucată dintr-un raf de roată de la vreun car de luptă roman, a ţinut neapărat Aneta să-şi aducă şi ea contribuţia la dezlegarea acestei probleme.

Bineînţeles, exista între ei un consens total. Obiectul respectiv, indiferent din ce întreg s-ar fi desprins, nu putea avea altă origine decât dacică, sau în cel mai rău caz romană. Vasile căpitanul, cu gravitatea lui obişnuită, le-a răsturnat toate presupunerile.

— Aruncaţi ruginitura aia! Nu vedeţi, spuse el, că e o bucată dintr-o sapă obişnuită?

— O sapă, zici? sare cât colo Moţişor, visătorul. Eşti extraordinar. Cum de nu mi-am dat seama? Chiar un fragment de sapă dacică este. Înseamnă că aici, în acest loc, s-a săpat, şi lovindu-se de pietre, o sapă s-a rupt. Cine şi ce trebuinţă avea să sape în mijlocul râului? se întrebă el plin de importanţă. Ştim foarte bine cine şi în ce scop a făcut o asemenea treabă. Dacii, cine alţii? Atunci când au abătut cursul râului şi au îngropat în mijlocul lui comoara regelui Decebal, după care au lăsat apele

să inunde din nou vechea albie. Fraţilor, am făcut o descoperire istorică! s-a entuziasmat el peste măsură. La treabă! Să începem săpăturile.

— Lasă, Moţişor, poveştile. Vrei să ne faci să uităm de promisiunea că ne prinzi păstrăvi pentru cină, i-a reamintit Florinel.

— Ascultă, numai la mâncare îţi este gândul, i-a întors el replica cu convingere. Nu vezi că ne aflăm în faţa unui eveniment arheologic?

În clipa următoare, s-a pornit o ploaie torenţială. Au fost nevoiţi să se refugieze în corturi. S-a încheiat astfel şi discuţia despre presupusa comoară şi despre natura bucăţii metalice de care dăduse Moţişor în râu. Au adormit obosiţi, calmaţi de răpăitul stropilor repezi pe acoperişul corturilor.

Dimineaţa următoare s-au sculat la primul cântat al cocoşilor şi au pornit la drum. Aveau să recupereze vreo douăzeci de kilometri, pentru a fi în litera programului pe care şi-l fixaseră. Or, aceasta însemna o zi bună de mers. Cine ar fi bănuit că un alt ghinion avea să le pună răbdarea la grea încercare?

Ieşiseră din Orăştioara de Sus şi soarele îi bătea direct în creştet. Era foarte cald. Au ajuns la poalele unei păduri de fagi. S-au trântit pe iarba moale, la umbra deasă a copacilor. Era un popas neprogramat. Locul era prea frumos şi prea ademenitor prin răcoarea şi raritatea peisajului său ca să-l ocolească. Nici n-au observat că în apropiere păşteau un cal şi un mânz. Nu s-au arătat tulburaţi de prezenţa copiilor.

Vetuţa a luat nişte coji de pâine şi s-a apropiat de mânz. L-a chemat şi el a venit. A mâncat din palma ei. I-a cuprins gâtul şi mânzul se simţea îndrăgit. Calul era alb şi neasemuit de frumos, de ziceai că a nimerit aici scăpând dintr-un grajd împărătesc sau dintr-un basm.

Moţişor i-a dat ocol de departe. Apoi tot mai de aproape. Îl privea fascinat. Aveau şi ei acasă un cal, dar nu se compara cu acesta. L-a mângâiat pe coamă. Pe bot. L-a bătut cu palma peste crupă. Calul era blând. Dacă Decebal ar fi ieşit atunci din umbra pădurii, însoţit de căpitanii săi, şi l-ar fi încălecat, li s-ar fi părut copiilor lucrul cel mai firesc din lume. Ar fi alergat la el cu flori de câmp în mână, şi i-ar fi ascultat porunca.

— Am să-l călăresc, a zis Moţişor şi i-a mai încercat încă o dată blândeţea şi supunerea, strecurându-se pe sub burta lui suplă, zburlindu-i moţul din frunte, ba chiar numărându-i dinţii din gură.

— Are abia şase ani. Doamne, ce cal de curse aş scoate din el.

— Lasă-l în pace! Să nu vină stăpânul lui şi să te ia de urechi, l-a sfătuit Vasile, căpitanul echipajului.

Dar în clipa aceea el s-a şi săltat pe spinarea calului. În primul moment, animalul parcă nu înţelegea ce s-a întâmplat. A ridicat capul şi încerca să se dumirească. Sau poate aştepta vreun îndemn. Era ca o statuie albă în mijlocul ierburilor verzi şi înalte.

Lui Moţişor i s-a părut – aşa avea să povestească el mai târziu – că nici mai mult nici mai puţin, calul l-a întrebat cum vrea să-l ducă: iute ca gândul, sau năprasnic ca vântul şi el i-a poruncit:

— Du-mă, murgule, iute ca vântul şi uşor ca gândul şi până la curţile zmeului cel rău, pe care merg să-l zdrobesc, nu te opri.

Calul a pornit la pas, descriind un cerc, şi, dintr-o dată, a zvâcnit din loc, de era să-şi piardă călăreţul şi s-a lansat într-un galop sălbatec, de ziceai că are jăratec sub copite. Moţişor s-a lipit de spinarea calului, ţinându-se cu disperare de coama lui. Ştia de mult să călărească, dar un galop ca acesta nu încercase niciodată.

Calul alerga peste câmp într-o direcţie ştiută. Mânzul îl urma de aproape. Temerarii priveau năuciţi. Călăreţul se îndepărta tot mai mult. După un timp, nu l-au mai văzut. Dispăruse dincolo de dealuri. Cel mai disperat era comandantul-instructor. O clipă de neatenţie şi iată ce boacănă făcuse Moţişor. Calul îl ducea unde vroia el. Nu avea frâu şi nu putea fi condus.

Copiii aşteptau cu speranţa că va reveni şi-l va readuce pe Moţişor. Au urcat în vârful unei coline, ca să cuprindă cu ochii o întindere mai mare. Nu se vedeau nicăieri. Nicio mişcare pe câmpul cu iarbă bogată. În zare începea pădurea.

Erau din nou în imposibilitate de a lua o hotărâre imediată. Sorinei îi venea să plângă. Şi-a înfrânt însă slăbiciunea, pentru a nu-i descuraja şi pe ceilalţi.

— Cel mai cuminte lucru ar fi să-l aşteptăm, şi-a dat Florinel cu părerea. Trebuie să se întoarcă el.

— Cu siguranţă, o să se întoarcă, îl susţine Ionuţ. Mi-am dat seama de la început că e un cal năzdrăvan. N-aţi văzut cum a ciulit urechile, când Moţişor i-a vorbit şi i-a spus unde să-l ducă? Mâine e precis cu el înapoi.

— Mâine? a ţipat Aneta, alarmată. Să nu ştim o noapte întreagă nimic de el?

— Ne întoarcem, spuse comandantul-instructor, la Orăştioara să cerem ajutor. Calul trebuie să fie al cuiva din comună. Poate a şi ajuns acasă. Plec eu cu Săndel şi Ioana. Ceilalţi nu vă mişcaţi de aici. S-ar putea să se întoarcă.

S-au dus direct la postul de miliţie. Miliţianul i-a ascultat cu răbdare. După ce s-a gândit puţin, i-a asigurat că nu-i vine să creadă ce aude, pentru simplul motiv că, în toată Orăştioara, nu există niciun cal alb. Îi ştie pe toţi. Nici nu sunt prea mulţi cai în comună. Iar, dintr-un sat mai îndepărtat, un cal însoţit de un mânz n-ar fi ajuns atât de departe cu păscutul. De obicei ţăranii le împiedică picioarele din faţă tocmai pentru a nu se îndepărta de locul unde îi lasă. Totuşi le-a promis că va face tot ce-i stă în putinţă să lămurească problema. Şi a şi plecat imediat cu motoreta prin sat, să stea de vorbă cu oamenii, poate ştie cineva ceva. După vreun ceas s-a întors fără niciun rezultat. Nimeni nu avea un cal alb în Orăştioara.

Supărat din cale-afară, comandantul-instructor cu pionierii care îl însoţeau s-au întors în tabără. Sperau să-l găsească pe Moţişor în mijlocul colegilor lui. Când au ajuns, începea să se însereze. Moţişor nu revenise. Lipsea de câteva ceasuri bune. Echipajul era descurajat. Fetele au izbucnit în plâns. Băieţii se străduiau să le potolească.

— Iarba rea nu piere, a încercat Ionuţ o glumă. Aşa zice bunica, aşa zic şi eu.

— Adevărul e că, de data aceasta, ai şi tu dreptate, l-a aprobat Săndel cu gravitate. Parcă s-ar vedea ceva colo, pe costişa aia, care ar semăna cu omul nostru.

Şi-au îndreptat cu toţii privirea în direcţia arătată de Săndel. O mogâldeaţă înota cu dificultate prin întunericul ce se lăsa încet peste Valea Orăştiei. Venea crăcănat, ţinându-se cu mâinile de şale. Ceea ce nu pricepeau Temerarii era altceva: de ce vine din direcţia opusă celei în care dispăruse călare. I-au alergat toţi în întâmpinare. L-au adus pe sus până în faţa corturilor. Erau din nou fericiţi. Parcă l-ar fi salvat de la înec. Moţişor încerca să pară bine dispus. Avea destule motive. Se afla iarăşi printre colegi şi asta conta foarte mult. Fie şi aşa, cu creierii scuturaţi zdravăn.

— Dacă se ţine pe picioare, totul e în ordine, a conchis Vasile, căpitanul expediţiei. Înseamnă că e întreg. Putea fi mult mai rău.

După ce şi-a tras răsuflarea, le-a povestit cum a fost. Îşi luase un aer foarte important, de parcă s-ar fi întors dintr-o bătălie.

— Pe la jumătatea câmpului dintre deal şi pădure, spunea el, calul şi-a schimbat pe neaşteptate direcţia, luând-o spre vest. A gonit aşa, vreun sfert de ceas, după care, tot atât de surprinzător, a luat-o spre nord. Ca şi când n-ar fi fost nici el hotărât încotro să mă ducă. Mi-am zis că, probabil, o fi uitat unde sunt curţile zmeului cel rău, la care vroiam să ajung şi încearcă să găsească drumul. I-am vorbit. I-am spus că nu mă mai interesează niciun zmeu, vreau înapoi în tabără. El nici că mă auzea. Ori, poate nu vroia să mă audă. Ştiu eu ce i-o fi căşunat pe mine? Mi-a trecut la un moment dat prin cap bănuiala că nici n-o fi un cal năzdrăvan. Dar asta nu mai avea importanţă.

— Spune, Moţişor, l-a întrebat Aneta-Bruneta, cum îi spunea el, nu cumva ai plâns? Ai nişte urme cam ciudate pe obraji.

— Eu să plâng? Niciodată. Ultima dată, când am plâns, aveam un an. Nu vroia tata să mă lase să călăresc berbecul. De atunci am devenit de piatră. În timpul galopului acela sălbatic, mă gândeam numai la voi. Să nu vi se întâmple ceva în lipsa mea. De aceea m-am şi grăbit să mă întorc. Altfel îl călăream toată noaptea. Până scotea limba.

— Nu ne-ai spus, totuşi, cum te-ai dat jos de pe spinarea lui, l-a provocat Florinel, puţin ironic.

— Păi, la asta vroiam să ajung. Când să intrăm într-o pădure deasă şi întunecoasă, calul, nătâng cum era, s-a speriat de ceva, a nechezat, s-a ridicat în două picioare şi eu, luat prin surprindere, am alunecat. Am încercat să mă urc din nou, dar nebunul dispăruse împreună cu mânzul, ca nişte umbre albe, în pădurea aceea. Am stat şi am ascultat. Mi s-a părut că aud tropotul unei mulţimi de cai, în galop, scufundându-se în pădurea adâncă.

Aventura s-a terminat totuşi cu bine. Puteau dormi, în sfârşit, liniştiţi. O bună odihnă le era mai mult decât necesară. Gândul la întâmplarea din ziua aceea nu i-a lăsat totuşi prea curând să aţipească. Sorinei nu-i ieşea din minte calul şi comportarea lui. Dimineaţa avea să afle că şi pe ceilalţi colegi îi frământau aceleaşi întrebări. Cu atât mai mult cu cât miliţianul din Orăştioara spunea că nimeni nu are un cal alb în satele din jur. Atunci, de unde a venit şi unde s-a dus? Nu aveau să afle niciodată.

A doua zi au pornit la drum ceva mai târziu. Moţişor mai suferea încă de pe urma zdruncinăturilor şi a febrei musculare. Mergea greu, urcând pe valea largă şi umbroasă a apei

Grădiştei spre Costeşti, prima cetate care îi întâmpină pe drumeţii ce vin din această direcţie. Au ajuns către prânz.

Tabăra arheologică se deschisese cu două zile întârziere. Profesorul arheolog s-a bucurat totuşi când i-a văzut. Avea nevoie de ajutorul lor şi dorea să le arate personal cetăţile.

— Deocamdată odihniţi-vă, le-a spus el. Sunteţi obosiţi după atâta drum pe jos. Mâine vă pun la treabă.

Odată ajunşi aici, numai de odihnă nu le mai ardea Temerarilor. Priveliştea le umplea sufletul de bucurie. Au pornit să cutreiere împrejurimile, să vadă ruinele, să întocmească primele schiţe şi să-şi completeze jurnalele personale. Fiecare dintre ei ştia ce are de făcut. Sarcinile ştiinţifice fuseseră precizate pentru fiecare în parte încă de acasă. Mai trebuia să preia cineva atribuţiile lui Dragoş.

Lui îi revenea misiunea de a descrie peisajul în care erau situate cetăţile dacice. S-a oferit să-l înlocuiască Andrei. Era, de altfel, cel mai indicat. Se pricepea cel mai bine la compuneri.

Au făcut ocolul cetăţii, încercând să-şi imagineze cum arăta ea, în urmă cu două mii de ani, când dacii trăiau în linişte şi pace, lucrându-şi ogoarele şi crescându-şi copiii.

Profesorul arheolog a venit în mijlocul lor şi a început să le vorbească, în timp ce umbla sprinten, urmat de pionieri, printre ziduri, peste şanţuri, arătându-le tot ce credea el că prezintă interes pentru ei.

— Vă aflaţi, dragi copii, în cetatea… Costeşti. Din păcate nu ştim cum o numeau, în antichitate, dacii. S-ar putea să-i fi zis Argedava sau Sargedava, denumiri cunoscute, dar neidentificate. Poate viitorul va face lumină şi în această privinţă. Ce vreau eu să vă rog. Luaţi aminte la poziţia în care ne aflăm. Observaţi că aici valea se îngustează dintr-o dată de parcă ar vrea să oprească accesul spre inima munţilor, mai exact spre Sarmizegetusa. Aici şi-au ales dacii locul pentru prima dintre puternicele fortificaţii care constituie marele complex de cetăţi din Munţii Orăştiei. Veniţi cu mine! Iată, aici este valul de pământ, cu o bază de şase-opt metri şi înalt de… cât de înalt nu se ştie precis, dar în prezent el mai măsoară încă doi metri şi jumătate, şi care apără cetatea. Era primul obstacol pe care trebuiau să-l treacă invadatorii.

— Dar zidurile acestea, tovarăşe profesor, spune Vasile, sunt atât de groase că n-ai zice că ar mai fi fost nevoie şi de alte obstacole.

— Întocmai, zidurile ale căror ruine le vedeţi aveau o grosime

de trei metri, reia profesorul şi erau zidite din blocuri de calcar conchilic, regulat tăiate. Între cele două feţe ale zidului, constructorii daci au depus o umplutură de pământ şi pietre neprelucrate. Din loc în loc, zidul avea puternice bastioane care la parter aveau depozite de provizii şi arme, iar la etaj, locuinţe pentru apărători.

— La ce altitudine suntem? întreabă Vetuţa.

— Platoul superior al dealului are cinci sute şaizeci şi unu de metri înălţime.

Copiii notau, cu înfrigurare şi emoţie, fiecare cuvânt, fiecare detaliu.

— Pe acest platou se înălţau două turnuri-locuinţe, continuă profesorul, a căror fundaţie o vedeţi aici. Acum, priviţi, în dreapta. Vârful acela se numeşte Ciocuţa, iar cel de alături Cetăţuia Înaltă. Pe crestele lor se aflau câte un turn de pază şi fortificaţii de rezistenţă. O să urcaţi în zilele următoare acolo şi o să vedeţi urmele construcţiilor de care vă vorbesc.

A doua zi gazda lor avea să-i urce pe vârful Piatra Roşie. Mihaela notase în jurnalul expediţiei**: „Pe platoul unui deal înconjurat din trei părţi de prăpăstii, pe care nici caprele sălbatice nu le-ar putea urca, la o altitudine de opt sute douăzeci şi unu de metri se află un adevărat cuib de vulturi: Cetatea Piatra Roşie. Zidul ei de incintă avea şase turnuri de apărare. Printr-unul din ele se intra în cetate. Te întrebi cum a fost totuşi posibilă cucerirea ei?”**

Câteva file mai încolo, acelaşi condei nota: **„... Ne-am întors dimineaţa iarăşi pe Valea Grădiştei, părăsind Costeştiul pentru a urca pe înălţimea Blidaru, cea mai puternică fortificaţie ce străjuieşte valea. Admiraţia noastră pentru eroismul şi tenacitatea strămoşilor daci, nu are margini. Ce eforturi greu de imaginat au făcut pentru a-şi apăra independenţa şi libertatea. Aici la Blidaru sunt de fapt două cetăţi îngemănate, cu şase turnuri puternice şi ziduri de neînvins. Poarta de intrare a cetăţii este construită în sistem „a chicane” – cu piedică – ne-a explicat tovarăşul profesor, care îi obliga pe cei ce pătrundeau în turnul ce servea drept intrare, ca după numai câţiva paşi, s-o ia la dreapta, expunându-şi flancurile. A doua cetate geamănă prezintă şi ea o particularitate: platformele de luptă de pe laturile de nord şi de vest. Un întreg sistem de turnuri – trei dintre ele pe**

platoul dealului Faieragu, altele pe terasele Blidarului ce coboară spre apa Grădiştei, apără cetatea…

E o zi minunată, cu cer senin. De pe culmea Blidarului se vede spre nord departe, Orăştia, iar spre sud. Grădiştea Muncelului”…

O zi mai târziu, Temerarii cu profesorul arheolog în frunte poposeau între zidurile anticei Sarmizegetusa regia, înălţată pe Dealul Grădiştei.

— Este cea mai mare aşezare dacică, cunoscută până în prezent, le explică profesorul, cu cea mai puternică cetate din munţi, aşezată la o altitudine de o mie două sute de metri. Suprafaţa ei interioară măsoară trei hectare. A fost începută în vremea regelui Burebista şi refortificată de Decebal. Veniţi acum să mergem spre incinta sacră.

Au străbătut drumul frumos pavat care împarte incinta în două. În interiorul fortificaţiilor profesorul s-a oprit în faţa unor urme de construcţie ciudată.

— Iată celebrul calendar dacic. „Soarele de andezit” cum i se mai spune. După părerea unor specialişti ar fi vorba de ruinele unui lăcaş de cult şi ceremonii. Nu toţi împărtăşim această opinie. Poate unii dintre voi, viitori arheologi şi istorici, vor clarifica într-o zi această enigmă.

Din păcate, o bună parte din vestigiile de aici au fost distruse de căutătorii de comori. Pe la începutul secolului trecut, pe Dealul Grădiştei, un ţăran român a găsit din întâmplare o mare comoară de aur, care a aprins fantezia amatorilor de îmbogăţire fără muncă. Fiscul austriac a trimis oficial echipe de săpători în căutarea altor tezaure, care au făcut prăpăd. Este foarte greu acum să se reconstituie detalii importante ale construcţiei.

— Cum au reuşit romanii – a întrebat Ionuţ – să cucerească acest complex de cetăţi şi fortificaţii din Munţii Orăştiei?

— Sarmizegetusa regia a căzut după îndârjitul asediu din anul 106 e.n., la care a participat vestita cavalerie nimidă din Africa de nord, antrenată special pentru luptele din munţi. Şi apoi, nu uitaţi, cotropitorii erau mai bine înarmaţi şi mai numeroşi. Dacii au rezistat cu eroism legendar. Munţii vuiau de larma sângeroasei bătălii. Vuietul acela nu s-a stins niciodată. Îl auzim parcă şi acum în tânguirea frunzelor de fag.

— Cum era calul regelui Decebal? l-a întrebat Moţişor, aşa, pe nepusă masă, pe profesorul arheolog.

— Legenda spune că era un cal alb ca spuma mării, viteaz şi înţelept ca un luptător.

— Rău s-a mai sălbăticit, a mai spus Moţişor, fără să-şi dea seama de vorbele lui.

— Poftim? a întrebat bătrânul profesor, dar Moţişor şi-a continuat gândul în şoaptă, doar pentru el:

— Am călărit calul regelui Decebal. A rămas pribeag prin codrii din preajma Sarmizegetusei. După toate războaiele rămân cai pribegi…

S-au îndepărtat pentru a vedea platoul pe care se instruiau recruţii din oastea lui Decebal. Vetuţa şi Andrei au rămas printre ruine. Aveau obligaţia să strângă plante specifice acestui masiv muntos, pentru ierbarul şcolii. Aceasta era misiunea lor ştiinţifică. Deodată, i-au auzit strigându-i.

— Veniţi repede!

Nu bănuiau de ce îi cheamă. Au alergat într-un suflet. În partea dinspre nord-vest a cetăţii, printre buruieni, cei doi le-au arătat colegilor câteva spice de grâu. Spice scurte, cu ţepi lungi şi cu paiul gros. Spice coapte, gata pentru a fi secerate. Cine o fi semănat aici grâu? s-au întrebat ei. Au cules spic cu spic, în două mănunchiuri groase. Jos, în luncile Mureşului, şi ale Streiului, grâul era secerat de mai bine de o lună.

Li s-a părut ciudat că grâul creşte la această altitudine. S-au dus la profesor să-i ceară explicaţie. N-a părut prea interesat. Deodată, s-a schimbat la faţă. Trecea printr-un moment de emoţie.

— Unde l-aţi găsit? i-a întrebat el. Haideţi să-mi arătaţi.

L-au condus acolo. Mai rămăseseră câteva spice. A luat unul şi l-a sfărâmat în palme. I-a cercetat boabele, le-a numărat. Aveau o formă lunguiaţă, ca secara, de culoare alb-gălbuie. A ronţăit câteva. Copiii l-au imitat. Boabele erau aromate şi dulci.

— Poate nici nu e grâu. Nu prea seamănă, a zis careva dintre pionieri.

Profesorul nu i-a răspuns. A azvârlit boabele din palmă pe jos. A mai sfărâmat câteva spice, împrăştiindu-le seminţele.

— Săpăm aici, copii! Număraţi cinci paşi spre vest şi trei spre est, între laturile acestor ziduri. Puteţi începe, dacă vreţi, chiar acum.

I-a instruit, arătându-le cum trebuie să mânuiască hârleţul, târnăcopul şi lopata, cum să controleze pământul scos, unde şi cum să-l aşeze. Fiecare palmă de pământ urma să fie cercetată cu toată grija. Altfel, obiecte de mărimea unei monede puteau trece uşor neobservate. Uneltele trebuiau folosite fără prea multă forţă, pentru a nu distruge eventualele probe arheologice

peste care ar fi putut da. La orice semn, ce li s-ar fi părut demn de luat în seamă era obligatoriu să-l cheme pe profesor.

Au început săpăturile cu mare chef de lucru. Pentru asta şi veniseră atâta cale. Profesorul le-a mai temperat elanul, aducându-le aminte că această grabă s-ar putea să le strice treaba. Şi-apoi, forţele trebuie bine dozate, ca să poată săpa şi mâine.

— Aţi prăşit vreodată un strat de flori ori de zarzavaturi? i-a întrebat el.

Toţi au răspuns afirmativ.

— Ei, cu aceeaşi grijă să săpaţi şi aici, i-a mai sfătuit el încă o dată şi i-a lăsat singuri, sub conducerea comandantului-instructor.

Când au încetat lucrul şi se pregăteau de cină, au observat că aproape nici nu se cunoştea unde săpaseră. N-au prea avut spor. Dar profesorul era mulţumit. Au dormit în noaptea aceea cel mai dulce somn, de când au plecat de acasă.

Marea descoperire aveau s-o facă însă a doua zi.

— O presimţeam parcă, povestea mai târziu Mihaela. Eram în drum spre ea. Nu ştiam ce va fi, dar ni se anunţa printr-un al şaptelea simţ. O fericire de un fel necunoscut ne ţinuse, pe mai mulţi dintre noi, treji aproape toată noaptea. Cred că am aţipit numai spre dimineaţă. Ne-a trezit ceasul deşteptător al lui Moţişor. Nici nu ştiam că îl adusese cu el. L-am auzit şi, în clipa aceea, visam că sunt în clasă şi sună de ieşire de la ora de istorie. Şi îmi părea rău.

— De ce ai pus abia azi ceasul să sune? l-a întrebat Săndel.

— Fiindcă, să-ţi spun drept, uitasem de el.

— Bine, dar de ce trebuie să ne scoli cu noaptea-n cap? a protestat Aneta.

— Dimineaţa se sapă mai bine. E răcoare. După ce se ridică soarele, eu mă cam lenevesc.

Era şase fix. Au ieşit din sacii de dormit şi au alergat jos în vale la izvor să se spele. Izvorul era sub un fag bătrân, scorburos.

— În timp ce mă spălam, îşi amintea la rândul lui Vasile, mi-am zis că probabil aici a fost tăiată de către romani, în urma trădării, conducta prin care se aproviziona cetatea cu apă. Setea devenise pentru luptătorii lui Decebal un duşman mai neînduplecat decât cotropitorii. Împărţirea ultimilor stropi de apă a fost imortalizată în marmora Columnei lui Traian. Nimic din imaginile sculptate pe măreţul monument nu m-a

impresionat atât de puternic ca scena aceea. Cu setea, luptătorii daci nu se puteau bate.

După obişnuitele exerciţii de alergări şi gimnastică, ce făceau parte din programul zilnic al Temerarilor s-au aşezat să mănânce. Băieţii se căzneau să deschidă nişte cutii cu conserve, când a apărut profesorul. Înalt, puţin adus de spate, suplu ca un atlet, cu părul alb şi bogat, căzut peste gulerul cămăşii, părea mult mai tânăr decât era. Doar ochelarii cu multe dioptrii îi îmbătrâneau chipul ars de soare.

— M-am gândit azi-noapte foarte mult la ceva, copii. La ce anume, o să vă spun deseară sau poate mâine. Nu-i nicio grabă.

— Dar ne-aţi făcut curioşi, a încercat Vetuţa, mai îndrăzneaţă, să-l stârnească.

— Săpaţi numai cu grijă, ne-a mai zis el şi a plecat spre punctele unde alţi săpători îşi începuseră lucrul. După ce au terminat de mâncat, Temerarii s-au grăbit să-şi înceapă activitatea. Uneltele păreau mai uşoare acum. Ce o fi vrut să spună profesorul? se întrebau ei. N-avea prea multă importanţă. Alte gânduri le frământau acum mintea. Cel mai stăruitor era acela că s-ar putea să nu găsească nimic şi că n-au fost utili şantierului arheologic. Nici n-ar fi de mirare. Erau şi alte echipe acolo care săpau şi nu dăduseră peste un ciob măcar.

Să fi fost ora unsprezece şi jumătate. Nu se mai uita nimeni la ceas. Razele soarelui cădeau aproape perpendicular, dând sanctuarului de la Sarmizegetusa regia o strălucire sărbătorească. Nicio rămăşiţă de nor nu păta albastrul transparent al cerului. Oastea lui Decebal dormea în aşternuturile de piatră ale munţilor somnul nemuririi.

Un zgomot surd, înfundat. Hârleţul Ioanei, cea cu ochi albaştri ca seninul de august, a lovit un obiect.

— Staţi, a strigat comandantul-instructor. S-a auzit ceva.

Au rămas nemişcaţi. Hârleţele şi târnăcoapele au fost puse deoparte. Au luat mistriile şi au continuat să râcâie cu ele pământul. Câteva fragmente ceramice îşi făcură apariţia. Le-au pus într-un coş. Era, evident, ceramică dacică. Profesorul le arătase cu o zi înainte o mulţime de probe asemănătoare.

— Să-l chemăm pe tovarăşul profesor, a zis Vasile.

— Deocamdată, n-avem pentru ce-l chema, s-a opus comandantul-instructor. Să vedem mai întâi ce-i cu zgomotul pe care l-am auzit.

Intrau tot mai adânc cu săpăturile în punctul unde lovise hârleţul Ioanei. Pământul devenea tot mai uscat şi mai tare. Se

grăbeau de parcă îi alerga cineva. O nouă bucată de ceramică. Le depăşea prin mărime pe toate celelalte. Săpau în jurul ei. Nu-i dădeau de margini. Săpau. Se contura gura unui vas. Mistriile pionierilor scoteau cu înfrigurare şi grijă pământul.

Când gura vasului a fost dezgropată complet, Temerarii au făcut ochii mari. Oricare dintre ei ar fi încăput în ea.

— Acum îl puteţi chema pe profesor, a spus comandantul-instructor.

Profesorul a venit într-un suflet. A văzut ce se iveşte din pământul răvăşit, şi glasul lui a început să tremure de emoţie.

— Nu ştiu nici eu, deocamdată, ce fel de vas o fi, a reuşit el să şoptească, probabil că e un chiup mare pentru provizii, dar haideţi să-l dezgropăm complet. E ceva interesant.

Au fost necesare câteva ceasuri bune pentru a-i dezgropa partea superioară. Gura era acoperită cu o lespede de pământ ars. Au coborât centimetru cu centimetru spre baza vasului. Copiii lucrau cu schimbul, câte trei ceasuri. Se înserase pe neobservate, iar ei nu-l dezgropaseră nici pe jumătate.

— O să lăsăm totul pentru mâine, a zis profesorul. S-a întunecat şi e riscant să continuăm.

— Noi avem o altă propunere, au spus copiii. Cinăm şi după aceea să continuăm săpăturile la lumina focurilor. N-o să putem dormi dacă nu aflăm ce-i cu vasul peste care am dat.

Profesorul a fost de acord.

Era o noapte cu lună plină. Peste munţi şi păduri regina nopţii lumina ca un far puternic. Se vedea ca ziua. Săpătorii aproape că nu aveau nevoie de foc. În mintea lui Moţişor încolţise din nou presupunerea că s-ar putea să fi descoperit comoara regelui Decebal, care îl obseda:

— Altceva ce ar putea fi în oala aia care nu se mai termină, se frământa el.

Robust şi sportiv cum era, Săndel venise cu sugestia ca fetele să se retragă în cortul lor, şi să se culce. O să sape băieţii. Nici nu e nevoie de mai mult de cinci săpători, zicea el. Se înţelege că fetele n-au acceptat. Au lucrat la rând cu băieţii. Nu simţeau nicio oboseală. Totuşi, pe la miezul nopţii, somnul avea să-i doboare.

— Gata, la culcare, a spus comandantul-instructor. Continuăm în zori.

Temerarii au intrat în saci şi au dormit sub cerul liber, lângă comoara lor. Pentru că, indiferent ce s-ar fi găsit în vasul acela uriaş, ei intuiau că sunt în preajma unei comori.

A doua zi, în zori, n-a mai fost nevoie de niciun ceas deşteptător, sau de vreun cocoş care să dea deşteptarea. Pionierii s-au trezit ca la comandă. Profesorul era deja pe şantier.

— A sosit clipa cea mare, le-a spus el, cu solemnitate. Veniţi să scoatem lespedea de pe gura vasului.

Temerarii trăiau un vis adevărat. Florinel era aşa de emoţionat că nu mai putea sta locului. Dar care dintre ei nu era emoţionat? Vetuţa îşi ştergea mereu transpiraţia de pe faţă. Ionuţ nu ştia ce să facă cu mâinile. Sorina începuse să-şi despletească cozile negre şi groase, lăsând părul să i se reverse peste umeri. Aneta se descălţase; avea bascheţii plini cu pământ. Ioana stătea pe un bolovan cu bărbia sprijinită în pumni şi cu privirea fixă la vasul dezgropat complet. O fascina. Vasile încerca să facă o fotografie. Nu reuşea. Aparatul se mişca de fiecare dată când vroia să declanşeze.

Săndel şi Moţişor au izbutit să înlăture lespedea de pământ ars. Li s-a arătat atunci o adevărată comoară. Vasul era plin ochi cu grâu. După aproape două mii de ani, boabele curate vedeau iarăşi soarele. Străluceau ca nişte stropi de aur. Profesorul era şi el cu adevărat fericit.

Apoi s-a petrecut minunea.

Sub privirile celor de faţă, boabele au început să-şi schimbe culoarea, întunecându-se. În câteva clipe, au devenit negre, de parcă le încinsese focul. Se produsese fenomenul de carbonizare la contactul cu oxigenul, despre care copiii învăţaseră la fizică.

Ioana şi Moţişor plângeau. Trăiau o dramă, pe care nu o puteau împiedica.

— Ceea ce s-a păstrat aproape două milenii, fără ca timpul

să-l atingă, dispare într-o clipă? se întreabă Vasile.

— Nici chiar aşa, i-a spus liniştit bătrânul profesor. Cum o să dispară? Ce-i drept, grâul pe care dacii îl îngropaseră şi-a pierdut germenele vieţii. Dar boabele ce se împrăştiaseră în ţărâna din preajmă au rezistat, s-au perpetuat ca iarba, din primăvară în primăvară, odată cu noi, strănepoţii dacilor. Spicele pe care le-aţi găsit voi sunt mesajul lor viu către noi cei de azi.

Expediţia s-a încheiat. Cu părere de rău, pionierii şi-au strâns lucrurile şi materialele adunate pentru muzeul şi laboratorul şcolii şi au coborât pe acelaşi drum pe care urcaseră. La Orăştie, la spital, îi aştepta Dragoş, gata refăcut după operaţia de apendicită. Se grăbeau spre casă. Aşa cum îşi propuseseră, au mai rămas o zi la Geoagiu Băi. Înotau acum cu dezinvoltură.

Defileul Văii Geoagiului, trecând prin satele Bozeş, Ardeu, Balşa, Almaşu Mic spre Petreni este străjuit de dealuri cu păduri şi păşuni sărace. Acum, la întoarcere, Temerarii le revedeau cu bucurie. În mâini aveau spicele de grâu culese de pe ruinele Sarmizegetusei regia. Le vor scutura, vor strânge bob cu bob şi le vor semăna într-un ogor în curtea şcolii şi le vor înmulţi de la un an la altul. Şi cum mergeau ei aşa, cu inimile încărcate de bogăţia impresiilor aduse din Munţii Orăştiei, vedeau cu ochii sufletului cum pe dealurile din jur cresc holde nesfârşite de grâu dacic. Vântul de culoarea cerului le mângâia spicele grele şi o mare aurie se revărsa în valuri la picioarele Temerarilor.

O BARCĂ PE IAZ

Ionuţ a trăit cea dintâi aventură pe apă când nu împlinise încă nouă ani. Era într-o după-amiază de vară, în care soarele incendia chipul lucrurilor şi făcea să fiarbă mustul în boabele de struguri. Nemaisuportând căldura, i-a venit ideea să târască spre iazul morii copaia cea mare în care frământa bunica pâinea şi cozonacii de sărbători, şi a împins-o pe oglinda liniştită a apei. A sărit în ea cu avânt şi se visa căpitan pe un transatlantic. Dar, visul a ţinut doar o clipă, pentru că, dintr-un motiv oarecare copaia s-a răsturnat exact în clipa în care temerarul navigator îşi căuta locul cel mai potrivit pentru a se aşeza comod la cârmă; nava îşi descărcase povara în mijlocul iazului.

Întâmplarea şi norocul au făcut ca bunicul lui să privească tocmai atunci pe fereastră şi să-l vadă în primejdie. S-a aruncat în apă şi l-a scos sub braţ ca pe un snop de cânepă pus la topit. Îşi umpluse băiatul burta cu apă stătută şi mocirloasă. Cine nu-l cunoaşte pe Ionuţ ar putea crede că s-a speriat. Nici vorbă. Şi-a lepădat hainele ude de pe el şi se pregătea pentru o nouă lansare la apă a copăii, dar cel care abia cu câteva minute mai înainte îl salvase de la înec l-a înhăţat de turul pantalonilor şi l-a închis în casă.

— Vreau să plutesc, bunicule! i-a spus el aproape plângând.

Tulburat încă de ceea ce era să i se întâmple nepoţelului, dar mândru în acelaşi timp de curajul lui, bunicul a simţit cum i se topeşte mânia.

— Bine, măi băiete, dar copaia nu-i pentru aşa ceva. Dacă nu te-aş fi văzut la timp, te-ai fi dus la fund ca un bolovan. Am să-ţi fac o barcă adevărată cu care să poţi pluti cât vrei, i-a făgăduit bunicul.

Iazul morii primea apă din râul satului, printr-un canal pe care ţăranii l-au săpat, cu mulţi ani înainte, pe sub poala pădurii, pe o lungime de vreo două sute de metri, pentru a-i da panta de scurgere. Când era plin, iazul avea destulă apă pentru a învârti roata morii o zi şi o noapte. Când era secetă, canalul seca, iar nămolul de pe fundul iazului crăpa adânc. Moara rămânea pustie până la venirea ploilor.

Ca orice moară, era aşezată la capătul satului, acolo unde se găsise locul potrivit pentru amenajarea unei căderi de apă. Mai în jos de moară, dealurile care flanchează râul până departe, în

lunca Mureşului, se apropie atât de mult unul de altul, îngustând valea, încât râul şi drumul ce merg împreună abia dacă mai au loc. Pădurile de fagi şi carpeni de pe cei doi versanţi aproape că îşi unesc vara coroanele, umbra şi răcoarea ţinându-i călătorului tovărăşie jumătate de zi de mers pe jos.

La intrarea râului în cheile munţilor, între malurile sale a fost întins, cine ştie când, un pod de lemn. Treceau pe el carele şi vitele dintr-o parte în cealaltă a hotarului. I se spunea Podul Arşiţei, după denumirea dealului dinspre miazăzi şi a pârâului din apropiere, care coboară în salturi prin pădurea deasă pentru a se vărsa furios în râu. Acest pod avea să fie pricina nenorocirii.

— Când îmi faci barca, bunicule? l-a întrebat într-o zi Ionuţ.

— Ai răbdare. Am tăiat salcia şi am pus-o la uscat în şură. La iarnă ţi-o cioplesc. Abia atunci o să fie lemnul bun pentru aşa ceva. La primăvară, cum se încălzeşte puţin, o lansăm la apă.

Copilul aştepta cu nerăbdare sosirea iernii. Părinţii lui îşi aveau casa spre centrul satului, dar el stătea mai mult la bunici. Îi plăcea la ei. Veneau seară de seară oameni cu grăunţe la măcinat şi se întindeau la poveşti până către dimineaţă. El le sorbea vorbă cu vorbă, până ce somnul îl biruia şi-l dobora cu capul pe perna moale.

Îi era necaz, că de multe ori, începea cineva o poveste frumoasă, o asculta cu sufletul la gură, pentru ca, deodată, să simtă cum se cufundă cu totul, într-o Irezistibilă moleşeală, ca într-o ceaţă a uitării. Se trezea din somn abia a doua zi, către prânz. Pierdea mereu partea cea mai interesantă.

— Dacă ai mai lăsa puţin joaca şi ai dormi măcar un ceas, două după-amiază, îi spunea bunica, atunci ai rămâne seara treaz până târziu, să asculţi poveştile.

Ionuţ a înţeles şi i-a fost cu folos. Chiar în seara următoare avea să audă întâmplarea nemaipomenită a unui bătrân cioban din Petreni, care se luptase ani în şir cu o lupoaică ce îi dijmuia, vară de vară, turma, încercase în fel şi chip să scape de ea. Aprindea noaptea focuri în cele patru colţuri ale stânei şi le ţinea în vâlvătaie până dimineaţa. Înălţase gardul de nuiele, pentru ca fiara să nu-l poată sări. A adus câini răi şi neînfricaţi din Biharia, învăţaţi cu lupii. Toate se dovedeau zadarnice. Lupoaica nu se temea de nimic. Sărea noaptea ca o flacără peste îngrăditura ţarcului şi oile îngrozite se buluceau până îl doborau la pământ. Umpleau apoi câmpul şi lupoaica le împingea spre râpi. Omora câte putea, după aceea dispărea cu

cea mai grasă dintre ele.

În neputinţa de a se apăra, ciobanul simţea că îşi pierde minţile. S-a gândit să ceară sfatul păstorilor din hotarele vecine, dar, în afară de blesteme, nu ştiau nici ei altceva. A coborât în sat şi a vorbit cu un bătrân pădurar, cunoscător în năravurile vieţuitoarelor pădurii. De la el nu s-a întors cu mâna goală. I-a dat o otravă ucigătoare, un fel de pulbere roşie, care trebuia presărată pe o halcă de carne şi pusă în pădure în drumul lupoaicei.

A făcut după cum l-a învăţat bătrânul. A doua zi de dimineaţă s-a dus să vadă dacă halca otrăvită mai e acolo. Nu mai era. În ţărâna moale se zăreau urmele animalului. Ciobanul s-a aplecat în genunchi şi s-a uitat cu băgare de seamă la ele. Nu era ce ar fi vrut el. Câţiva paşi mai departe a dat peste trupul mort al unui pui de lup. A pus altă otravă, în mai multe locuri. În zadar. Lupoaica nu vroia decât prada pe care şi-o alegea singură din turmă.

Într-o zi, un moţ care trecea dealul dinspre satele din valea Bradului, cu calul încărcat de doniţe şi site, s-a oprit la stână pentru înnoptat. Şi-a priponit calul de un prepeleag, iar el s-a culcat alături de cioban, în colibă.

— Dacă o să ne lase lupoaica în pace o să dormi bine aici. Ceea ce nu cred, i-a spus bătrânul.

— Oricum, bine că am unde să-mi pun capul, s-a mulţumit străinul.

Au mai povestit cât au povestit, apoi au adormit amândoi. Târziu, după miezul nopţii, calul a început să sforăie şi să smucească dârlogii, iar câinii s-au pornit pe lătrat.

— Vine lupoaica, zise ciobanul. Să ne pregătim.

Au aprins focurile şi şi-au luat ciomegele. Dulăii lătrau la lup, rar şi măsurat, cu glasul schimbat.

— Ea e, spuse ciobanul. Numai pe ea o latră aşa. E în zmeurişul din râpi, dar nu de acolo atacă. Se sloboade întotdeauna din sus, dinspre stânca albă.

— Se vede că îi ştii bine năravul, s-a mirat moţul.

S-a întâmplat întocmai. După vreo jumătate de ceas, câinii sau răsucit înspăimântaţi către miazănoapte. Lătrau acum mai grăbit, mai subţire, deveneau tot mai nervoşi. Lupoaica se târa, îşi pregătea atacul. Cei doi strigau cât îi ţineau gura, azvârleau cu tăciuni aprinşi prin ierburile dinspre marginea pădurii. În staul, oile s-au îngrămădit într-un colţ, paralizate de frică.

Se lumina de ziuă. Câinii au mai lătrat puţin, apoi s-au

liniştit. Lupoaica n-a atacat. Cei doi s-au întins pe iarba udă de rouă şi ciobanul a început să-şi verse amărăciunea:

— N-am odihnă ca oamenii, de nu ştiu câte veri, se plângea el, câinii sunt hăituiţi, iar oile, din pricina sperieturilor, îşi leapădă mieii. Încercat-am şi făcut-am tot ce m-a dus capul, dar n-o pot stârpi şi pace.

A vorbit după aceea moţul, cu înţelepciune:

— Te-oi învăţa eu, bade, ce să faci, numai să iei aminte la ce ţi-oi spune. Şi, dacă nu ţi-o cădea în mână, să ştii că nu-i lucru curat. Căci pe mulţi i-am învăţat meşteşugul acesta şi n-au dat niciodată greş.

Moţul a mai rămas cu el la stână încă o zi şi o noapte. L-a învăţat ce şi cum să facă pentru ca să scape de lupoaica prădalnică, după care şi-a văzut de drum. Nu înainte însă de a-i cere încă o dată ciobanului să jure că nu va destăinui nimănui niciodată ceea ce îl învăţase el. Iar dacă îşi va călca jurământul, să ştie că totul va fi zădărnicit şi turma îi va fi ca şi pierdută.

— Pentru că, ţine minte, uncheşule, a mai zis el, sunt anumite taine ale puterii omeneşti care dacă ar sta la îndemâna oricui ne-ar aduce mai multe necazuri decât foloase.

Ciobanul a înţeles. A vrut să-i plătească pentru osteneală, dar moţul nici n-a vrut să audă de răsplată. Doar după multe insistenţe s-a lăsat înduplecat să ia un boţ de mămăligă rece şi o bucată de brânză pentru drum. Când a căzut înserarea, bătrânul şi-a chemat ortacul mai tânăr şi i-a poruncit:

— O să grijeşti singur de turmă câteva zile. Eu o să fiu plecat în vremea asta cu treburi, departe. Îi ştii rostul de acum şi n-ai a te teme de nimic. Vezi numai s-o cobori la timp, la adăpat, în vale şi n-o laşi să se împrăştie pe hotar. Ţii câinii tot timpul pe aproape.

— Dacă o să vină lupoaica, ce mă fac?

— Nu le scoţi la păscut nici prea devreme, nici prea târziu. Când iarba s-a zvântat şi soarele nu dogoreşte prea tare, atunci e momentul să le deschizi ţarcul, a mai adăugat bătrânul, ca şi când nu i-ar fi auzit întrebarea.

Când soarele a dispărut dincolo de creste şi umbrele copacilor s-au contopit, ştergând orice contur, ciobanul şi-a azvârlit o oaie peste umeri şi s-a adâncit în pădurea de fagi de la poalele muntelui. Cel tânăr l-a aşteptat toată noaptea. N-a venit. Dimineaţa a scos turma la păscut şi el tot nu s-a întors. Soarele a mai asfinţit o dată, a răsărit din nou şi iarăşi a trecut de partea cealaltă a munţilor fără vreun semn de la bătrân.

După şapte zile şi şapte nopţi încheiate, s-a arătat la marginea pădurii. Era în amurg. Abia se distingea, ca o arătare, în penumbra înserării. Venea secătuit de puteri, gârbovit şi împuţinat la trup ca după un lung post negru. Se întorcea cu oaia în spinare aşa cum plecase. În urma lui se târa, ca un câine credincios, lupoaica. Mare, deşirată şi sură, părea o adevărată sperietoare. Cel tânăr s-a mirat peste măsură de ceea ce vedea, dar bătrânul i-a făcut semn să-şi vadă de treabă, că totul e în ordine. Câinii de la stână au mârâit urât şi s-au retras mai la o parte. Ciobanul a intrat în ţarc, a muls câteva oi, a umplut valăul cu lapte şi a zis:

— Mănâncă!

Lupoaica a lipăit tot laptele, a lins valăul şi la urmă, fără altă poruncă, s-a dus şi s-a culcat în colţul dinspre miazănoapte al stânei, acolo pe unde ataca altădată. Bătrânul a îmbucat şi el ceva, apoi s-a învelit în sarica miţoasă şi s-a întins în fata colibei cu braţul sub cap. A adormit îndată sub cerul puzderie de stele şi noaptea n-a mai fost tulburată decât de clopotele de la gâtul berbecilor, când aceştia îşi scuturau stropii de rouă de pe blană. Şi câinii amuţiseră.

Când s-a luminat de ziuă, lupoaica a venit lângă cioban şi n-a mai plecat din preajma lui, până seara târziu, când turma s-a întors la stână şi ea şi-a reluat locul ştiut în colţul îndepărtat al ţarcului. Devenise umbra stăpânului. Doar dacă el o trimitea cu o vorbă sau printr-un semn să abată turma într-o anumită direcţie, sau să adune vreo oaie rătăcită, atunci lupoaica pornea în salturi, îşi făcea datoria, după care se întorcea tot atât de repede înapoi. Câinii continuau să se ţină departe de ea. N-o lătrau, dar o priveau cu ochi răi, duşmănoşi. Se simţeau de prisos. Ea făcea cât toţi câinii la un loc. Nicio fiară nu se mai apropia de stână. Oile puteau umbla pe hotar şi prin pădure nepăzite de cioban.

A trecut vara şi toamna, a trecut şi iarna şi nicio mioară, niciun berbec n-au mai pierit. Bătrânul scăpase de griji. Era liniştit şi fericit.

Povestea lui s-a răspândit repede, până departe, prin satele din munţi. Nu toţi oamenii credeau ce auzeau. Unii urcau sus la stână, să vadă cu ochii lor minunea. Vedeau, dar nu înţelegeau. Îl întrebau pe cioban ce şi cum făcuse. El tăcea. Nu scotea o vorbă despre lupoaică, nu răspundea la nicio întrebare. De aceea, mulţi credeau că s-a scrântit. Atunci începuse să vorbească satul în locul lui. Se auzeau fel de fel de scorneli, care

încercau să destrame legenda, să dezlege taina.

Imaginaţia aprinsă nu le folosea la nimic. Oamenii nu puteau ajunge cu închipuirea la adevăr, nu-şi puteau lămuri meşteşugul prin care schimbase ciobanul firea sălbatică de fiară a lupoaicei în docilitate de câine credincios.

Nu l-a mai părăsit pe cioban şi nu s-a mai îndepărtat de turmă. A murit după mulţi ani, de bătrâneţe. Bătrânul i-a jupuit blana şi şi-a făcut din ea o glugă, pe care o purta vară iarnă şi pe care n-a mai lepădat-o de pe cap până la sfârşitul zilelor lui. A murit ducând taina cu el.

Povestea l-a turburat mult pe Ionuţ. Aşa cum l-au tulburat toate poveştile pe care le-a auzit în serile lungi de iarnă petrecute la moară. Dar, de barcă nu uitase.

— Nu s-a uscat încă salcia aceea bunicule? îi reamintea el, din când în când.

— O mai lăsăm puţin şi ne apucăm de treabă.

Când apăruseră primele semne ale primăverii, morarul a tăiat salcia în scânduri groase, le-a potrivit ca lungime, şi-a ascuţit bine dălţile, tesla, rindelele şi câteva zile la rând n-a mai ieşit din şură. Acolo îşi făcuse atelierul. Bărci nu mai construise niciodată. Era însă cel mai priceput dulgher din sat. Cioplea şi îmbina cazi, butoaie, roţi, orice-i lipsea omului în gospodărie. Punea mâna pe scule şi, până nu scotea din lemn ceea ce dorea, nu se lăsa.

Barca îşi dezvăluia cu fiecare zi conturul sub ochii extaziaţi ai lui Ionuţ. Stătea şi privea la bunicul lui cum lucrează, iar dacă îi cerea să-l ajute cu ceva, alerga într-un suflet unde îl trimitea.

— Adu-mi ferăstrăul cel mic, din pod, Ionuţ!
— Gata, bunicule, într-o clipă.
— Pune smoala la încălzit!
— Îndată, bunicule!
— Ţine rama asta nemişcată, până îi potrivesc perechea.
— O ţin, bunicule.
— Du-te la bunica şi spune-i să-mi trimită sticla aia cu răchie, că am îngheţat de frig.
— Acuşi sunt înapoi!

Şi aşa, cât era ziua de mare, Ionuţ îl ajuta cu ce putea, iar bunicul lucra cu spor. Într-o săptămână barca era gata.

— Acum, pe apă, copile. Poţi pluti cât vrei. Numai iazul să se umple odată.

Dar tocmai asta era nenorocirea. În iarna care trecuse, nu ninsese şi nu plouase aproape deloc, iar canalul secase. Mai era şi destul de frig, aşa că lansarea bărcii se amâna mereu. Pe la mijlocul lui aprilie, începuseră totuşi ploile şi, în câteva zile, iazul se umpluse ochi. Moara mergea într-una. Înfloriseră sălciile şi cireşii, malurile se acoperiseră cu tufănele şi ciuboţica cucului, cu păpădii şi toporaşi. Turmele urcau la munte. Primăvara intrase în toate drepturile ei. Ionuţ visa noaptea călătorii lungi şi pline de aventuri pe mare cu barca. La cârmă

era când el, când bunicul.

Într-o dimineaţă, dându-se jos din pat şi privind pe fereastră spre iaz, l-a văzut pe bunicul său plimbându-se cu barca, de-a lungul malului, chiar pe sub streaşina casei. Îi făcea proba. În culmea fericirii, copilul a alergat afara desculţ şi în cămaşa de noapte, aşa cum se sculase şi era gata să sară în apă, ca să ajungă mai repede la barcă. Bunicul a tras la mal şi l-a ajutat să urce.

— E mai frumos decât în vis, bunicule!

I-a arătat cum să ţină lopeţile şi cum s-o oprească pe loc. A învăţat repede. El ţinea o lopată, bunicul cealaltă. Loveau apa în acelaşi ritm. Barca aluneca uşor. Apoi Ionuţ a rămas singur. După vreun ceas, bunica l-a strigat la masă.

— Mai rămân puţin, bunico. E atât de bine pe apă!

— Acum să vii! Altfel se răceşte plăcinta cu varză.

A tras repede la mal, a legat barca de un prun şi a alergat la bucătărie. A mâncat în grabă, apoi a vrut să se întoarcă la barcă. Dar bunicul l-a oprit.

— La culcare! Trebuie să te odihneşti după masă, ai uitat?

— Bine, bunicule. Dorm cât ai clipi.

Devenise mai ascultător, mai harnic. Din vacanţa de primăvară mai rămăseseră câteva zile. O să şi le petreacă pe iaz şi-a zis el. Exerciţiile la matematică şi compunere le făcuse. În privinţa aceasta şcoala putea începe oricând.

Toate celelalte jocuri şi distracţii rămăseseră pe planul al doilea. „Navigaţia” pe iaz nu putea fi egalată de nicio altă distracţie. Copiii satului îşi petreceau şi ei de acum înainte tot timpul liber, bălăcindu-se în apă şi plimbându-se cu barca lui Ionuţ. Aşa a trecut primăvara, vara şi toamna acelui an.

În vara următoare însă se înfiinţase în sat o echipă de fotbal a copiilor. Ionuţ nu putea lipsi. Fotbalul îl pasiona de mult. Terenul de fotbal era în luncă, în apropierea morii. Antrenamentele începuseră odată cu prima zi de vacanţă şi se prelungeau de dimineaţă până seara, cu pauzele scurte pentru masă.

Ajunsese în scurt timp căpitanul necontestat al echipei. Era cel mai combativ. Turneele începuseră imediat. Nu prea departe de casă, dar, oricum, luaseră toate satele din jur la rând. Temerarii – aceasta era, fireşte, denumirea echipei lor – întrecuseră la scoruri categorice, toate formaţiile cu care se confruntaseră. După aceste succese îşi propuseseră să organizeze un campionat în toată regula, la care să participe

echipe de copii din cele nouă sate ale comunei. Ceilalţi colegi şi prieteni îi împărtăşeau ideea. Urma doar să ia legătura cu profesorul de educaţie fizică de la şcoala generală de zece ani şi să-i ceară sprijinul. Erau siguri că va fi încântat să-i ajute.

De barcă uitase aproape cu totul. Zăcea în şură, acoperită cu paie, pentru a nu se usca prea tare. Ionuţ crescuse, era de-acum în clasa a şaptea şi avea alte pasiuni. Lecturile şi exerciţiile la matematică şi fizică îi luau cel mai mult timp, iar orele libere pe care şi ie programase pe timpul vacanţei nu-i ajungeau pentru antrenamentele la fotbal. Se mai întâmplase ca tot pe atunci să se lase o secetă care uscase iazul. Fără iazul plin cu apă barca nu mai folosea la nimic.

Timpul zbura. Ionuţ se lungise ca o nuia, cum zicea bunica. Era în clasa a opta, când au venit inundaţiile cele mari. Răzvan, Moţişor şi Ioana, cu care învăţa de obicei, se aflau în ziua aceea la el. Se pregăteau pentru faza judeţeană a olimpiadei, de matematică. Ocupaseră şi cu un an înainte locuri fruntaşe. Acum doreau să se menţină în frunte, hotărâţi să aducă cel puţin un loc întâi în sat.

Din când în când, profesorul îi verifica şi le dădea îndrumările cuvenite. Trebuia să insiste mai mult pe algebră şi geometrie. De regulă lucrau după revista de matematică, unde apăreau probleme şi exerciţii mai complicate. Acum îi interesa numai anumite capitole din matematică, cele mai dificile.

Învăţau în şură. Era mai plăcut acolo. Bunicul le confecţionase o tablă mare din scândură geluită, care ocupa aproape jumătate dintr-un perete. Puteau lucra toţi patru deodată la ea. Era mai bună decât cea pe care o aveau la şcoală. Când unul dintre ei se împotmolea, îi aştepta pe ceilalţi să termine, apoi îi chema în ajutor. Analizând împreună datele problemei, în cele din urmă, uneori după ore în şir de căutări, găseau soluţia. Atunci bucuria era din cale afară de mare.

Cu cât se adânceau în studiu, cu atât se împotmoleau mai des. Era şi firesc. Ajunseseră să rezolve probleme şi exerciţii din manualul pentru clasa a zecea. Ce-i drept, apelau tot mai des la profesor. Dar el era mulţumit. Elevii lui, cu care lucra dintr-a cincea, făceau progrese care îi umpleau inima de bucurie. Erau fala cercului de matematică din şcoală. Când cei din clasele mai mari nu se descurcau în exerciţiile de algebră, profesorul trimitea după Ionuţ, Răzvan, Ioana sau Moţişor şi le cerea să le demonstreze cât de simplu este totul. Familia se întreba, oare de la cine moştenise Ionuţ pasiunea şi talentul pentru

matematică?

— Nici de la mama, nici de la tata, spunea bunicul, când venea vorba de notele de zece, cu care se umpluse carnetul lui de elev. De la mine. Dacă nu fugeam de la şcoală, mare matematician ajungeam, susţinea el, mai în glumă, mai în serios.

— Cum, bunicule, a întrebat mirat Ionuţ, tu ai fugit de la şcoală?

— Ba bine că nu, îl liniştea el. Crezi că totdeauna şcoala era ca acum?

— Înţeleg, dar ceilalţi copii...

— Treaba lor. Eu nu suportam şi gata. Îmi plăcea libertatea şi numai aici, la moară, o aveam cu adevărat.

Povestea lui Petre Hora, căci acesta era numele bunicului, era cunoscută în sat şi cei de o seamă cu el şi-o aminteau bine.

Totul s-a întâmplat puţin înainte de război. Împlinise unsprezece ani. Tatăl său l-a luat de mână şi a trecut cu el Setraşul spre Deva, ca să-l dea la învăţătură mai înaltă... Drumul spre Deva era lung şi obositor. Au mers pe jos, toată noaptea, ca să ajungă a doua zi la timp.

Copilul era atât de obosit, de i se părea că praful drumului e un noroi vâscos în care i se împotmolesc picioarele. Păşea cu ochii închişi pe jumătate, de somn.

Nu mai plecase până atunci din sat. Nu mai văzuse un oraş.

A doua zi, spre seară, au ajuns la porţile Devei. Copilul simţea în urechi un vuiet necunoscut şi înfiorător. Ce-ar fi s-o întindă înapoi, îi trecea gândul prin minte. Dar tatăl său îl târa de mână ca pe un sac.

De cum a intrat în oraş, a început să zică bună ziua la toată lumea, ridicându-şi chipiul nou de pe cap, aşa cum îl învăţase domnul învăţător că trebuie să se poarte. Dar nimeni nu-i răspundea.

Copiii pe care îi vedea pe stradă nu erau nici ei mai breji. Se uitau după el ca după un urs şi râdeau batjocoritor. Nu ştia de ce. Şi-a dat seama mai târziu. Era îmbrăcat cu totul altfel decât ei: cu cioareci albi şi haină neagră din postav, croită şi cusută în casă de mamă-sa cu mâna. Cămaşa era din cânepă aspră înflorată cu arnici. În picioare încălţase opincuţe noi, modelate de bunicul său, dintr-o bucată de piele de porc.

Toate acestea n-ar fi însemnat nimic dacă, colac peste pupăză, copiii care întorceau capul după el nu i-ar fi văzut chipiul nou, căzându-i pe ochi. Chipiul îi dădea într-adevăr un aer caraghios. Îl cumpărase tatăl său cu mare cheltuială de la

un meşter din Abrud. Era însă făcut pentru elevii din cursul superior al liceului, ceea ce tatăl lui Petre Hora nu ştia. El îi ceruse meşterului chipiul cu cele mai multe fireturi şi cozorocul cel mai strălucitor.

Când au ajuns la şcoala cu patru etaje, clădirea cea mai înaltă pe vremea aceea din oraş, copilului i s-a părul că se prăbuşeşte peste el. Curtea era plină de părinţi şi copii, care sosiseră din toate părţile, pentru examenul care începea a doua zi dimineaţa.

Cineva le-a făcut cunoscut că dormitoarele internatului s-au umplut şi nu mai este loc de dormit. Tatăl şi-a luat fiul de mână şi, după ce au încercat în zadar pe la câteva case de la ieşirea din oraş, ca să găsească adăpost pentru noapte, au ieşit în câmp unde şi-au făcut culcuş într-o căpiţă de fân. Cu toate că era frânt de oboseală şi nesomn, copilul n-a închis multă vreme ochii, privind cu durere cerul înstelat ce se înălţa deasupra Setraşului, acolo unde era salul lui. Un dor nepotolit îl tăia la inimă. Dorea să se întâmple o minune prin care să se întoarcă numaidecât acasă. În cele din urmă a adormit. Dar vuietul oraşului, ca zgomotul unei ape mari ce se prăvălea din cer, îl auzea şi prin somn.

Când zările s-au luminat, s-au sculat şi s-au îndreptat spre clădirea aceea înaltă şi rece, unde avea să-şi petreacă de-acum toată copilăria. În clipa în care au ajuns ei, candidaţii tocmai erau invitaţi de secretarul şcolii, un ins înalt şi chel ca un pepene, să intre în sala unde urma să aibă loc examenul. Părinţii au fost trimişi să se aşeze pe băncile aflate în jurul terenului de fotbal.

Venise să-i examineze pe viitorii elevi ai şcolii chiar directorul. Mic de statură şi bondoc, cu ochelari cu ramă galbenă, care nu putea fi decât din aur, directorul nu-i inspira nicio încredere candidatului Petre Horea. Prea nu semăna deloc cu învăţătorul lui din sat şi prea era încruntat şi vorbea răstit.

Erau examinaţi la limba română. Copiii fuseseră puşi să citească, după cum îi striga secretarul dintr-un registru. Când l-a strigat pe Hora, copilul din Petreni s-a ridicat în picioare, cum făcuseră şi ceilalţi, şi directorul i-a aruncat o căutătură de parcă ar fi vrut să spună „lasă că ştiu eu ce poamă-mi eşti".

— Citeşte la pagina 98 – a spus directorul, răstit.

A deschis cartea şi a început să citească. Îi era somn, de vedea două rânduri în loc de unul şi se împotmolea la fiecare cuvânt. Citea un fragment din „Capra lui Moş Savin".

Examinatorul nu l-a lăsat să ostenească prea mult. S-a lămurit după numai câteva fraze încâlcite pe care le-a ascultat, apoi i-a pus o întrebare.

— Cine era Brânduşa?

— Brânduşa era nevasta lui Moş Savin – a răspuns pe nerăsuflate Petre Hora.

Atunci ceilalţi copii au izbucnit în râs. Până şi directorul şi-a îngăduit să-şi înmoaie puţin căutătura rea, într-o umbră de zâmbet. „Ce dracu au boii ăştia de râd”, şi-a zis candidatul în gând, adăugând: „O să-i învăţ eu minte”. Apoi şi-a dat seama de gafă şi s-a corectat.

— Brânduşa era capra lui Moş Savin.

Dar se pare că directorul îşi făcuse deja părerea, pentru că după ce a notat ceva în registrul de pe masa secretarului, a trecut să-l examineze pe următorul candidat.

Lui Petre Hora i-a venit ideea s-o zbughească afară, dar era prea obosit pentru un efort cât de mic.

A urmat, după amiază, examenul la aritmetică. L-a examinat acelaşi director. Cu ajutorul secretarului a întors tabla ce se afla în sală, şi copiii au văzut, scris pe spatele ei cu cretă, trei probleme. Ei trebuiau să le copieze, şi să le rezolve. Printre genele de abia întredeschise, candidatul din Petreni a citit ce scrie pe tablă şi aproape în acelaşi timp, a trecut rezultatul la fiecare din probleme pe foaia lui. Totul n-a durat mai mult de zece-douăzeci de minute. Pe când ceilalţi copii mai descifrau încă textul de pe tablă, el s-a ridicat şi a dus foaia pe masa secretarului.

— Ei, balaure, i-a zis răstit directorul, nu vrei să dai examen?

— Am terminat, domnule – a răspuns copilul foarte plictisit.

Neîncrezător, directorul s-a repezit şi a ridicat foaia de pe masă, ducându-şi-o sub ochelari. I-a mai aruncat candidatului o privire neîncrezătoare, apoi din nou a cercetat foaia de hârtie, pe care parcă nici nu era scris nimic. Ceva îl nemulţumea.

— Ascultă – zise el – de data aceasta mult mai calm – tu n-ai nume? De ce nu ţi l-ai scris pe lucrare?

— Am zăuitat, domnule!

Auzind cuvântul „zăuitat” copiii din sală au izbucnit încă o dată în râs. Directorul s-a înfuriat şi a zbierat la ei.

— Linişte, măgarilor, că ăsta vă bagă pe toţi în buzunar cu matematica lui. În mai puţin de jumătate de ceas a găsit soluţia la toate trei probleme, de parcă le ştia dinainte.

Cea de-a treia problemă era mai mult de perspicacitate,

pentru a se vedea puterea de pătrundere a copiilor şi fusese formulată aşa: „Un melc trebuie să urce din fundul unei fântâni adânci de zece metri spre suprafaţă. Ziua urca trei metri, noaptea cobora doi. Să se afle în câte zile ajunge melcul la suprafaţă”.

Când toţi copiii şi-au prezentat hârtiile, directorul s-a uitat peste ele şi s-a încruntat şi mai tare. Toţi scoseseră ca rezultat la cea de-a treia problemă, zece zile.

— V-am spus, măgarilor, li s-a adresat din nou directorul, că numai el a găsit răspunsul bun. Apoi s-a întors spre Petre Hora.

— Cum ai aflat că melcul a urcat în opt zile?

— Din capul meu, domnule, a răspuns el.

De data aceasta copiii n-au mai cutezat să râdă şi plăcerea asta au avut-o doar directorul şi secretarul.

— Bine, bine, înţeleg, dar cum ai socotit?

— Am socotit aşa, domnule, că după opt zile ajunge sus şi nu mai coboară doi metri, pentru că n-o fi prost să mai coboare, dacă tot a ajuns unde a vrut.

— Ai dreptate, a zis directorul cu mai multă blândeţe. Melcul n-a fost prost şi nici tu nu eşti.

Directorului i-a plăcut şi nu i-a plăcut acest copil. I-a plăcut pentru agerimea minţii, dar nu i-a plăcut pentru căutătura ochilor. Se vedea că crescuse sălbatic, fără nicio supunere.

Când s-au afişat rezultatele, a văzut cu surprindere că a reuşit, fără să vrea. Asta însemna să nu se mai întoarcă acasă până la iarnă, în vacanţă, şi gândul acesta îi îngrozea.

Odată cu începerea şcolii, începea şi chinul pentru el. Dorul de acasă îi sfredelea creierii. Noaptea, când ceilalţi copii dormeau, el plângea sub pătură. Uneori se scula şi stătea în fereastră, privind spre acel vârf de munte, deasupra căruia se înălţa cerul înstelat şi dincolo de care se află satul lui cu moara de apă, cu vite şi oi, cu hârjoana şi plăcerile copilăriei.

Cel mai rău îl chinuia foamea. Mâncarea de la cantină era aşa de puţină şi proastă, că niciodată, nu se scula sătul. Doar când era de serviciu la veselă şi culegea restul de pâine rămasă de la alţi elevi, îşi mai potolea cât de cât foamea.

Cu stângul a păşit şi în catalog. Întârziase, cu încă un copil şi, când au intrat în clasă, profesorul de ştiinţe naturale începuse predarea lecţiei.

— Unde aţi fost voi, puişorilor, până acum?

— Afară, domnule, a răspuns Petre Hora.

— No, dacă ai fost afară, spune despre ce am vorbit eu până

acum?

— Nu ştiu, domnule!

— No! Nu-i nimic, puişorule, treci la loc, ai nota trei.

Seara, la meditaţie, a venit pedagogul în clasă şi a întrebat de el. Era un vlăjgan de vreo douăzeci şi cinci de ani, cu perciuni până sub bărbie, cu un zâmbet permanent şi răutăcios pe fată.

— De ce ai luat, elev, nota trei la ştiinţe naturale.

— Căci n-am ştiut, domnule.

— De ce n-ai ştiut?

— Nu ştiu, domnule!

— Mai eşti şi obraznic, ai? a zis acesta şi i-a cârpit copilului două palme peste obraji de a răsunat clasa. Apoi l-a prins de piept şi se pregătea sa-i mai dea o palmă, dar atunci, ca un uliu, copilul s-a repezit ca amândouă mâinile la faţa lui şi, cât ai clipi, i-a tras câte cinci brazde sângerânde pe fiecare obraz, începând de sub ochi, şi până la bărbie, oprindu-se în perciuni.

Pedagogul l-a lăsat de piept şi şi-a dus mâinile la faţă. I s-a părut că are nisip pe obraz. Când şi-a privit palmele şi le-a văzut pline de sânge, a îngălbenit. Avea peste puţin timp o întâlnire cu pedagoga de la liceul de fete şi faţa începuse să-l usture, desfigurată. Tot sângele i se urcase la creier.

S-a dezmeticit prea târziu. A vrut să se repeadă după el. Dar copilul, dispăruse. Parcă intrase în pământ. L-a căutat peste tot, în spălător, în pod, dar diavolul cu gheare de pisică nu era de găsit.

Pedagogul s-a întors în clasă, să se răzbune pe ceilalţi elevi, care i se păruse lui, râseseră când l-au văzut plin de sânge şi a început să care cu nuiaua lovituri la nimereală. Auzind ţipete în clasă, a intrat profesorul de istorie, care era de serviciu. Pedagogul s-a potolit.

— Ce-ai păţit, domnule pedagog? l-a întrebat el, surprins de înfăţişarea acestuia.

— M-a zgâriat un diavol de elev şi acum mi-a dispărut de sub nas.

— Şi-l cauţi cu nuiaua pe spinarea celorlalţi? Cine îţi permite să te comporţi astfel?

— S-au revoltat, domnule profesor, împotriva mea.

— Înseamnă că nu te respectă şi atunci nu eşti bun de pedagog. Am să aduc la cunoştinţa consiliului pedagogic comportarea dumitale.

Profesorul aducea în zadar o astfel de problemă în consiliul

pedagogic. Prea puţini l-ar fi susţinut, cu atât mai puţin directorul. El bătea cel mai mult.

În acest timp, elevul Hora stătea pitit sub scări, ca un şoarece. Portarul, vrând să ia o mătură de acolo, a dat peste el şi l-a luat de guler.

— Din ce clasă eşti?

— A-ntâia B, a zis copilul.

Portarul l-a târât spre clasă, a deschis uşa şi l-a azvârlit înăuntru. Copiii l-au privit ca pe altă minune, căci nu-l cunoşteau. Ce-o fi cu ăsta – s-au întrebat ei. Şeful clasei l-a luat din scurt.

— De unde picaşi aici, mă?

— De afară. L-am minţit pe portar că sunt din clasa asta, că, dacă mă ducea într-a întâia A, acolo mă aştepta domnul pedagog şi mă omora.

Când le-a povestit că l-a zgâriat, copiii l-au luat sub protecţia lor şi l-au ascuns sub un pupitru. Noaptea l-au culcat în dormitorul lor. Pedagogul, după ce şi-a aruncat privirea după el, când a sunat stingerea şi a văzut că nu-i, a aşteptat dimineaţa ca să raporteze directorului că un elev a fugit acasă. Dimineaţa însă, pedagogul a trebuit să se ducă la infirmerie, pentru că zgârieturile începuseră să se infecteze. „Pisica” n-avea ghearele sterile.

Directorul a aflat abia trei zile mai târziu. S-a repezit în clasă. Când a văzut despre ce este vorba, s-a gândit că e suficient să-l tragă numai de urechi. Plăcerea îi crescuse însă când a văzut că dracul de copil răbda şi nici măcar o lacrimă nu scăpa. Aşa că şi-a intensificat efortul, încercând de data aceasta să-i smulgă elevului agresiv câte un smoc de păr mătăsos de deasupra urechilor. Când această operaţiune a ajuns la punctul maxim, nici copilul n-a mai putut răbda şi s-a repezit ca o vietate sălbatică, l-a prins cu dinţii de nas şi l-a muşcat ca un câine turbat. S-a întâmplat ca şi cu pedagogul. Directorul a urlat de durere şi l-a scăpat din mâini.

De data aceasta, Petre Hora ştia că scăparea nu mai e sub scări, ci departe, dincolo de gardul şcolii. A sărit poarta şi nu s-a mai oprit decât atunci când a simţit că nu mai poate respira; ajunsese afară din oraş şi nici cu ogarii n-ar mai fi putut fi prins. S-a dus pe acelaşi drum pe care venise împreună cu tatăl său cu două luni în urmă, până s-a lăsat noaptea.

N-a cutezat să ceară la nimeni găzduire. Oamenii şi-ar fi dat seama că a fugit de la şcoală şi cine ştie ce le-ar fi trecut prin

cap să facă. Când s-a înnoptat bine, s-a apropiat de un grajd şi a văzut două vaci culcate afară. Era toamnă târzie şi destul de frig. S-a lipit cu spatele de pântecele unei vaci şi a adormit îndată.

Dimineaţa l-a trezit lătratul fioros al unui câine. Tocmai la timp. S-a sculat în grabă şi a luat-o din loc peste câmp, ţinând direcţia vârfului Setraş. În aceeaşi zi, spre seară, ajunsese la grajdul lor de sub poala pădurii comunale. Era ca acasă.

Se aştepta ca vitele să fie închise, iar tatăl său să fi coborât în sat. S-ar fi bucurat să nu dea prea devreme ochii cu el, dar tată-său rămăsese să înnopteze la grajd. Avea o vacă a făta şi tocmai i se împlinise sorocul. Trebuia s-o îngrijească. Câinele era şi el acolo şi l-a simţit de departe. A alergat, lătrând de bucurie, în întâmpinarea lui.

Cine să fie, s-a întrebat ţăranul, de se bucură câinele. Nu-i venea să-şi creadă ochilor când şi-a văzut copilul. Era în capul gol şi speriat. Tatăl lui simţise că s-a întâmplat ceva neplăcut, că nu-i a bună întoarcerea lui.

— Ce-i cu tine, mă?

— Ce să fie, tată. M-a trimis dom-director acasă şi mi-a spus să nu mă mai întorc până nu merg cu tine şi să ducem douăzeci şi cinci de mii de lei taxă pe patru ani înainte.

— Bine, mă, şi unde-ţi sunt lucrurile, unde-i chipiul, cum ai plecat aşa?

— Chipiul mi s-a agăţat de-o creangă şi a căzut acolo, în râpa Dracului, şi nu se mai vedea să îl caut. Merg mâine după el. Lucrurile nu le-am adus, că am zis că tot mă întorc la şcoală.

— Unde dracu să te întorci, mă? De unde să-ţi dau atâţia bani?

Adevărul s-a aflat nu mult timp după aceea. Poştaşul a adus scrisoarea de la liceu, în care se spunea că „fiul dumneavoastră a fugit din şcoală, după ce a săvârşit abateri pentru care consiliul profesoral l-a eliminat definitiv”. Tatăl său a pus mâna pe curea şi se pregătea să lovească.

— Stai să-ţi spun cum a fost, a zis copilul.

După ce i-a povestit totul, lui maică-sa i-au dat lacrimile.

— Nici eu n-aş fi făcut altfel, dacă aş fi fost în locul tău, a zis taică-său şi a aruncat cureaua.

Copilul a învăţat dulgheria cu un unchi al său şi a intrat din nou în rând cu ceilalţi băieţi de seama lui din sat.

A trecut de atunci o viaţă de om. Petre Hora avusese copii, nepoţi, îmbătrânise. Când îl privea pe Ionuţ îşi revedea propria

lui copilărie. Ce repede a fugit timpul.

În şură, Ionuţ, Răzvan, Ioana şi Moţişor erau profund absorbiţi de rezolvarea problemelor pe care le scriseseră pe tablă. Nici nu luaseră seama la ce-i afară. Începuse să se întunece înainte de ceasul prânzului. Nori plumburii şi învolburaţi acoperiseră tot cerul, ameninţând să se prăbuşească avalanşă peste sat. Găinile, derutate, au intrat în coteţ să se culce. În pădurea ce urcă pe coasta din spatele morii, păsările s-au ascuns prin scorburi. Ţăranii aflaţi pe câmp, la lucru, fugeau care încotro, căutându-şi adăpost.

Mai întâi au început fulgerele şi tunetele. Canonada lor a ţinut vreo jumătate de oră, timp în care norii se mai îndesiseră încă pentru a asigura rezerva necesară potopului ce urma. În sfârşit, un tunet mai puternic decât toate de până atunci, a avut darul să nu se mai frângă, rostogolindu-se într-una ca un munte de bolovani pe un pod de scânduri. Vârfurile dinspre apus ale munţilor nu mai puteau fi desluşite prin perdeaua groasă de ploaie ce se pornise şi care se lăţea peste tot satul. Curând a ajuns la moară.

Nu era o ploaie ca toate ploile. Nu cădeau stropi. Curgeau şuvoaie. Era o rupere de nori. Se auzea cum plesnesc ţiglele pe case. Lovindu-se de pământ, şuvoaiele explodau şi se părea că, de peste tot, erup izvoare înspumate.

O cioară surprinsă în zbor a fost doborâtă în fata şurii, cu penele smulse şi aripile zdrobite. Pe Coasta Mare, pe Feţele Albe, pe dealul Arşiţei şi Cărpinişului coborau la vale zeci, sute de pâraie vijelioase şi înnoroiate, cărând tot ce întâlneau în cale. Coteţul lui Crivăţ zăcea în apă. Câinele avea lanţul scurt şi se smucea, simţind primejdia. Începuse să urle.

Ionuţ a tresărit. Până atunci copiii nu se prea sinchisiseră de ce-i afară. Rămăseseră la lucru, ameţiţi de bucuria cifrelor şi a formulelor cu care se acoperise tabla. Furtunile de vară erau, pentru munţii lor, fenomene frecvente cu care se deprinseseră din leagăn. Nu-i speriau. Dar acum câinele cerea ajutor. Ionuţ îl înţelegea.

— Uitaţi-vă ce-i afară, copii! a spus el uluit.

— Mamăăă!, se miră Ioana, simţind cum o pătrunde frigul prin rochia subţire de stambă. Cum o să ajung acasă?

— Ajungi tu, n-ai grijă, a încurajat-o Moţişor. N-o să ţină ploaia toată ziua. Mergem împreună până în sat.

— Trebuie să salvăm câinele. Stă într-o baltă care creşte, a spus Ionuţ, şi s-a aruncat în potopul de afară, cu mâinile întinse

înainte.

Încerca parcă să-şi facă loc printre funiile groase de apă spânzurate de cer. A ajuns, a desfăcut lanţul de la gâtul lui Crivăţ, l-a luat în braţe şi s-a întors cu el în şură. Câinele tremura. Ionuţ a luat din aşternutul lui, pregătit în fânul din podul şurii, unde îi plăcea să doarmă, vara, un ţol şi l-a învelit. Câinele îl privea recunoscător.

— Eşti şi tu ud până la piele. O să răceşti, Ionuţ, i-a atras Ioana atenţia. N-ai ceva pe aici, să te schimbi?

— Cred că am pijamaua. Urc s-o caut.

S-a schimbat. A găsit în podul şurii şi un pulover. L-a pus Ioanei peste umeri. Din târnaţ, i-a strigat bunicul:

— Încercaţi să străbateţi încoace.

— Mai aşteptăm bunicule! Trebuie să slăbească odată.

Nu peste mult timp ploaia a încetat într-adevăr. Norii îşi storceau ultimii stropi, rămânând însă îngrămădiţi pe cerul vineţiu. Pădurea arăta zdrenţuită, ca bătută cu vergile. Râul satului ieşise din matcă, gemând sub povara încărcăturii pe care o purta: arbori dezrădăcinaţi, bolovani, gunoaie, coteţe, animale înecate, garduri, butoaie şi tot ce întâlnise în cale. Un vuiet straniu, venind din toate părţile, umplea golul lăsat de ploaie. Natura respira greu, ca un bătrân astmatic.

Copiii au fugit în casă. Se întunecase. Bunica i-a aşezat la masă. Şanţurile se umflaseră şi drumul satului devenise albie de râu. Răzvan, Ioana şi Moţişor nu mai puteau urca în sat. Era prea târziu. Părinţii ştiau unde sunt şi nu-şi făceau griji. Îşi închipuiau că n-o să se pornească pe o vreme ca asta, spre casă. Au mai rămas şi altădată peste noapte la moară, împreună cu Ionuţ, ascultând poveşti sau învăţând împreună.

— Dormiţi aici. Acuşi vă fac paturile, le-a zis bunica. Tu, Ioana, te culci cu mine, băieţii dorm în camera dinspre iaz.

— Mergem, mai bine, să dormim în podul şurii, bunico, a zis Ionuţ. E aer atât de curat şi plăcut acum, după ploaie şi finul miroase atât de frumos. O să dormim mai bine.

— Atunci, mai luaţi-vă o cergă. E rece noaptea.

După cină au mai rămas la taifas. Vorbeau despre ploaie. Auziseră de la părinţii lor de ruperi de noi, care măturaseră mai demult satul, de nu mai rămăsese nicio casă din luncă întreagă şi niciun copac nerănit.

— Să fim mulţumiţi că am scăpat cu atât, a zis bunicul şi a trimis pe toată lumea la culcare.

Se părea că totul e în ordine. La buletinul despre starea

vremii, de la radiojurnalul de seară, s-a vorbit de ploile torenţiale căzute, în cursul după-amiezii, în centrul Transilvaniei, dar se preciza că precipitaţiile îşi vor restrânge aria. În următoarele douăzeci şi patru de ore, vremea va fi frumoasă şi călduroasă în toate regiunile ţării.

Băieţii s-au dus la culcare, în podul şurii. Norii se rarefiau. Luna plină părea foarte jos şi strălucea puternic.

Broaştele nu mai cântau ca în celelalte nopţi. Ce s-o fi întâmplat cu broaştele? se întreba Ionuţ. Orăcăiau în iaz, de-l asurzeau. Acum, parcă s-au înecat toate. Au amuţit şi mierlele în tufişurile de pe costişa ce se ridică în spatele şurii. Niciun lătrat de câine. Doar vuietul acela înfundat, care nu se ştia de unde vine, şi care se încorporase în starea de linişte suspectă şi rău prevestitoare din natură, nu se stingea.

Răzvan şi Moţişor au adormit. Ionuţ nu putea închide ochii. Îl stăpânea un fel de teamă inexplicabilă. „Ce-i cu broaştele şi cu vuietul ăsta?” se întreba el. Cerul se limpezise. Către miezul nopţii, de undeva, dinspre sat, s-a auzit un cocoş cântând. „În sfârşit, un semn de viaţă”, s-a bucurat el.

Era pe punctul de a aţipi, când găinile, închise în coteţ în partea cealaltă a morii, începuseră să cârâie disperate, ca atunci când le încolţeşte vulpea. S-a mai întâmplat şi altă dată. Vulpea venea, dădea târcoale coteţului, găinile o simţeau şi începeau hărmălaia. Se trezea şi Crivăţ şi se punea pe lătrat şi ordinea în ogradă se restabilea imediat. Vulpea se retrăgea cu coada între picioare, în desişurile din care venise. Dar acum Crivăţ nu lătra. Să nu fi simţit el vulpea? Dintr-o dată găinile s-au liniştit. Le-a speriat cu siguranţă vreun şobolan. Sunt destui la moară. Câinele nu se osteneşte să-i latre.

S-a auzit uşa la casă. Bunicul a ieşit cu felinarul în mână. „De ce n-o fi aprins becul?“ s-a mirat Ionuţ. Apoi, în clipa următoare, din direcţia caselor din luncă a răzbit până aici un strigăt de ajutor. Ionuţ a sărit în picioare.

— Băieţi! Sculaţi-vă. Se întâmplă ceva.

A răsucit comutatorul, dar becul pe care şi-l atârnase de-o grindă în pod, ca să poată citi până noaptea târziu, nu s-a aprins. Nu era curent pe circuit. Înseamnă că furtuna doborâse vreun stâlp electric. Răzvan şi Moţişor s-au sculat ameţiţi de somn.

— Ce e? au întrebat ei derutaţi.

— Nu ştiu, dar e ceva. Vuietul e tot mai puternic. Am auzit un strigăt de ajutor. Parcă venea de la casa Vetei Androne. Haideţi

să coborâm. S-a sculat şi bunicul.

S-au îmbrăcat repede, pe întuneric. Acum auzeau clar cum loveşte apa în pereţii şurii. Au dat să coboare pe scară. La picioarele lor era iazul. Câinele scheuna pe un maldăr de paie înmuiate.

— Bunicule! a strigat Ionuţ tulburat.

— Nu coborâţi, i-a răspuns el. A ieşit râul peste maluri. Trebuie să urc sacii cu grăunţe şi făina în pod. O parte din ei sunt în apă.

— Am auzit pe cineva de la casele din luncă strigând după ajutor.

— Toţi avem nevoie acum de ajutor. Văd eu ce pot face. Voi staţi acolo, că nu puteţi ajunge la mine. Apa în ogradă e până la piept.

— De unde vine atâta apă, se întrebau băieţii, de nu mai încape pe vale?

Depresiunea în care era aşezat satul urca o înclinaţie destul de mare pentru ca râul principal să se scurgă cu uşurinţă. Or, acum nivelul apei, în loc să scadă după încetarea ploii, dimpotrivă, creştea.

Copiii stăteau pe scară şi nu ştiau ce să facă. Chemările de ajutor s-au auzit din nou. Era un glas de femeie.

— E precis mătuşa Veta, a recunoscut-o Răzvan. S-o fi întâmplat ceva copiilor. Toţi trei sunt mici.

— Să urcăm pe acoperişul şurii. De acolo vedem mai bine în jur, propuse Ionuţ.

Au scos câteva ţigle şi au privit afară. Cât cuprindeai cu ochii, în josul şi în susul văii, era numai apă. Strălucea în bătaia razelor lunii ca un fluviu adevărat, care creştea între dealurile ce mărginesc de o parte şi alta satul. Cele câteva case din luncă erau pe jumătate în apă.

— Cum ajungem acolo? se frământa Ionuţ.

— Ascultă, barca aia, de când erai tu mic, n-o mai ai? a întrebat Moţişor într-o doară.

— Eşti extraordinar. Uitasem de ea. E jos, în şură, sub paie. Dar crezi că mai e bună de ceva? O fi crăpat toată de uscată ce e.

— Să încercăm. Haide s-o scoatem, a fost de părere şi Răzvan.

Au scos-o. Lopeţile erau şi ele la locul lor. Dar, până la uşa casei, s-a umplut de apă, gata să se ducă la fund.

— Ce facem, bunicule? Barca ia apă.

— Se înţelege că ia, până se umflă puţin. Uite, folosiţi-vă de găleata aia. Unul dintre voi aruncă apa, ceilalţi vâsliţi. În câteva minute nu mai aveţi probleme. Lemnul se umflă şi crăpăturile dispar.

Au urcat-o pe fată, pe bunica şi pe Crivăţ în barcă şi i-au trecut în partea cealaltă, pe costişă. Coteţele găinilor şi porcul erau sub apă. Nu mai aveau ce salva.

— Hai, bunicule, să te scoatem şi pe tine de aici, i-a zis Ionuţ.

— Nu vă îngrijiţi de mine. Eu mai urc din sacii ăştia în pod. Sunt bucatele oamenilor. Nu le pot lăsa pradă apei. În pod n-o să ajungă. Vedeţi mai bine ce-i la Veta acasă. Să nu i se înece copiii. Nu e nici bărbatu-său în sat.

Râul nu mai curgea în jos. Îşi schimbase cursul spre înapoi.

— Ce-o fi asta, bunicule?

— E de rău. Înseamnă că podul Arşiţei e de vină. S-au agăţat în el copaci dezrădăcinaţi şi bolovani. S-a format un baraj. Numai cu dinamită mai poate fi rupt. Dacă aşa o fi, atunci nenorocirea e mare. Apa o să tot crească.

Bătrânul avea dreptate. Păraiele care alimentau râul îi sporeau apa şi-l împingeau înapoi înspre sat.

Băieţii lopătau din toate puterile spre casele din luncă. Ioana, care li se alăturase, arunca tot timpul apa din barcă cu găleata.

Când au ajuns, Veta şi copiii erau în podul casei, cuprinşi de panică. I-au coborât şi i-au aşezat pe rând în barcă. Nu mai aveau grai. Femeia tremura de spaimă şi de frig. Răzvan, Ioana şi Moţişor s-au urcat într-un copac din apropiere. Nu încăpeau toţi în barcă. Ionuţ i-a dus pe copii şi pe mama lor la marginea apei, pe uscat. Apoi, s-a întors să-şi ia colegii. Casa Vetei tocmai se lăsase într-o rână, după care s-a prăbuşit, dispărând în apă.

— Repede, să-l luăm pe bunicul.

— Priviţi acolo! le-a atras atenţia Ioana, arătându-le un om în apă. Încerca să se agaţe de o scândură.

— E moş Vasile, cojocarul. Se îneacă!

L-au scos şi l-au dus pe uscat. Era mai mult mort decât viu. Ioana a rămas cu el să-l ajute.

— Acum, la moară! a spus Ionuţ.

Apa creştea. Barca rezista bine. Lemnul se umflase. Băieţii erau uzi până în creştet. Aveau noroc de cer senin şi lună plină. Se vedea ca ziua. Bunicul era sus, pe creasta acoperişului. Când i-a văzut, le-a strigat de acolo:

— Mergeţi înapoi, în luncă. Eu stau bine aici, mai pot aştepta. Vedeţi că a lui Văleanu şi ai lui Poenaru n-au scăpare, dacă nu ajungeţi la timp.

Casele lor erau chiar pe malul râului. Apa ajunsese la streşini. Oamenii stăteau căţăraţi pe acoperişuri şi în pomi, îngheţaţi de frig şi de spaimă. Cel mai greu a fost să-i coboare de pe unde apucaseră să se urce şi să-i pună în barcă. Încărcau câte doi-trei şi-i duceau pe uscat. Apoi se întorceau. Când l-au scos din apă pe Lae Poenaru, se făcea ziuă. Era ultimul din luncă. Ionuţ, Moţişor şi Răzvan erau la capătul puterilor.

— La moară, cât mai iute. Nu mai avem ce face aici. Bunicul ne aşteaptă.

Niciun nor nu păta, în această dimineaţă, cerul senin. Se anunţa o zi frumoasă. Pădurile de pe dealuri şi văi respirau liniştite. Aburul respiraţiei lor se ridica suav în văzduh.

— Ne-am rătăcit. Nu văd moara. Unde este moara? N-auziţi? a început să ţipe Ionuţ.

Se făcuse alb la faţă, ca pânza cămăşii de în de pe el. Soarele se înălţa tot mai sus. Hotarul satului fusese parcă greblat şi spălat. Râpi noi se căscau pe povârnişuri. Stâncile străluceau. În jurul bărcii pluteau animale cu burta umflată de apă. Lacul, ce apăruse peste noapte, se lăţea peste toată lunca şi toată valea până la podul Arşiţei, murdar şi plin de hoituri.

Un copil cu glasul sugrumat îşi striga bunicul. Era atâta linişte în jur, că nimeni nu-l auzea.

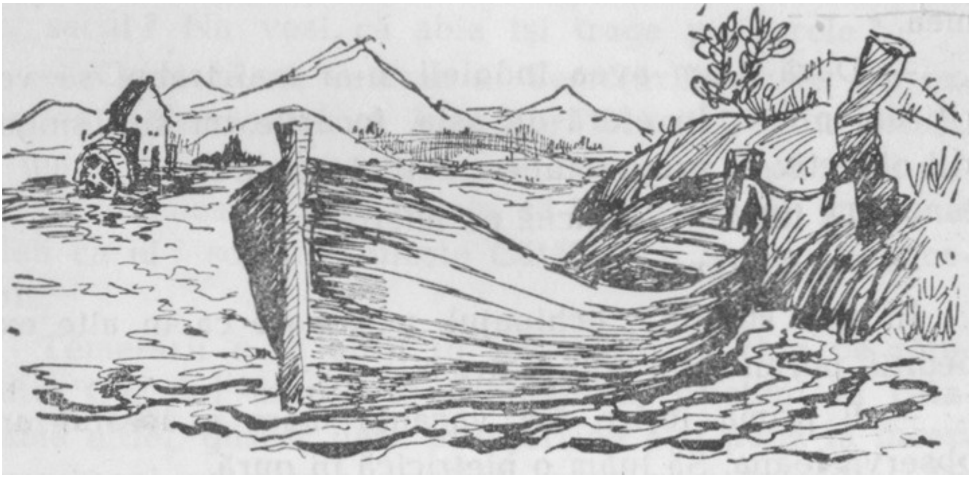

FOCUL SACRU

Se apropia solstiţiul de vară. Prin ierburile din lunci şi de pe dealuri sânzienele explodaseră într-o puzderie de flori galbene, strălucitoare, care împrumutau câmpului o lumină duminicală. Temerarii, sau Puii de Lup, cum li se mai spunea în Petreni, numărau zilele care îi mai despărţeau de momentul cosmic în care pământul traversează cea mai scurtă noapte din an: douăzeci şi unu spre douăzeci şi doi iunie.

— Tu chiar crezi, Vasile, în focurile acelea? îl întrebă Săndel pe colegul lui.

— Ştiu eu ce să zic? Îmi place să-i iau în serios pe bătrâni. Ei ne-au vorbit de aceste focuri.

— Bine, dar niciunul dintre ei nu susţin că le-ar fi văzut. Au auzit doar, povestea şi, la rândul lor, o spun şi ei celor ce-i ascultă.

— Eşti cumva împotriva expediţiei?

— Nu despre asta-i vorba. Îţi dezvăluiam îndoiala mea.

— Dacă n-am avea îndoieli, n-ar mai trebui să verificăm nimic. În afară de asta, focurile nu sunt singurul obiectiv în programul expediţiei noastre.

— Te înţeleg. Atunci… pe miercuri.

— Pe miercuri.

În ziua stabilită, echipajul, mai mare ca în alte expediţii, pornise din nou la drum.

— E prima ieşire din vacanţa mare a acestui an, observă Ioana. Să luăm o pietricică în gură.

— Vorbeşti să nu taci, îi răspunde prompt Cătălin. Nu mi-e destul de greu sacul? Vrei să mai duc şi o piatră în gură.

— Mai arunci ceva din sac, îi sugerează Sorina. Eventual, punga cu mâncare.

— Te rog să nu-l iei peste picior. E sub protecţia mea, îl apără Moţişor.

— Vai, vai! Dacă e sub protecţia ta, de ce nu-i duci tu sacul? Nu vezi că abia îşi trage picioarele?

— Crezi că un veteran al Temerarilor, care are experienţa Setraşului, a Munţilor Orăştiei, a celorlalte drumuri lungi şi anevoioase, pe care s-au desfăşurat expediţiile noastre, are nevoie să-i ducă sacul unul mai slab ca el? se burzuluieşte Cătălin, cu un aer voit comic.

Temerarii s-au oprit în loc pentru a râde pe săturate. Cei doi mezini ai echipajului, prieteni la cataramă altfel, găsesc dese prilejuri de a-şi pune la încercare, unul pe seama celuilalt, ascuţimea spiritului. De data aceasta, a câştigat Cătălin. Moţişor a vrut să-i răspundă, amintindu-i de un cireş din care „coborâse” cu vreo doi ani în urmă cu viteza căderii corpurilor. Dar tocmai atunci s-au repezit la ei doi câini dintr-o ogradă de la marginea satului, lătrându-i înrăiţi şi l-au întrerupt. Momentul potrivit fusese pierdut. Trebuia să aştepte altul.

Soarele incendia zarea înspre răsărit şi ziua se prefira în cupe de culori. Ieşiseră din pădurea întunecoasă şi răcoroasă şi în faţa lor se deschidea, ca o fereastră spre un colţ de rai, priveliştea câmpului cu fineţe ce se întinde peste coline şi vâlcele până sub poalele Dubei.

În transparenţa dimineţii, muntele îndepărtat li se arăta copiilor ca o piramidă de smarald căzută din cer. La drept vorbind, Duba nici nu este propriu-zis un munte, mai degrabă un deal înalt, acoperit până aproape de creste cu pădure bătrână de un verde închis. Spre vârful Dubei se îndreptau Temerarii în această dimineaţă.

Nu le era străină această margine de hotar. Cunoşteau toate izvoarele, toate esenţele de arbori, toate animalele care îşi găseau ascunzişurile pe aici. Cât despre geologia locului, erau aproape siguri că ei n-o să poată descoperi nimic interesant. Agatele după care umblaseră vara trecută se află în partea dinspre răsărit, pe Valea Buneştilor şi în hotarul Almaşului. Nici minereu aurifer nu se găsea. Peste tot se întâlnesc doar structuri bazaltice. Arheologic, Duba prezenta şi mai puţin interes.

— Ar fi fost un loc cum nu se poate mai potrivit pentru o cetate, spuse Dragoş. Dar nici dacii, nici romanii, care şi-au lăsat urmele în zonă, n-au urcat bolovani în vârful Dubei pentru a-l fortifica. O strajă pe această înălţime ar fi putut ţine sub observaţie o bună parte din Apuseni şi prin câteva ruguri aprinse ar fi dat de veste satelor din împrejurimi că se apropie primejdia. Numai că aici n-a fost nicio cetate.

În schimb, se dăduse o bătălie, şi asta copiii ştiau din manualul de istorie. Chiar la poalele dinspre miază-noapte ale Dubei, sub care se desfăşoară satul Curechi. Aici avusese loc prima înfruntare violentă a ţăranilor răsculaţi, sub conducerea lui Horea, Cloşca şi Crişan, cu nobilimea, la începutul lui noiembrie 1784. O troiţă ridicată în centrul satului, pe care Temerarii din Petreni o văzuseră cu un an în urmă, păstra memoria evenimentului.

Dacă în această dimineaţă Temerarii se aflau totuşi la drum, cu noaptea în cap, spre crestele Dubei, aveau un alt motiv. Pionierii îşi propuseseră ca în noaptea următoare – noaptea solstiţiului de vară – să verifice o veche credinţă populară despre care aflaseră de la bunici.

Clipa mult aşteptată sosise. Era douăzeci şi unu iunie.

— Încă vreo câteva ceasuri şi un alt mit se va spulbera, spuse Viorel dintr-a şaptea.

— Nu fi atât de sigur. S-ar putea ca enigma focurilor care ţâşnesc din senin să nu se lase prea uşor dezlegată, îl invită Săndel la mai multă ponderaţie.

— De ce? Doar nu vrei să mă convingi că e vorba de o minune. Minuni nu există!

— Ba da, există! Focurile pe care o să le vedem la noapte sunt o minune, sau o vrajă. Ceva în genul ăsta. N-am nicio îndoială, pretinse Sorina-**Floarea soarelui,** cum o răsfăţau colegii pentru că era lungă, subţire şi mlădioasă. Altfel, cum? De

ce să apară numai şi numai în noaptea solstiţiului de vară?

— Nu-ţi aminteşti că am mai dezbătut problema asta? spune Viorel. Repet pentru tine, părerea mea: în noaptea solstiţiului de vară, pământul se află la hotarul dintre cele două anotimpuri, primăvară-vară. Faptul că fenomenul se petrece tocmai în această noapte e o dovadă că avem de-a face cu o lege a materiei şi nu cu o minune.

Ca astronom al grupului, cum era recunoscut, Viorel vorbeşte cam savant şi cam preţios, dar colegii îi trec cu vederea mica infatuare, fără a-l scuti de câte o ironie.

— Ce materie, dom'le? îl ia la rost Vetuţa. Vrei să spui că focul e materie?

— Mai încape vorbă?

— Şi în ce stare o încadrezi, mă rog frumos? Solidă, lichidă sau gazoasă?

— În niciuna din cele amintite de tine. Focul intră în starea a patra a materiei, care este plasma. Dar ce tot vorbesc eu? Voi dintr-a cincea n-aţi învăţat despre plasmă.

— Nu-ţi mai da atâtea ifose, Viorele, interveni Săndel. Dacă încadrezi focul care ne preocupă pe noi între focurile obişnuite, atunci te asigur că greşeşti amarnic. Ba, aş zice că aluneci în metafizică.

— În ce alunecă? întrebă Ioana, contrariată.

— În metafizică, n-auzi bine?

— Ce-i aia?

— Ei, asta-i bună. Mă întreabă ce e metafizica?

— Chiar aşa. Ce-i aia? Se învaţă cumva într-a opta?

— Lasă-mă, dragă. N-am cum să-ţi explic. Tot nu înţelegi. E ceva care nu există. Nu ştiu nici eu precis.

— Terminaţi cu ciorovăielile, se amestecă şi Dragoş în discuţie. Măcar să ni se arate fenomenul sau minunea la care ne gândim. Avem apoi timp cât vrem să discutăm despre natura lui.

— Adică, ce vrei să spui? Că s-ar putea să veghem degeaba şi să…

— Ba bine că nu!

Prin iarba udă de rouă şi năpădită de toate culorile florilor, cu trupurile încovoiate sub povara corturilor şi a sacilor de dormit, a merindelor şi bidoanelor cu apă, a instrumentelor de observaţie, Temerarii păşesc voiniceşte.

Străbătuseră o bună bucată de drum, fără niciun popas.

— Să ne odihnim puţin, propuse Dragoş. O ţinem de un ceas în ritmul ăsta.

S-au trântit pe saci. Era încă răcoare. Luneta pe care o aveau cu ei trecea din mână în mână, fiecare îndreptând-o spre vârful Dubei, de parcă ar fi vrut să măsoare distanţa pe care o mai au de străbătut. Deşi ştiau că abia spre seară îşi vor atinge ţinta.

Îşi roteau privirea în jur. Natura se trezea din somnul nopţii, într-un amestec de armonii sonore şi de culori. Din văi se ridicau aburii lăptoşi ai ploii ce căzuse cu o zi înainte. Pădurea fremăta în adierea unui pui de vânt rătăcit dinspre miază-noapte. Surprinsă în zbor de primele unde de lumină ale zorilor, o bufniţă scăpă un ţipăt de mirare şi spaimă, grăbindu-se spre adâncul codrului. Acest ţipăt stârni numaidecât larma cea mare a păsărilor în inimaginabile tonalităţi, ca într-un cor fără dirijor, în care fiecare din miile de cântăreţi cântă în legea lui.

— Auziţi! le atrase Vetuţa atenţia, pasărea aceea care cântă ca din frunză este **Turdus philomelos.**

Vetuţa e ornitologul respectat al grupului. Iubea păsările şi le cunoştea după grai, de departe.

— Taci, tu! o ironizează cineva. Dar pe limba noastră nu ştii să-i spui?

— Scuză-mă, îi răspunde pe acelaşi ton Vetuţa. Credeam că înţelegi că e vorba de sturzul cântător.

Dintr-un mărăciniş, din apropiere, îi răspunde sturzului un glas plăcut, ca o şoaptă. Vetuţa îl catalogheează neîntârziat:

— Este **Silvia misoria,** adică **Silvia undulata.**

Pe deasupra grupului trece în zbor o pasăre de mărimea unei frunze de salcâm. Nu-i scapă Vetuţei.

— Uite-l şi pe caraghiosul de **Regulus ignicapillus,** auşelul sprâncenat.

— Ce tot vorbeşti, dragă? Vrei să zici că ceea ce am văzut era o pasăre? Mie mi s-a părut că-i un bondar, o întrerupe Moţişor.

— Dacă mă gândesc că e cea mai mică pasăre de pe la noi, cântărind abia cinci-şase grame, te cred că ai confundat-o cu un bondar. Ascultaţi acum cel mai frumos glas al pădurii…

Dinspre mestecănişul care acoperea creasta dâmbului de dincolo de pârâu, venea un cântec dulce, curgând parcă de pe o strună de harpă.

— Minunata **Luscinia megarhynchos,** draga noastră privighetoare, continuă Vetuţa emoţionată.

— Dar aia care ţipă cu atâta disperare, întreabă Ionuţ, ce neam o fi?

— Dacă nu mă înşel, e chiar Scorţarul, pe numele lui ştiinţific **Sitta europaeo.** Dacă îl vezi cât e de mic, te miri cum poate

scoate un strigăt atât de puternic.

Dintr-un copac scorburos, de la marginea pădurii, venea un alt ţipăt, ceva mai ascuţit, mai zeflemitor. Vetuţa îi spune imediat pe nume, impresionându-şi colegii cu siguranţa cunoştinţelor ei din lumea zburătoarelor:

— Desigur! Se putea să lipsească dumneaei de la concert? Când e vorba să îngâne, n-o întrece nimeni pe doamna **Upupa epos,** prietena noastră pupăza. Dar s-a găsit şi cine să-i răspundă: **Caprimulgi,** adică Mulge-capra.

— Cine mulge capra, dragă? întrebă Moţişor.

— Nu te mai copilări atât, îi răspunse Vetuţa. Nimeni nu mulge capra. Aşa se cheamă pasărea pe care ai auzit-o adineaori.

— Nu cred că vrei să mă iei pe mine personal peste picior, zise aproape indignat Cătălin. Pentru că ştii că eu am o capră. Şi dacă am o capră, bineînţeles că o şi mulg. Când eram mai mic, sugeam la ea ca un ied. De aceea am şi crescut foarte repede.

— Ce să-ţi spun?! îl bate protector pe umăr, Firuţa. Mai ai puţin şi ajungi la genunchii broaştei.

— Mii de tunete! Cum îndrăzneşti? Chiar tu, care la doisprezece ani ai patruzeci la picior.

— Nu-i adevărat. Am treizeci şi şapte.

— Acum, poate. Când o să te măriţi ajungi, n-ai grijă, la patruzeci şi cinci.

Firuţa nu-i mai răspunde. Se prăpădesc toţi de râs.

— Cum e totuşi, Vetuţa, cu mulgecapra? Există într-adevăr o pasăre cu acest nume? vrea să se încredinţeze Săndel.

— Fără glumă, aşa se cheamă. Aţi văzut-o şi voi, sunt sigură, dar nu ştiaţi cum îi zice. Are ciocul scurt şi lat şi îl deschide larg de tot. Probabil de aici i se trage numele. Dacă nu cumva o fi având şi obiceiul de a suge la capre, aşa cum făcea Cătălin când era mic.

Hohotele de râs reizbucnesc.

— Dacă o să inventariem acum toată păsărimea pădurii, ne apucă amiaza la câţiva kilometri de sat, le atrage Dragoş atenţia.

Copiii se ridică, îşi saltă sacii în spinare şi pornesc mai departe, trăgând cu nesaţ aer proaspăt şi parfumat în piept.

— Să dea cineva tonul la un cântec, propune Ionuţ.

— Ispräveşte cu glumele astea! Vrei să scoţi sufletul din noi? Eu abia îmi car sacul, protestează Moţişor.

Ceilalţi se amuză. Coasta dealului devine tot mai abruptă.

Urcuşul e greu. Soarele s-a ridicat deasupra orizontului. Stropii de rouă strălucesc prin iarbă ca nişte perle minuscule. Picioarele copiilor sunt ude până la genunchi.

După două ore de la plecare ajung în islazul mare. Din loc în loc, în vecinătatea pâlcurilor răzleţe de arbori, se vede câte o construcţie improvizată din bârne şi crengi de copac, în care se adăpostesc vitele vara, pe timpul păşunatului. Se aude un muget de viţel. Şi altele. Animalele simt apropierea copiilor. Aşteaptă să fie scoase la păscut.

— Aceea de acolo este coliba noastră, spune Irina şi arată cu mâna spre marginea de sus a islazului.

După ce ajung, fetele se apucă să mulgă cele două vaci. Beau lapte cald pe săturate, apoi îşi umplu câteva sticle să aibă pentru drum. Restul îl toarnă în doniţele de brad, aflate la îndemână. Îl amestecă cu cheag, aşa cum îi poruncise Irinei mamă-sa la plecare, după aceea îl aşază în cămăruţa alăturată, în care se pregăteşte brânza. Scot pe urmă vacile la păscut şi le lasă libere. Desearã o să vină sora mai mare a Irinei să le mulgă şi să le închidă. Acum, copiii pot pleca mai departe.

E ora prânzului. Toţi caută umbra copacilor. Soarele e puternic de tot. Îşi leapădă îmbrăcămintea groasă şi rămân în bluze. Oboseala începuse să-şi arate semnele pe feţele expediţionarilor. Nu se plângea însă niciunul.

Dintr-un orizont într-altul, cerul e limpede ca oglinda. Niciun nor nu-i pătează strălucirea. Dacă şi la noapte va fi senin, pionierii or să fie norocoşi. Pot „citi în stele” în toată regula. Pentru că celălalt obiectiv al înnoptării lor pe creasta muntelui e localizarea constelaţiilor şi planetelor vizibile în noaptea solstiţiului. Cât priveşte primul obiectiv, rămâne de văzut dacă se va realiza.

Soarele începe să coboare spre a doua jumătate a zilei. Copiii intră în pădurea tânără ce desparte izlazul vitelor de cel al oilor.

Pe la mijlocul pădurii se trezesc într-o poiană ceva mai mică decât un teren de fotbal. Iarba e numai bună de cosit. Din spatele unei tufe de alun ţâşneşte speriată o scroafă, urmată de o droaie de purcei. Abia înoată prin iarba încâlcită, grohăind. Se aude un guiţat disperat. Un purcel se încurcase probabil în zmeurişul din poiană, zbătându-se să scape. Scroafa se opreşte în loc, ridică botul ameninţător şi după o clipă numai se întoarce spre ceata de copii, gata de atac. Era crescută la stâna din apropiere şi se sălbăticise. Pentru moment, pionierii paralizaseră de spaimă. Tot atât de repede însă şi-au revenit,

intuind pericolul.

— În copaci toată lumea! strigă Săndel.

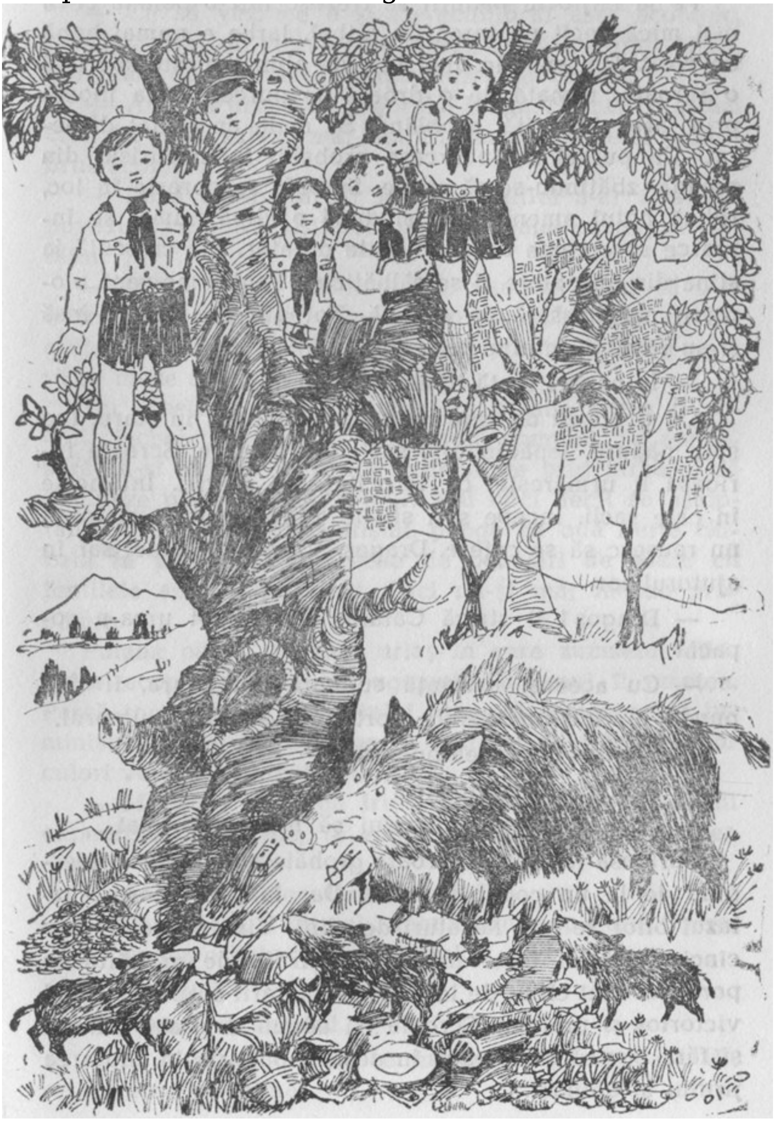

Cu o viteză de care nu se ştiau nici ei în stare, fug spre pădure, lepădându-şi sacii din spinare. Scroafa furioasă îi urmăreşte, cu ferocitate în priviri. Întâlneşte în cale sacii. Începe să-i sfâşie. Moţişor, Irina şi Ionuţ nu reuşesc să se caţere. Dragoş, Vasile şi Săndel sar în ajutorul lor.

— Dragoş! îl strigă Cătălin. Porcii pot urca-n copaci?

— Cu aceeaşi uşurinţă cu care pot zbura, îi răspunde el, într-un vizibil efort de a-şi păstra umorul.

— S-a dus mâncarea noastră…

— A sfâşiat şi corturile…

— Numai luneta bunicului să n-o fi sfărâmat…

Furioasă la culme, scroafa grohăie ameninţător, alergând de la un copac la altul. Dar iată că dinspre izlazul oilor se aud lătrături de câini. Vin în goană vreo cinci dulăi cât nişte măgăruşi, stârniţi de grohăiturile porcilor. Sunt câinii de la stână. Temerarii scapă un „ura” victorios şi prelung. Scroafa îşi adună în grabă purceii şi fără panică se retrage în desişul pădurii, în căutarea jirului şi ghindei.

— Ca să vezi ce e şi cu echilibrul ăsta ecologic, constată plin de convingere Ionuţ. Dacă nu erau câinii, dormeam cu siguranţă noaptea asta în copaci.

— Ai şi tu dreptate, îl aprobă Ioana. Numai că astăzi cred că ne-a salvat mai mult întâmplarea decât echilibrul ecologic.

— Dacă aveam arcul la mine, altfel s-ar fi sfârşit povestea cu porcii ăştia sălbăticiţi, spune cu regret Cătălin.

— N-am nicio îndoială. Mai mult ca sigur că s-ar fi terminat cam aşa, propune Sorina: „În timp ce înghiţea în silă pe Cătălin cel viteaz, porcul era cât pe-aci să se înece cu sfoara arcului său”.

Cu aceste glume, episodul din poiană putea fi socotit încheiat. Copiii îşi reveniseră complet. Se apucaseră să-şi strângă lucrurile împrăştiate prin iarbă şi să evalueze pagubele. Erau mult mai mici decât se aşteptau. Un sac de dormit sfâşiat, punga cu ouă fierte călcată în picioare, o pereche de ochelari de soare cu lentilele sparte, cam atât. Nici nu-şi mai făceau probleme.

Poiana părea un stup uriaş în care zumzetul albinelor acoperea orice alt zgomot. Parfumul îi ameţea. Parcă toate florile pământului fuseseră semănate în luminişul acestei păduri, pentru a stropi cu feluritele lor culori verdele strident al ierbii.

— Moţişor! îl strigă Irina. Parcă tu eşti botanistul expediţiei. Spune-ne, te rog, cum se numeşte floarea aceasta?

— Ăăă… îi spune… **lacrima cerului.**

— Dar ăsteia, îl întreabă Ioana, arătându-i altă floare.

— Aceea e **buburuza de cristal.**

— Şi asta?

— Steaua răsăritului.

— Ia uitaţi-vă, copii, ce minunăţie! descoperă Firuţa o floare

violetă.

— E buna vestire, spune prompt şi mândru de el Moţişor. Anunţă o vară bogată şi lungă, adaugă el cu importanţă.

— De asta ce zici? îl întreabă Vetuţa.

— Ce să zic? **E sfioasa pădurii.**

Copiii sunt uluiţi de cunoştinţele colegului lor mai mic. Se vede că îşi luase în serios sarcina şi învăţase cu temei.

— Asta se cheamă **parfumul raiului**; asta **ochii păsării măiestre**; asta **orfana dormind,** continuă el culegând câte o floare şi numind-o pe loc. Priviţi **clopoţeii haiducului,** priviţi **floarea de gheaţă,** priviţi… ăsteia i se spune **trei petale.**

— Stai, îl opreşte Săndel. De ce trei petale, când eu constat că are şase?

— Constaţi greşit, îl pune Moţişor la punct. Numără-le cu ochii deschişi.

Săndel smulge petală cu petală. Sunt trei, dar crestate atât de adânc, încât la prima vedere par şase.

De sub un mărăciniş, Viorel culege o floare de culoarea vişinei.

— Pariez că pe aceasta n-o cunoşti, îl provoacă el pe încercatul botanist.

— Ai şi pierdut pariul: ceea ce ai tu în mână este **crăiasa amurgului.**

Firuţa vine ia el cu trei flori felurite.

— Poţi să le numeşti?

— Fără probleme. Aceasta e **paharul cu nectar,** cealaltă **umbrela licuricilor,** iar a treia… **sufletul mimozelor.**

— Mic trişor ce eşti, îl ia Firuţa de guler. Minţi de îngheaţă apele. Toate denumirile pe care ni le-ai spus sunt inventate de tine. Te-am prins cu câteva care ştiu bine că se numesc altfel. Uite, de exemplu…

— Ce vrei să insinuezi, sare el arţăgos, că aceste denumiri nu există?

— Întocmai!

— Foarte rău. Ar trebui să existe. Şi-apoi, la urma urmei, de aceea aveţi un botanist cu voi, ca să dea un nume plantelor pe care le descoperim.

Voia bună îi molipseşte pe toţi. Moţişor reuşise să-i păcălească într-un chip plăcut. Denumirile date de el erau cu adevărat inspirate şi au hotărât să facă un ierbar cu plante şi flori din Poiana mistreţilor – dăduseră şi poienii un nume – cu

noile denumiri.

— Un lucru este foarte clar, conchide Vasile. Că Moţişor e mai bun ca poet, decât ca botanist.

Intraseră din nou în pădure. Cu cât urcau, panta devenea tot mai abruptă. Se căţărau prinzându-se cu mâinile de crengi, de rădăcini, de colţurile de stâncă. Pe măsură ce se apropiau de vârful muntelui, arborii deveneau tot mai rari. Soarele cobora spre asfinţit. Curând se va lăsa întunericul. Şi mai au încă mult de mers. Iar după ce ajung, au de întins corturile, de pregătit cina.

Cei mai mulţi dintre ei se resimt de pe urma oboselii.

O pereche de vulturi planează deasupra pădurii, lăsându-se în voia curenţilor de aer. Or avea cuibul pe aici, pe undeva, în vreo despicătură a stâncilor de care se lovesc norii încărcaţi de fulgere în timpul furtunilor. Jos, în vale, se aud tălăngile oilor care se îndreaptă spre stână.

Ciobanii şi îngrijitorii vitelor se strigă dintr-un deal în altul. Unul vrea să ştie când e târgul la Zlatna; altul întreabă de rezultatele etapei de fotbal. Cel care trebuie să-i răspundă are un aparat de radio cu tranzistori. Încearcă să-i comunice rezultatele, dar e răguşit şi celălalt nu înţelege nimic. Se lasă păgubaşi. Undeva, nu departe, pe câmp, un ţăran bate coasa şi loviturile ritmice ale ciocanului pe tăişul lamei de oţel răzbesc până aici. Iarba în poieni se înfioară.

Copiii urcă unul după altul. În frunte e Dragoş. Îl urmează Vasile, Ioana, Moţişor, Irina, Vetuţa, Săndel, Sorina, Firuţa, Viorel, Cătălin şi Ionuţ.

Au ajuns după asfinţitul soarelui. Umbrele se contopiseră şi pădurea se întunecase. În vârful Dubei nu e nicio palmă de loc neted. Doar stânci şi blocuri uriaşe de piatra cu suprafeţe regulate, de ai zice că e lucrătură de mână omenească. Cu greu îşi găsesc an loc potrivit pentru întinderea celor două corturi.

— Tot răul spre bine, filosofează Săndel. Între stâncile astea înalte suntem feriţi de vânt şi din spate şi din lături. Iar platforma de piatră de colo, numai bună pentru a ne instala punctul de observaţii astronomice.

— Merg să caut un crăcan ca să fixez luneta, se oferă Ionuţ.

Sarcinile sunt repede împărţite. Unii dintre băieţi întind corturile, ceilalţi strâng vreascuri pentru foc. Fetele pregătesc cina. Scot din rucsacuri brânza, slănina, ceapa şi usturoiul verde, plăcintele cu varză, făcute de Ioana, pateurile cu jumări, coapte de Sorina. Câteva ouă fierte pe care le mai putuseră

recupera după dezastrul scroafei de la stână. Ca desert au nuci, cireşe şi mere văratice.

Le aşază pe două ştergare albe şi lungi. Drumul le dăduse o foame de lup. Slănina sfârâia deasupra jăratecului şi copiilor le lăsa gura apă.

Când totul a fost gata, Temerarii s-au aruncat pe mâncare de parcă veneau dintr-un post îndelungat. Cât ai bate din palme, de pe ştergarele albe au dispărut şi ultimele firimituri. Nici măcar o furnică n-ar mai fi avut ce aduna de pe urma lor.

Stelele se aprinseseră pe cer, una câte una. Luna nu răsărise încă, dar peste întinderile vizibile ale pământului stăruia o lumină crepusculară. Doar prin văile care brăzdează hotarul satului şi în care îşi caută culcuşul sălbăticiunile codrului, coborâse bezna de nepătruns a acestor ceasuri din noapte.

Deodată, prin pădure, nu mai departe ca la o aruncătură de piatră de locul unde îşi aşezaseră copiii tabăra, se aud paşi grei sub care trosnesc vreascurile. Din când în când, paşii se opresc pentru câteva clipe, după care pornesc iarăşi, neîncrezător, ezitant. Temerarii abia dacă mai respiră.

— Îl auziţi? Măcar dacă s-ar apropia, spune Vasile.

— Cine să se apropie? întreabă Firuţa cu glasul sugrumat de teamă.

— Ai să vezi…

— Mi-e frică, se aude altă şoaptă.

— Nu mai vorbiţi. Dacă ne aude, se întoarce şi fuge…

— Eu nu vreau să vină nimeni…

— Lasă-l să vină. Să-l vedem. N-o să ne simtă prea de departe. Vântul bate din direcţia lui.

— Crezi că e un lup?

— Da’ de unde!

Din stejăriş îşi face apariţia un cerb maiestuos, cu coarnele ca nişte crengi de copaci. Descoperind că nu e singur în acest ungher al codrului, fuge cu salturi mari.

— Pregătiţi harta cerului boreal, comandă Dragoş. Toate constelaţiile sunt perfect vizibile. Trebuie doar să le identificăm.

Desfăşoară harta astronomică pe stânca plată din apropiere, luminând-o cu lanternele. În centrul ei se află steaua Polaris, steaua Polară. O caută apoi cu luneta şi binoclul pe firmamentul albastru, pe care se aprinseseră puzderie de făclii pâlpâind. Dar stelele se văd bine şi cu ochiul liber.

— Uite-o! E cea mai mare şi mai luminoasă dintre toate, observă Vetuţa.

— În dreapta ei, retrasă spre noi, se vede **Ursa Minor,** sau în denumirea populară Carul mic, explică Viorel. Se văd cele patru „roţi” şi celelalte două stele care îi formează oiştea. La capătul ei se află steaua Polaris.

— Am descoperit şi Carul Mare! strigă Săndel. Iată-l în aceeaşi direcţie. Câteva grade spre orizont.

— Vrei să spui că ai descoperit **Ursa Major,** ca să ne exprimăm în termeni ştiinţifici, îl lămureşte astronomul grupului. Să urmărim însă mai departe. Tot în dreapta faţă de axa stelei polare, ni se înfăţişează constelaţia **Hercules.** Unind cele patru stele centrale, obţinem un aproximativ trapez. Dacă din unghiurile lui tragem câte o linie dreaptă, întâlnim celelalte stele din componenţa ei şi obţinem imaginea unui uriaş cu braţele şi picioarele larg deschise. Priviţi cu atenţie şi mai ales cu fantezie. O să descoperiţi chiar imaginea unui… Hercules.

Copiii mai localizează în continuare constelaţiile **Scorpius, Serpens, Sagitarius, Lyra.**

— Bunica spune că fiecare stea e un suflet de copil. Când moare un copil sufletul lui se ridică la cer şi luminează ca o stea.

— De unde ştie bunica ta acest lucru, Sorina? Doar n-a zburat printre stele, vrea să afle Viorel.

— Ştie, pentru că ei, când era tânără, îi murise un copil de vărsat. Seara s-a uitat pe cer şi deasupra casei lor răsărise o stea pe care nimeni n-o mai văzuse până atunci. Lumina puternic şi clipea veselă. După puţin timp, bunicii mele îi mai muri un copil. Tot de vărsat. Lângă steaua de deasupra casei lor apăru, chiar în seara aceea, o altă stea, pereche. La fel de luminoasă, de strălucitoare. Erau sufletele copiilor bunicii. De atunci ea le priveşte mereu şi cele două stele o privesc pe ea.

— Care sunt stelele? întreabă Firuţa.

— Nu ştiu. Am vrut să le căutăm, dar casa cea veche a bunicii nu mai este şi nu avem niciun reper. Iar bunica nu vrea să ni le arate. Zice că nu e treaba noastră, stelele acelea sunt numai ale ei.

În clipa următoare, un glob luminos, ca o minge în flăcări, brăzdează fulgerător cerul de la răsărit spre apus.

— O stea căzătoare, se grăbeşte să anunţe Irina.

— Nu există stele căzătoare, pentru simplul motiv că stelele nu pot cădea, o corectează Dragoş. Ceea ce am văzut noi, era un meteorit.

— Şi unde crezi că a căzut? Să mergem să-l căutăm, propune Sorina.

— Mă faci să râd. Putea să cadă undeva pe la Polul Nord sau putea să nu cadă deloc, ci să se pulverizeze prin ardere în straturile superioare ale atmosferei terestre, lămureşte Dragoş problema.

Trecuse de miezul nopţii. În satul îndepărtat nu se mai vede nicio lumină. Oamenii dormeau de mult. Se făcuse frig. Copiii îşi îmbracă puloverele. Ora de astronomie s-a terminat. S-ar fi putut retrage de acum în corturi, să intre în sacii de dormit şi să se lase legănaţi de vise. Numai că abia de acum încolo urmează emoţiile cele mari. Sunt gata pentru îndeplinirea celuilalt punct din programul expediţiei: focurile despre care Temerarii auziseră că se aprind în noaptea solstiţiului de vară, deasupra comorilor îngropate în pământ. Dacă cel ce vede un asemenea foc ajunge la el înainte de a se stinge şi îl acoperă cu o batistă ţesută din fire de borangic, de o fecioară, şi spune cuvintele: „Să se stingă vraja care păzeşte comoara, precum se stinge acest foc“ va fi un om fericit, spune povestea. Cu o lovitură de sapă ar putea scoate comoara. Dar totul trebuie făcut înainte de răsăritul soarelui. Dacă altfel ar proceda, oricât ar săpa, la comoară niciodată nu va ajunge. Ea se va scufunda şi se va scufunda, până unde nimeni nu va putea săpa.

— Acuma, după ce am ajuns aici în vârful muntelui, m-am luminat şi eu mai mult la minte – zice Cătălin – şi uite, am o întrebare: e obligatoriu ca cineva să fi îngropat vreo comoară pe la noi? Şi dacă, să zicem, a îngropat, cum am putea crede, tocmai noi, ditamai pionierii, care de bine de rău am mai umblat cât de cât în lume, că aurul sau argintul se aprinde şi arde ca un braţ de paie? Şi nu oricând, ci taman în noaptea solstiţiului de vară?

— De unde vrei să ştiu eu toate astea? Nimeni nu ştie. Noi vrem să aflăm adevărul. De aceea suntem aici, îi răspunde Viorel.

— De acord. Să presupunem că aşa o fi. În noaptea asta se aprind comorile. Cine ne garantează însă nouă că în Petreni au fost îngropate cândva comori? Şi dacă nimeni n-a îngropat comori pe la noi, ce adevăr o să descoperim?

— Imposibil să nu avem comori în hotarul satului, îl linişteşte Vasile. Aici au trăit dacii şi romanii, pe aici au trecut goţii şi alte popoare migratoare şi aveau la comori… care până la urmă tot în pământ trebuie să fi ajuns. Aşa că… numai grija asta să n-o avem.

— Acestea fiind zise, la treabă, spune Dragoş. Veghem câte

trei, în schimburi de o oră, ţinând sub observaţie hotarul satului. Ceilalţi se culcă. Dacă apare ceva, dăm alarma.

Pentru primul schimb, rămân de veghe Dragoş, Irina şi Firuţa. Restul expediţionarilor se retrag în corturi, frânţi de oboseală. Adorm cât ai bate din palme. Din cortul băieţilor se aude un sforăit. E Ionuţ. Are polipi şi respiră pe gură. Îl dusese tatăl său la un orelist, la oraş, ca să-i scoată polipii, dar când medicul a vrut să-i introducă în nas nişte sârme învelite în vată îmbibată cu anestezic, Ionuţ s-a speriat şi a fugit. Dar acum sforăie de zici că toarce un motan.

Primul schimb s-a terminat fără niciun eveniment. Au urmat de veghe Vetuţa, Săndel şi Ioana.

— Mi-e frig, spune Vetuţa.

Îşi strânge mai cu nădejde puloverul în jurul trupului, dar frigul o face să-şi adune umerii într-un reflex de zgribuleală.

Săndel intră în cort şi cu mare grijă ca să nu-i trezească pe băieţi, scoate o pătură pe care o pune pe spatele Vetuţei. Ioana, deşi mai bine îmbrăcată, se vâră şi ea sub pătură, fără să-şi ia ochii din direcţia sectorului de hotar pe care îl are în supraveghere.

În schimb, Săndel se plânge de zăpuşeală.

— Nu cumva glumeşti? îl întreabă Vetuţa.

— Nu, nu glumesc… Mi-e cald cu adevărat. Sunt foarte călit la frig. O bună parte din vacanţe mi le petrec la o cabană forestieră din Parâng, unde lucrează unchiul Grigore, ca pădurar. Acolo mi-am dobândit rezistenţa la frig. Chiar şi iarna, unchiul Grigore mă trimite să plonjez, gol puşcă, în lacul alpin din apropiere. Odată era s-o păţesc. În timpul unor astfel de exerciţii de călire, un păstrăv uriaş, dintre cei care mişună în lacurile glaciare din munţi, mă apucase de degetul cel mic de la picior, gata să-l înghită. Dacă am văzut cum stau lucrurile, am făcut o întoarcere bruscă cu faţa spre agresor. Peştele a observat îndată că are de-a face cu o pradă nu prea dispusă să se lase devorată, şi a dat bir cu fugiţii.

— Nu te supăra, intervine Ioana, dar eu cred că întâmplarea cu păstrăvul uriaş ai inventat-o tu ca să-l sperii pe unchiul tău şi să nu te mai trimită în lac, pe vreme de iarnă.

— Nu mi-ar fi trecut niciodată asemenea fantezie prin cap. Un alt exerciţiu de călire la care mă obligă unchiul când merg la cabană este frecatul cu zăpadă pe corp până la brâu, timp de zece-cincisprezece minute, după care pot pleca la schi sau la săniuţă.

E ora trei. Se face schimbul. Urmează de veghe Moţişor, Cătălin, Sorina.

— Tu priveşti în direcţia Cornilor şi a Curăturii, distribuie Moţişor sarcinile, adresându-se Sorinei. Eu am grijă de vatra satului şi mai departe până la coastele Setraşului, iar tu, Cătălin, eşti cu ochii în patru către islazul nou dinspre apus şi câmpul cu semănături şi fâneţe.

Zorii bat în geana orizontului. Jos, în poiană, se aud oile chemându-şi mieii la supt. În sat se aprind primele lumini. Poate în ferestrele navetiştilor care pleacă la fabrică, la oraş, cu autobuzul de patru şi jumătate. Stelele îşi pierd din strălucire, gata să se stingă.

— Priviţi, sare ca ars Moţişor. Priviţi, repetă el, colo în curmătură un foc. Un foc mare.

— Ai dreptate. E focul de la varniţa vecinului Toader, îl dezumflă Cătălin. M-ai făcut să tresar de pomană. Chiar nu poţi deosebi un foc de lemne de unul… în care ard comori?

— Nu mai face şi tu pe grozavul, se apără Moţişor. Spune-mi mai bine dacă ştii cum e focul ăla pe care îl căutăm.

— Ei, cum să fie? Albastru, sau roşu, ori poate…

Nu-şi termină vorba. Sorina îi face atenţi:

— Uitaţi-vă colo, în livada cu nuci, mai sus de grădinile satului. S-a aprins un foc. Abia pâlpâie. Vântul parcă îl mână prin iarbă de la un capăt la altul al livezii. Se stinge şi se reaprinde.

— E un foc ciudat… Un foc portocaliu, o susţine Moţişor.

— Formidabil! Un foc de culoarea aurului, observă Cătălin. Sculaţi-i repede pe toţi!

— Staţi, să ne uităm mai bine. Să nu ne înşelăm. O să râdă de noi dacă n-o fi nimic, încercă Sorina o vagă undă de îndoială.

Numai că Moţişor dăduse deja alarma. Temerarii sar în picioare ameţiţi de somn.

— Ce e? Unde e? întreabă ei într-un glas.

— În livada cu nuci, unde a fost vechiul cimitir, le arată Cătălin direcţia cu mâna întinsă.

Locul indicat este o costişă cuprinsă între două pâraie, aşezată sub streaşina verde a pădurii de fagi din partea de vest a satului. Câţiva nuci bătrâni, crescuţi la întâmplare, o acoperă cu coroanele lor bogate aproape în întregime, încât nu poate fi cultivată cu nimic. I se mai spune şi vechiul cimitir. În urmă cu mulţi ani, un ţăran a scos cu fierul plugului din pământ o piatră pe care scria un nume: **Aurelius Iulianus nat. Dacus.** Peste

câteva zile au sosit în sat arheologii. Descoperirea ţăranului din Petreni îi impresionase foarte mult. Ei spuneau că este o stelă, adică o piatră de mormânt, datând din secolele III-V e.n. Cel înmormântat acolo avea nume roman, dar ţinuse să se specifice că este de **natione,** adică de neam, dac. Inscripţia trimetea la perioada formării poporului nostru. Arheologii au început săpăturile şi au constatat că se aflau în perimetrul unui vechi cimitir. Relicve prea importante n-au mai descoperit, dar locului îi rămăsese un nume nou.

— Nici nu se putea un ascunziş mai potrivit pentru comori, îşi dă Ionuţ cu părerea.

— Te cred şi eu, îl susţine Viorel.

— În vechiul cimitir n-o să putem săpa. Nu avem voie să tulburăm morţii, se opune Sorina. Ştiu asta de la mămăiţa.

— Ce tot vorbeşti? Sunt morţi de sute, dacă nu de mii de ani, o contrazise Săndel.

— O fi, dar tot morţi sunt.

— Ce foc ciudat. Nu stă locului o clipă. Parcă vrea să cuprindă toată livada, observă Dragoş.

— E puterea vrăjii. Focul se plimbă, îşi schimbă locul, ca purtat de vânt, ca să nu putem stabili poziţia comorii, presupune Sorina.

— Iar începi cu poveştile, o mustră Ioana. Nu ai învăţat la şcoală că nu există vrăji? Dacă acela e foc adevărat şi arde deasupra unei comori, atunci se adevereşte ce spune bunicul. El zice că aurul care zace în pământ adună pe suprafaţa lui o mâzgă, probabil nişte oxizi care, din timp în timp erup, iar în contact cu oxigenul capătă o luminozitate cu aspect de flacără jucăuşă. Vântul o mătură şi ea reapare până la epuizare. Aurul se purifică şi rămâne veşnic strălucitor.

— I-auzi, Dragoş, ce explicaţie savantă aflăm de la bunicul Irinei, se miră Sorina.

— Pare o explicaţie logică. Dacă e sau nu ştiinţifică, e greu de spus. Nu avem încă cunoştinţe suficiente. Dacă am descoperi cu adevărat comoara, poate găsim şi explicaţia fenomenului.

— Atunci să ne grăbim, e de părere Ioana. La ora cinci şi treizeci şi unu de minute răsare soarele.

— Să ne grăbim, spune şi Vasile. Nu ne-a rămas prea mult timp.

După ce îşi strâng tabăra, pornesc la vale pe vârnişul Dubei. Au spor la coborâre, nu glumă. Odată intraţi în pădure, alunecă pe frunza uscată şi stropită de roua dimineţii, ca pe gheţuş.

Moţişor şi Cătălin au o interesantă iniţiativă. Se aşază pe sacii lor, ca pe o sanie, luând viteză. Ceilalţi îi imită. Pădurea se umple de hărmălaie. Umbre ciudate se scurg printre arbori ca nişte fantome. Din păcate, Sorina, distrată cum e, se trezeşte purtată de sacul ei zburător, cu un copac în braţe. Bine că s-a ales doar cu un cucui. Putea fi şi mai rău. Sanitara grupului nici nu se oboseşte s-o consulte. Accidentul e prea minor. Coborârea continuă ca şi când nimic nu s-ar fi întâmplat.

După jumătate de oră sunt în poiana mistreţilor. Îşi amintesc păţania din ajun. Dar nu se mai arată niciun pericol. După încă un sfert de oră sunt în islazul vitelor.

Pentru Irina aici se termină expediţia. Ea trebuie să se oprească la coliba lor, să mulgă vacile şi să le scoată la păscut. Îi pare rău că n-o să participe la scoaterea comorii. Dar vacile nu ştiu de comori. De cum au simţit că se apropie cineva, au început mugetele. Le doare ugerul de prea mult lapte. Irinei îi place mult să le îngrijească. Dar, acum ar fi dorit să meargă cu grupul. Ei nici măcar n-o pot aştepta. Mulgerea vacilor, punerea laptelui la prins durează prea mult.

Se pregătesc să se despartă de colega lor. În acea clipă pe cerul care începuse să se limpezească, două păsări încăierate îşi fac apariţia, rostogolindu-se prin văzduh. Un agresor şi-o victimă. Un uliu, atacând un porumbel. Porumbelul zboară în zig-zag, se avântă spre înălţimi, se prăbuşeşte în picaj, încearcă mari ocoluri pentru a se desprinde de urmăritor. Uliul se ţine aproape, îşi împresoară prada, o loveşte.

Copiii urmăresc neputincioşi atacul. Suferă din toată inima pentru că nu-i pot veni în ajutor porumbelului. În lumina străvezie a zorilor câteva pene coboară din văzduh. Porumbelul nu are alt mijloc de apărare în afară de fugă. Numai că uliul zboară şi el la fel de repede, dacă nu mai repede. Deseori îl ajunge, îi cară lovituri cu ciocul, îl apucă cu ghearele. Pentru moment victima scapă, uliul îl ajunge din nou, atacul devine şi mai dezlănţuit.

Copiii au amuţit. Dacă ar avea aripi, şi-ar lua zborul, să-l salveze. Deodată, Ionuţ sau Viorel, nici nu se mai ştie care, se porneşte pe fluierături şi ălăuit pentru ca în clipa următoare să se trezească strigând toţi în cor: – Uli-haaa… uli-haa… uli-haaa… de răsunau văile. Se stârnesc şi câinii de la stână şi latră derutaţi. Luat prin surprindere, uliul îşi leapădă prada. Porumbelul abia se mai ţine în zbor. După câteva încercări zadarnice de a-şi reveni, cade în iarbă la picioarele copiilor. Îl

iau în palme. I se simte inima bătând năvalnic. Dintr-o aripă îi curge sânge. Fusese rănit.

— E limpede că nu mai poate zbura, constată Vetuţa. Trebuie să-l ducem neîntârziat în sat la doctorul Cucută, veterinarul.

— Atunci, spre sat cât mai repede! comandă Dragoş. Poate îl salvăm.

— Şi comoara, focul? întreabă Vasile.

— Ai dreptate. Ne împărţim, hotărăşte Dragoş. Vetuţa, Cătălin şi Viorel duc porumbelul în sat, iar noi ceilalţi alergăm spre cimitirul vechi.

Când Vetuţa şi Cătălin ajung în sat, doctorul veterinar tocmai îşi pregătea calul pentru a urca la stână. Îl anunţase cineva de cu seară că se îmbolnăviseră nişte oi. Trebuia să meargă să afle ce-i cu ele. Văzându-i pe copii că se apropie, înţelese numaidecât că s-a întâmplat ceva. E curios să afle. Le iese la poartă, în întâmpinare.

— Un porumbel doborât de uliu, tovarăşe doctor. Vă rugăm să-l salvaţi.

— Să vedem întâi cum se prezintă. Moralul pare să-i fie bun.

— După ce cunoaşteţi? întreabă Cătălin.

— După ochi. Are privirea limpede şi încrezătoare. Dar, ia staţi…

Surpriză. Luând porumbelul din mână, doctorul descoperă că la piciorul drept are fixat un inel. Ceea ce copiilor le scăpase în graba cu care alergaseră până în sat.

— E un porumbel voiajor. Puteţi fi fericiţi. Stăpânul lui n-o să vă uite toată viaţa, mai adaugă doctorul şi începe consultaţia.

— E ruptă aripa? întreabă Vetuţa.

Medicul întinde aripa, apoi îi dă drumul, liberă. Revine la loc, pliindu-se perfect.

— Nu e ruptă. A primit totuşi o lovitură zdravănă. Rana însă nu e gravă. I-o tratez într-o clipă. După aceea o să-l pun într-o colivie. După două zile de odihnă şi refacere îl putem lăsa să-şi vadă de drum. Până atunci voi vedeţi ce-i cu inelul.

Îl scot şi îl cercetează. Sub el se află un bileţel minuscul pe care scrie ceva. Viorel îi citeşte cu glas tare: **„Vino urgent. Sunt grav bolnav. Tata”.** Atât şi nimic mai mult. Cine şi unde e bolnavul? Dar fiul sau fiica căruia îi este adresat bileţelul? Mister. Şi nicio cheie. Doar porumbelul cunoaşte taina. Dacă n-ar fi fost atacat şi doborât de uli, el ar fi dus vestea acolo unde e aşteptată. Copiii trebuie să acţioneze fără întârziere. Dar cum, în ce direcţie? Încă nu ştiu. Până se reface porumbelul pentru a-

şi relua zborul, s-ar putea să fie prea târziu.

Încearcă să-şi imagineze starea reală a lucrurilor: un bătrân zace bolnav undeva, probabil într-un sat de munte, fără posibilitate de a telefona sau telegrafia. Fiul sau fiica, cu domiciliul în cine ştie ce localitate, îi lăsase cu ocazia unei vizite un porumbel de poştă pe care, la nevoie, să-l trimită cu mesajul. Toţi trei copiii împărtăşesc această presupunere.

— Cum aflăm unde locuieşte destinatarul, ca să-i transmitem conţinutul biletului? Iată întrebarea care cere un răspuns grabnic, spune Vetuţa.

— Eu cred că-i mai important să-l găsim mai întâi pe tatăl bolnav. El are nevoie cu siguranţă de un medic, îşi spune părerea Cătălin.

— E şi convingerea mea, i se alătură Viorel.

— Din păcate aşa ceva e imposibil. Ar însemna să căutăm un ac într-un car cu fân. Şi tot ar fi mai simplu de găsit acul, crede Vetuţa.

— Cheia e tot la porumbel, intervine Viorel. Să mai verificăm o dată inelul.

Găsesc gravat pe el, abia vizibil, un număr: 216.

— Ce-o fi cu această cifră? se întrebă Vetuţa. Oi fi eu ornitologul grupului, dar la numerele de la picioarele porumbeilor zău că nu mă pricep.

— Măi, dar deştepţi mai suntem, reia Cătălin, scărpinându-se după ceafă. Noi ne întrebăm ce-i cu acest număr. E foarte simplu. El ne arată ca şi numărul de la autoturismul nostru, cine-i proprietarul. În cazul de faţă, al cui e porumbelul.

— Pe cinstea mea că ţi-a ieşit un… porumbel din gură, îl flatează Viorel. Uite, eu îţi promit în fata colectivului că îţi dăruiesc un căţel ciobănesc, ştii că am patru, dacă tu, cu mintea ta sclipitoare, ne spui cum putem afla, după numărul de pe inel, cine e proprietarul porumbelului.

— De acord, cu condiţia să-mi aleg eu căţelul, primeşte Cătălin.

— Gata, batem palma!

— Atunci află că pentru mine şi pentru tata acest lucru e un fleac.

— Nu zău. Chiar aşa?

— Cum mă vezi şi cum te văd. Haideţi la tata.

Cătălin o ia înainte la goană. Fără să înţeleagă prea multe, ceilalţi îl urmează. Tatăl lui Cătălin e un ţăran tânăr şi chipeş. Tocmai se pregătea să plece la coasă. Ascultă povestea cu

atenţie.

— Dacă tot m-ai numit operatorul tău la staţia noastră de radioamatori, te rog să-mi dai voie să iau legătura cu radioclubul judeţean.

— Prinde legătura şi vorbesc eu – îi spune tata şi intră cu toţii în casă.

În câteva minute legătura este stabilită. Tatăl lui Cătălin comunică înscrisul de pe inelul porumbelului şi conţinutul biletului.

— Staţi pe recepţie, li se spune de la radioclubul judeţean. Luăm legătura cu Asociaţia columbofililor şi vă comunicăm.

În acest timp, ceilalţi pionieri ajunseseră în cimitirul vechi. Nucii bătrâni îşi răspândeau în jur parfumul puternic al frunzelor lor, florile îşi deschideau corolele în întâmpinarea primelor raze ale soarelui. Prin iarba săracă din cimitir sânzienele, ca nişte minuscule ruguri, se legănau în bătaia vântului poleind cu auriul petalelor lor verdele crud al câmpului. Temerarii priveau fără să-şi vorbească.

— S-au stins, spune Sorina, tristă, într-un târziu.

— Ori poate nici n-au fost?

— Ce tot vorbeşti. Dar ce a fost?

— Probabil, sânzienele, vălurite de vânt, străluceau în lumina lunii.

— Greu de crezut că florile lor s-ar vedea de la o depărtare atât de mare…

— Şi totuşi, nu e exclus…

— Am stat destul aici, întrerupe Dragoş discuţia. Poate descoperim altădată cheia acestor focuri. Acum haideţi în sat să vedem ce-i cu porumbelul.

— Aici radioclubul judeţean. Porumbelul cu numărul 216 aparţine inginerului miner Eugen Tănase din Uricani. Am luat legătura cu el şi i-am transmis mesajul. Tatăl lui este Anghel Tănase din satul Buciumam. Am transmis toate datele radioclubului judeţean Alba. Ne-au comunicat că au alertat imediat Direcţia sanitară. O ambulanţă cu un medic a plecat din Câmpeni în ajutorul bolnavului. Terminat…

— Despre ce e vorba? întreabă Dragoş.

— Vă povestim numaidecât, îi răspunse Cătălin.

Pe crestele dealurilor dinspre răsărit, soarele pusese o coroană de flăcări aurii. Părea că toate comorile pământului se aprinseseră şi se purificau prin focul lui sacru.